

ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΣ

ΜΕΝΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Ε. ΤΖΙΑΘΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θ. Βαρούνη Παρασκευή ζαχαρόν εξ ύδατος άνθρακοξυούχου.
Μ. Γεδεών Μικρά Ἰλιάς ἰθνηκῶν ἰδεῶν.—Κάμιας Ματιάτου Τὴν
Ἰπαθε Χιώτικη.—Κ. Τζεβαλά Γαλήνη.—Prati Ἀννίου Γρωστικοὶ
ἰργᾶτες.—Κ. Παπαστρατηγάκη Οἱ παραγωγισζόμενοι φρενοπαθεῖς.
—Μ. Στεφανίδη Ἐπιστήμη καὶ ποίησις.—Στ. Σπεράντσα Ἡ γυνή
πρὸ τοῦ κατόπτρου.—Σ. Καράλη Ναυάγιο.—Γ. Ἰωαννίμ Δί σύγ-
χρονοι κοινωνικοοικονομικαὶ τάσεις.—Χρ. Ἡλιοπούλου Ἀγαπήσεις
καὶ ἄλλη.—Α. Τ. Ἐδουαρδ Γιέννερ Jurien de la Gravière Δί τα-
ραχαὶ τῆς Σμόρνης τῆ 1821.—F. Toussaint Ὁ κῆπος καὶ τὰ χά-
δια.—O. Wilde Ὁ οἶκος τῆς κρῖσεως, μετ. Φ. Ν.—Γιοφύλλη.—
Βίκτωρος Πρατάνου τὸ τραγοῦδι τῆς Πεντάμορφης. Διεθαδᾶ Λατι-
νικὴ Ἀνθολογία.—Νοσταλγοῦ Καλιφρονικὰ ὄνειρα.—Στ. Σπεράντσα
Νεροποντή, Ἔθος διαβάτης.—Τεμφρηστοῦ Δελινά.—B. Μεσολογ-
γίτη Τὸ τραγοῦδι τῶν πενεμένων.—Α. Λουίζου Θλιμένα Λόγια.—B.
Πρατάνου Χωριάτικη ἐκκλήσια.—Φ. Γιοφύλλη Ἡ φιλολογικὴ πα-
ραγωγή τοῦ 1922.—Αἰάφορα.

ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Γ'

Φιλολογία * Επιστήμη * Κοινωνιολογία
Φιλοσοφία * Τέχνη * Κριτική
Τέχνοκριτική

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Δ ΤΖΙΑΘΑΣ

Συνδρομή έτησια } Εσωτερικού Δραχ. 50
 } Εξωτερικού Δ. Αγγλ. 1
 } Αμερικής Δολλ. 4

Διά Δήμους, Κοινότητας, Πρεσβείας, Προξενεία και Τράπεζας :

Συνδρομή έτησια Δραχ. 100

και έμβραζονται έν όνόματι τής Διευθύνσεως.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ : Σταδίου 58

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Όλόκληρος ή σελίς . . . Δρ. 250.—έφάπαξ
1)2 σελίς 175.—
1)3 σελίδος 100.—

Δι' άγγελίας διαρκείς *Ιδιαίτεροι συμφωνίας.*

Διά πών άφορών ήν σύνταξιν τής «Ανθρωπότητος» άπευθυντέον είς τήν Διεύθυνσιν αυτής : Όδός πανεπιστημίου 44, Ξενοδοχείον Παλλιδιον.

Δι' πών άφορών τήν διαχείρισιν και τό οικονομικόν έν γένει μέρος, άπευθυντέον: Όδός Σταδίου 58, Βιβλιοπωλείον Π ΧΑΓΙΟΥ.

Π. ΧΑΓΙΟΣ

Τό φιλολογικώτερον και πλουσιώτερον

ΣΤΑΔΙΟΥ 58

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

έν τών άρχαιοτάτων τών Αθηνών.—Αί τιμαί του *συγκαταβατιβόταται.*—Αληθής άποθήκη τών *χρησίμων* και *ονομαστών* βιβλίων παλαιών και νέων.—Ό άσφαλέστερος *προμηθευτής* τών *φοιτητών* και *έπιστημόνων.*

ΟΔΟΝΤΟΪΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ όδός Παύλου Μελά 11

Ή *τελειότερα* τής *Μακεδονικής Πρωτενούσης.*

Θαύμα *τεχνικής* και *έπιστημονικής* *έγκαταστάσεως* του *ιατρού*

ΙΩΑΝΝΟΥ ΟΥΛΑ

Αριστούχου τής *Όδοντοϊατρικής Σχολής* τής *Ούάσιγκτων* και του *Πανεπιστημίου* Αθηνών, *τέως* *υπιάτρου* έν τῷ *Αμερικανικῷ στρατῷ.*

ΝΙΚ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ,

ΙΑΤΡΟΣ

Βείκου και Ντούσα Μπότσαρη

ΙΩΝΝΗΣ Π. ΑΡΑΠΑΚΗΣ

ΙΑΤΡΟΣ — Καλλιθέα.

ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Δ. Ε. ΤΖΙΑΘΑΣ

Δεκέμβριος 1922 — Μάρτιος 1923. Τεύχος 5ον—6ον

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΕΠΙΣΤΗΜΗ—ΤΕΧΝΗ—ΚΡΙΤΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΖΑΚΧΑΡΟΥ

ΕΞ ΥΔΑΤΟΣ ΑΝΘΡΑΚΟΣΥΟΥΧΟΥ

Είνε γνωστόν είς τούς χημικούς ότι χημικά τινά σώματα συγγενή πρὸς ἄλληλα, μεγίστης δὲ σπουδαιότητος διὰ τὸν ὀργανωμένον κόσμον, τὰ ζῶα και τὰ φυτά, καλοῦνται *ὕδατάνθρακες*, καθότι ἐκ τῆς ποιοτικῆς και ποσοτικῆς συστάσεως δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐνώσεις τοῦ ἀνθρακος μετὰ τοῦ ὕδατος, εἰ και σήμεραν εἶνε γνωσταὶ ἐνώσεις ἀνήκουσαι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν σακχάρων και ὅμως μὴ περιέχουσαι τὸ ὕδρογόνον και τὸ ὀξυγόνον εἰς ἣν ἀναλογίαν εὐρίσκονται ταῦτα ἐν τῷ ὕδατι.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὕδατανθράκων ἀνήκουσι τὸ σταφυλοσάκχαρον και τὸ ὀπωροσάκχαρον, σώματα, εἰς ἃ ὀφείλεται ἡ ἡδύτης τῶν ὀπωρῶν και διὰ ζυμώσεως τῶν ὀποίων γεννᾶται τὸ πνεῦμα τῶν οἴνων (τὸ οἰνόπνευμα), τὸ καλαμοσάκχαρον, ἡ κοινὴ δηλονότι σάκχαρις (λαμβάνομένη εἴτ' ἐκ τῶν σακχαροκαλάμων, εἴτ' ἐκ τῶν σακχαροτεύτων, εἴτ' ἐκ σόργου τοῦ σακχαροφόρου), τὸ ἄμυλον, ἡ κυτταρίνη, ἐξ ἧς ἀποτελοῦνται τὰ τοιχώματα τῶν φυτικῶν κυττάρων και ἐξ ἧς συνίστανται τὰ ξύλα, ὁ χάρτης, αἱ ὑφάνσιμοι ἴνες. Οἱ ὕδατάνθρακες μετὰ τῶν λιπῶν, ἐλαίων και λευκωμάτων (πρωτεϊνῶν) ἀποτελοῦσι τὰς τρεῖς μεγάλας ὀμάδας τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων, αἵτινες, κατὰ τὴν διαδρομὴν τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς, παράγονται και καταναλίσκονται εἰς μεγίστας ποσότητας. Λόγῳ ὕθεν τῆς τε πραγματικῆς σημασίας, ἣν κέκτηνται τὰ σώματα ταῦτα, ἀλλὰ και τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὃ προκαλεῖ ἡ ἔμφυτος πρὸς γνῶσιν τάσις τοῦ ἀνθρώπου, αἱ ἐπὶ τῶν ἐνώσεων τούτων ἔρευναι ὑπῆρξαν πολυάριθμοι και ἐμβριθεῖς. Καὶ ἡ μὲν γνῶσις τῆς συντάξεως τῶν φυσικῶν σακχάρων ὀφείλεται τελικῶς εἰς τὰς ἔργασίας Killiani, ἡ δὲ ἐπεξήγησις τῶν σχέσεων τῶν ὑφισταμένων μετὰ τῶν διαφόρων σακχάρων και ἡ διεύρυνσις τοῦ πεδίου αὐτῶν εἶνε ἔργον τοῦ ἀειμνήστου ἡμῶν διδασκάλου Emil Fischer, ὅστις διὰ τῶν διασῆμων ἐργασιῶν του ἐπέτυχε τὸ ἀνωτέρω ὑποδειχθὲν *κατόρθωμα*, τὸ ὀποῖον οἱ χημικοὶ θαυμάζουν και δύνανται μόνοι οἴτοι νὰ θαυμάζουν. Ὁ Emil Fischer παρεσκεύασε τῷ 1887 ἐνωσιν ἀνήκουσαν εἰς τὴν ὀμάδα τῶν σακχάρων, τὴν ἀκρόζην και δι' ἄλλων μὲν τρόπων, ἀλλὰ και διὰ

πολυμερισμοῦ τῆς *μυρμηκικῆς ἀλδεῦδης*, ὃν ἄλλως εἶχε πρὸ αὐτοῦ διενεργήσῃ ὁ Loew, τῷ δὲ 1890 ἐπέτυχε τὴν συνθετικὴν παρασκευὴν φυσικῶν σακχάρων. Ἐκτοτε αἱ χημικαὶ καὶ φυσικοχημικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῶν σωμάτων τούτων ἔλυσαν τὰ πλεῖστα τῶν ὑφισταμένων προβλημάτων, ὀδηγήσασαι ἐν ταυτῷ καὶ εἰς τὰς συνθέσεις τῶν σχετικῶν ὑπὸ μελέτην ἐνώσεων, εἰ καὶ διὰ τινος ἐκ τούτων τόσον ἡ συνθετικὴ παρασκευὴ ὅσον καὶ ἡ ἐντελής ἐνδόμυχος διάταξις τῶν ἀτόμων ἐν τῷ μορίῳ αὐτῶν ἐκκρεμοῦσιν εἰσέτι. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν θεωρητικὴν θέσιν τοῦ ζητήματος τῶν ὑδατανθράκων. Ὡς πρὸς τὴν πρακτικὴν σπουδαιότητα ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι αὕτη εἶνε ἐξ ἴσου σημαντικὴ ἂν μὴ σημαντικότερα τῆς πρώτης. Διότι τίς ἀγνοεῖ, ὅτι οἱ οἶνοι καὶ τὸ οἰνόπνευμα εἶνε προϊόντα τῆς ζυμώσεως τῶν σακχάρων, ὅτι ὁ χάρτης παρασκευάζεται ἐκ τῆς κυτταρίνης ἢ ὅτι αἱ ἄκαπνοι πυρίτιδες λαμβάνονται ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας;

Ἄλλ' ἡ ποιικιλία τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ὑδατανθράκων ἐν τῇ βιομηχανίᾳ εἶνε τόσον μεγάλη ὥστε εἶνε ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ τὴν σκιαγραφήσωμεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ.

Καὶ νῦν αἱ ἐκ Λονδίνου ἐφημερίδες φέρουσιν εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ ὅτι ὁ καθηγητὴς E. O. Baly ἠδυνήθη νὰ λάβῃ κατόπιν μακροχρονίων ἐρευνῶν σημαντικὴν ποσότητα σακχάρου δι' ἐπιδράσεως φωτεινῶν ἀκτίνων ἐπὶ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακός (κοινῶς ἀνθρακικοῦ ὀξέος καλουμένου) διαλελυμένου ἐντὸς ὕδατος. Ἄλλ' ὁ αὐτὸς καθηγητὴς εἶχεν ἤδη παρατηρήσῃ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὅτι αἱ ὑπεριώδεις ἀκτίνες, ἤτοι αἱ ἀκτίνες αἱ ἐνεχόμεναι εἰς τὰς φωτεινάς τοιαύτας καὶ ἔχουσαι ὅλας τὰς χαρακτηριστικὰς φυσικὰς ιδιότητας τούτων, ἐκτὸς τὴν τῆς διεγέρσεως τοῦ αἰσθήματος τοῦ φωτός ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, δύνανται νὰ μετατρέψωσι τὸ ἀνθρακοξυοῦχον ἕδωρ εἰς *μυρμηκικὴν ἀλδεῦδην*, οὐσίαν χρησιμοποιομένην ἤδη εἰς τινὰς κλάδους τῆς βιομηχανίας κατὰ μεγάλας ποσότητας. Νῦν δ' ἀνεῦρεν ἐπιπροσθέτως ὅτι αἱ φωτειναὶ ἀκτίνες δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡσαύτως πρὸς μετατροπὴν τῆς μυρμηκικῆς ἀλδεῦδης εἰς σάκχαρον. Οὕτω ὁ ἐν λόγῳ ἐρευνητὴς ἔχων ὑπ' ὄψιν του ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ ὑπάρχει εἰς ἀπεριορίστους ποσότητας ἐν τῇ φύσει, ἀλλὰ ὅτι καὶ τὸ διοξείδιον τοῦ ἀνθρακός (κ. ἀνθρακικὸν ὀξύ) δυνατὸν ν' ἀποκτηθῇ ἀφθόνως ὡς δευτερεύον προϊόν, ἀφῆκεν εἰς τὴν μαγαίαν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων (ὠρισμένου μήκους κύματος) τὴν συμβολὴν πρὸς παραγωγὴν σακχάρου. Εἰ καὶ τὸ τοιοῦτον φαινόμενον ἀποτελεῖ ἀπομίμησιν τῆς ἐν τῇ φύσει ἐπιτελουμένης διεργασίας πρὸς παραγωγὴν ὑδατανθράκων, διεργασίας, καθ' ἣν τὸ διοξείδιον τοῦ ἀνθρακός καὶ τὸ ὕδωρ, τῇ παρεμβολῇ τῆς χλωροφύλλης καὶ τῇ ἐπιδράσει τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, συνέρχονται πρὸς παραγωγὴν τῶν σπουδαιοτάτων τούτων σωμάτων εἰς τὰ φυτά, καὶ ἐπομένως τὸ ἐκεῖθεν λαμβανόμενον προϊόν θὰ ἦτο εὐθηνόν, ἐν τούτοις θεωροῦμεν τό γε νῦν ἔχον πρῶτον τὴν ἐλπίδα τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν φυσικῶν σακχάρων διὰ τεχνητῶν τοιούτων.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΕΦ. ΒΑΡΟΥΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου

ΜΙΚΡΑ ΙΛΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΕΙΝΩΝ

Εἰς τὸ γραμματοφυλακεῖον τῆς ἱεράς τῶν Ἰβήρων μονῆς εὐρήκα τὸ νῦν ἐκδιδόμενον ἀπομνημόνευμα. Πᾶσαι βεβαίως αἱ μοναὶ διατηροῦσι συλλογὰς ἰδιωτικῶν καὶ ἐπιστήμων γραμμάτων, ἑλλήνων καὶ ξένων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, γραφόντων περὶ διαφόρων ὑποθέσεων—αὐτοκρατόρων, ἡγεμόνων, καὶ πατριαρχῶν, ἀπολυόντων λόγους χρυσοβούλλους καὶ σύγκλητα, κρισιμόγραφα καὶ πιττάκια, ἀποδείξεις καὶ πράξεις ἀναφερομένας εἰς ὑποθέσεις μοναστηριακάς, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς ἐπαρχιακάς, καὶ τῇ μοναχικῇ πολιτείᾳ τέλεον ἀλλοτριίας. Τίνα βυζαντινὰ γράμματα ἐξεδόθησαν ἄχρι τοῦ νῦν ἀδύνατον ν' ἀπαριθμήσω, περιορίζομαι δὲ νὰ σημειώσω μόνον τοὺς ἀγιορείτας μοναχοῦς, ὅσοι, κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐξέδωκαν παλαιὰ γράμματα πατριαρχικὰ καὶ βασιλικὰ, μετὰ τοὺς ἀειμνήστους τῆς Λαύρας τροφίμους Ἀλέξανδρον, μοναχὸν καὶ Χρυσόστομον ἀρχιμανδριτὴν, ἀκολουθήσαντας τῷ παραδείγματι τοῦ ῥωσικοῦ κοινοβίου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐκδόντος εἰς ὀγκώδη τόμον, τῷ 1873 τὰ τῆς μονῆς ταύτης ἐπίσημα γράμματα. Ἐκ τῶν μοναχῶν τῶν λοιπῶν μονῶν ἀναφέρω μετ' ἐπαίνων τοὺς κ. κ. Ἀλέξανδρον γραμματοφύλακα τῆς τοῦ Βατοπεδίου, Ἰωακείμ πρῶτον γραμματέα τῆς ἱεράς Κοινότητος Ἁγίου Ὄρους, τελειοφοῖτου τῆς παλαιάτου πατριαρχικῆς ἀκαδημίας ἡμῶν (Μεγ. τοῦ γένους σχολῆς) τὸν πρῶτον, τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς τὸν δεύτερον· τούτοις προστίθεται νῦν ὁ ὀσιολογ. μοναχὸς κ. Γαβριήλ ἐκ τῆς τοῦ Σταυρονικήτα, καὶ ὁ πανοσλγ. ἀρχιμανδριτὴς κ. Χριστόφορος Κτενάς, πρῶτον διευθυντῆς τῆς «ἀθωνιάδος» σχολῆς.

Τὰς ἐν τῷ γραμματοφυλακείῳ τῆς τῶν Ἰβήρων μονῆς ἐρένας μου διηυκόλυναν οἱ τε προϊστάμενοι τῆς μονῆς καὶ οἱ πανοσλγ. ἐπίτροποι γέροντες Ἀγάπιος καὶ Γρηγόριος, ἰδίᾳ δ' ὁ τοῦ γραμματοφυλακείου ἐπιμελούμενος προηγούμενος κ. Γεράσιμος ὁ ἐξ Αὐλωνίας (τῆς Προικοννήσου) προμηθεύων μοι μετὰ προθυμίας φιλόστορος εἴ τι τὴν ἐμὴν προσοχὴν ἐλάνθανεν. Ἐν τῷ γραμματοφυλακείῳ εὗρον τὰ παρα πόδας ἀπομνημονεύματα, ὧν ἕκρινα πρόσφορον τὴν ἔκδοσιν.

«1798, κατὰ μῆνα *Ιούλιον* καὶ *αὐγουστον*, ἦλθαν εἰδήσεις ἐδῶ εἰς τὴν Ρούμελην, πῶς οἱ φραντζέζοι πρῶτον ἐπῆραν τὴν Μάλταν. Ἐπειτα ἐπῆραν καὶ ἐπῆραν τὴν Ἀλεξάνδρα, καὶ Μησηρι, καὶ τὰ ἐκεῖσε πέριξ. Καὶ πάλιν

1799, τὸν *αὐγουστον*, μᾶς ἦλθεν εἶδησις πῶς ἐπῆραν τὴν Γάζα τὸ Γιάφα, τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἕως τὸ Ἄκρι. Καὶ ὁ Βεζίρης ἀπὸ τὴν Πόλιν, μετὸν κρισιό-κεχαγιά, εὐγῆκαν εἰς τὸ Σκούταρι, νὰ πᾶν κατὰ πάνω τῶν φραντζέζων καὶ Μπόναπαρτε εἰς τὸ Σιάμι, (*) καὶ

(*) Νοεὶ βεβαίως τὴν Συρίαν=Σάμ.

τῶν ἐκεῖσε ὅσον ἐμπορέσουν. Τὸ καλοκαίρι τοὺς ἔκαμαν τῶν τουρκῶν ἀλλή σοῦπα οἱ φραντζέζοι, ἐδῶθεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρα, εἰς τὰ Ἀποκέρια.

1798, ἐν μηνὶ δεκτωμβρίῳ, εὐγῆκεν κάτω ἀπὸ τὴν Πόλιν, ἡ ἀρμάδα τῶν τουρκῶν καὶ τῶν μουσχοβίων, ὁμοῦ ἐνωμένων κονσέρβα καὶ ἐπήγεισαν τὸν κατήφορον, ἕως νὰ ἰδοῦν τὸ ἀποβησόμενον. Ὅθεν ἐπῆγαν εἰς τὰ νησιά τοῦ βενεζ(άνου) (*) Ζάκυνθο, Κεφαλλονιά, καὶ Κορφοῦς, καὶ τοὺς ἐπῆραν ἀπὸ τοὺς φραντζέζους, ὅθεν καὶ πολλοὺς σκλάβους φραντζέζους ἔστειλαν διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Πόλιν. Καὶ μετέπειτα τὰ ἔκαμαν ὡς ἡεμπούμπλικα, νὰ δίδουν εἰς τοὺς τούρκους, εἰς τρία χρόνια πουγκία 1**

1798, ὡς τόσον, αὐτὸν τὸν χειμῶνα, ἔστειλεν ὁ Ἀλήπασιας Τεπελέν καὶ ἐσκλάβωσε τὴν Πρέβεζα, ἄρχισε καὶ ἔκαμε καὶ τὰ παράλογα χαντάκι εἰς Ἰωάννινα ἔκοψε τὸ κάστρο καὶ τριγύρω εἰς ὅλην τὴν πολιτείαν. Καὶ πάλιν αὐτὸς εἰς τοὺς

1801, τὸ καλοκαίρι, ἄρχισε νὰ κἀνῃ τὸ παράλογον κάστρον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ παλαιοῦ κάστρου τῶν Ἰωαννίνων, μὲ πολλὴν βίαν καὶ στενοχωρίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐντοπίων καὶ ξένων.

1798, ἀπὸ τὸν ἰανουάριον καὶ προτῆτερα, καὶ μετέπειτα, ἐσυνάζουνταν δυνατὰ στρατεύματα, ἀπὸ Ἀνατολή καὶ Ρούμελη, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Βηγητῆν, ἐναντίον τοῦ Παζβάντογλου, ἐπῆγαν καὶ διὰ τοῦ Ντούναβι ἀρκετὰ καΐκια, ἐπάγει καὶ πληρεξούσιος σερασκέρης ὁ καπετάνπασσιας Κιουτουὸ Χουσεὴν πασιιάς, καὶ δὲν τὸν ἔκαμαν τίποτες, μάλιστα αὐτὸς ὁ Παζβάντογλος τοὺς ἀφάνισε, καὶ τέλος δὲν ἐπῆρεν ἡ μάχη του μὲ τὴν βασιλείαν. (**)

1799, τὴν ἀνοιξη ἔκαμαν ἀγάπη. Ὡς τόσο,

1798, καὶ κατὰ τὸν νοέμβριον, ὁ ἄνωθι ῥηθεις καπετὰν πασιιάς ἔκοψεν καὶ ἐσκότωσεν ἐκεῖνον τὸν ἀλιτήριον Ἀλήπασια τὸν Κιούρτη, ἀνατολίτη (**), κατὰ τὴν Σόφρια, εἶπαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν κατὰ τὸν μάρτιον 1799, ἔχων μετ' αὐτοῦ θεληματικῶς καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Παζβάντογλου, τὸ τέλος εἶναι ἄδηλον διατί. Ἐπειτα ὁμοως, τὸ αὐτὸ ἔτος, κατὰ τὸν Ἰούλιον, τὸν ἔκαμαν πασιιά, καὶ ἔγινεν ἡσυχία. Καὶ πάλιν ἀποστασία, καὶ μὲ πολλὴν φθορὰν τῆς Κραγιόβας καὶ Βλαχίας.

1799, ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ ἔκοψαν τὸν καιημένον τὸν Χαντζαρλήν, αὐθέντην τοῦ Μπουκουρεστίου, εἰς τὴν κούρτη (***) , ὁ ὁποῖος εἶχε κάμει προτῆρα καὶ χρυσόβουλλο περὶ τῶν μοναστηρίων καὶ καλογήρων πολλὰ ἐναντίον καὶ ἀνῆκουστον.

Τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ μῆνα ἐμπῆκεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ὁ παναγιώτατος πατριάρχης κ. Νεόφυτος ἀπὸ τὸν ἀρσανά μας ἔμπαρκαρίσθη.

(*) Ἀλλ' ἢ ἐπὶ τῶν νησῶν ἐξουσία τῶν ἐνετῶν ἦν πρὸ ἔτους κατηρημένη.

(**) Δῆλα δὴ μετὰ τοῦ κράτους.

(***) Βεβαίως ἀνατολίτης, ἀφοῦ ἦν καρδοῦχος = κοῦρδος = κιοῦρτ.

(****) Κούρτην ἔλεγον τὴν ἡγεμονικὴν αὐλήν.

Καὶ πάλιν ἐξανουθέντευσεν εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ Μουρούζης αὐθέντης καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου βοεβόνδα Ὑψηλάντης αὐθέντευσεν εἰς τὸ Γιάσι τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ τὸν μῆνα φεβρουαρίον. Εἰς αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ ἔπαθε πολὺ κακὸν καὶ ζημίαν εἰς ἄσπρα καὶ μετρητὰ ὁ Σταθάκης καὶ ὁ υἱὸς του Γεωργάκης τὸν ἀπρίλιον ἐχαλάσθηκε.

1798, τὸν δεκτώμ[βριον], ἦλθεν ἐπὶ ταῦτοῦ ἀνθρώπος τοῦ κιοσέ— κεχαγιᾶ μὲ ἄλλους δύο διὰ νὰ μετρήσῃ τὰ στρέμματα τῶν ἀμπελιῶν ἐδῶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ὅθεν, τὰ μοναστήρια καὶ οἱ κελλιῶτες ἐξεπάτωσαν πολλὰ παληάμπελα, καὶ τᾶκαψαν τὰ κούρβουλα, νὰ μὴν εὐρεθῶν καὶ ὅ,τι τέλος πάρη ἢ ὑπόθεσις θέλομεν τὴν σημειώσῃ. Εἰς τὴν ἀρχὴν ὁμοως ἔγινε πολὺς κρότος φόβου, καὶ ἐδοκίμασαν σχεδὸν νὰ χαλάσουν τὰ μισὰ τὰ ἀμπέλια, μὴν πέρνωντες εἶδῃσιν τί θέλει κάμει, ἢ τί γνώμην εἶχεν. Ὅθεν, ἔκαμαν τὸν μετρημὸν μὲ μεγάλην ἀδιαφορίαν σχεδὸν ὁποῦ ἐθανμάσαμεν ὅλοι τοῦ Ἁγίου Ὅρους καὶ λυπούμενοι τὸν χαλασμὸν τῶν ἀμπελιῶν, ἔστωντας [ὅτι] ὅ,τι τοῦ ἤλεγαν ἐκεῖνο ἔγραψεν ὥστε ὁποῦ ἔγινεν ὅλη ἡ σοῦμα τῶν στρεμμάτων ὅλων τοῦ Ἁγίου Ὅρους 584. Ἐπειτα ἐπῆγαν εἰς Θεσσαλονίκην μὲ αὐτὸν, καὶ ἐπῆραν ἰλιάμι ἀπὸ τὸν μουλά διὰ τὰ τόσα στρέμματα, καὶ πάλιν ἦλθαν ἐδῶ, καὶ ἐπῆρεν ὁ ῥηθεις ἀνθρώπος τοῦ κιοσέ— κεχαγιᾶ τὸν προηγούμενόν μας Ἰβηρίτην κὺρ Διονύσιον, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Πόλιν πρὸ τῶν Χριστουγεννῶν, καὶ τὸ ἔκαμαν ξεκοπή, μὲ φερμάνι, τὸν κάθε χρόνον ἀπὸ χίλια γρόσια, καὶ ἦλθεν ἐδῶ ὁ ῥηθεις προηγούμενος 1799 ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ. Ὡς τόσο, ἔμειναν ζημιωμένοι καὶ λυπημένοι ὅσοι ἐχάλασαν τὰ ἀμπέλια τους, μάλιστα οἱ Ἰβηρίτες. Ἄμποτες λοιπὸν νὰ μείνη στερεὸν αὐτὸ διὰ τὰ 1000 γρόσια τὸν χρόνον, καὶ ἄς ἐξεκατώσαμεν καὶ τὰ ἀμπέλια μας.

1799, τὸν μάρτιον σχεδὸν καὶ δέκα ἀπὸ τὸν ἀπρίλιον ἐτραβήσαμεν ἐδῶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος πολὺν ταραχὴν καὶ σύγχυσιν ἀπὸ τοὺς κλέπτας, ἀπὸ τὸ ἐκεῖθεν μέρος, καὶ ἐδῶθεν μὲ καΐκια 14. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐξεγύμνωσαν τὸ χωριὸ Ἐρισσόν, ἔπειτα τὸ μεγαλοβδόμαδο τὸ χωριὸν Πορταγιὰ εἰς τὴν Κασσάνδρα.

1798 καὶ 1799. Εἰς τὸ ἀναμεταξὺ αὐτῶν τῶν ἐτῶν ἔγινεν παντοῦ πολὺς χειμῶνας, πολλὰ νερὰ καὶ χιόνια ἐξόχως καὶ ἐδῶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος πολλὰ νερὰ καὶ χιόνια καὶ πολλαῖς ζημίαις ἔγιναν καὶ χαλασμοὶ ἀπὸ τὰ παράξενα νερὰ, ὅποῦ γέροντες δὲν ἐνθυμήθησαν τοιοῦτον καιρὸν.

1799 μετὰ τὸ πανηγύρι τῆς Συλήβνου, ἐπάτησαν οἱ ζορμπάδες τοὺς πανηγυρώτας τῆς Ἐνδρενές, καὶ ἀνατολίτας, καὶ ἐπῆραν ἄσπρα καὶ βίον ἄπειρον, ὡς εἶναι ἐξακουσμένο. Τὸ αὐτὸ ἔτος δὲν ἔγινεν καὶ τὸ πανηγύρι τῆς Ζηντιόβας, ἐξ αἰτίας τῶν ζορμπάδων.

1799 τὸν σεπτέμβριον, ἦλθεν εἰς τῶν Ἰβήρων ὁ Πατριάρχης κὺρ Γρηγόριος ἀπὸ τὴν Κοσινίτζαν τὸ μοναστήρι.

Τὸ αὐτὸ ἔτος, τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, (*) ἐμίσεισα ἐγὼ ὁ Νεόφ[υτος] διὰ τὴν Ἐδρενὲ—10 ἰουλίου ἐπῆγα ἐκεῖ—13 αὐγούστου ἐπῆγα εἰς τὰ Καλύβια—καὶ 17 Σεπτεμβρίου ἐκατέβηκα εἰς τὴν ΑἼνον—καὶ εἰς τὴν πρώτην ὀκτωβρίου ἦλθα εἰς τῶν Ἰβήρων.

Τὸ αὐτὸ ἔτος 1799 ἔγινε πολλὴ καρποφορία ἐλαιῶν ἐδῶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ εἰς τὴν Θάσο, ὅπου ἀπὸ πολλὰ χρόνια δὲν εἶδαν τέτοιαν ἐσοδίαν καὶ εὐτυχίαν ἀπὸ ἐλθῆς.

1800, μαΐου 16, ἡμέρα τετράδι τῆς ἀποδόσεως τῆς λαμπρᾶς, τὸ γεῦμα, ἔκαμε μία ραγαδαία βροχὴ εἰς ταῖς Καρυαῖς καὶ τῶν πέριξ, ὥστε ἦλθεν ἐν ταῦτῳ εἰς τῶν Ἰβήρων μέγας ὁ ποταμός, καὶ πολλαῖς ζημίαις ἔκαμεν, ὅπου ἄλλοτε δὲν ἦλθεν ἐν ταῦτῳ μὲ τοιαύτην ὀρμῆν.

1800, μαΐου 30, ἐμίσεισεν ἀπὸ τὸν ἀρσανά μας ὁ ἀρχιμανδρίτης κύρ Ἰγνάτιος ῥαιδεστηνὸς νὰ πηγαίνει εἰς τὸ Μπουκουρέστι διὰ ἠγούμενος τοῦ μοναστηρίου Ῥάδουλ βοεβόδα, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἔξαρχον καὶ τὸν προηγούμενον κύρ Ἀνανίαν φιλιπποπολίτην.

1801, κατὰ τὸν Μάρτιον, ἀκολούθησεν ὁ θάνατος τοῦ Παύλου βασιλέως τῆς Μοσχοβίας, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς του Ἀλέξανδρος.

1801, τὸν φθινόπωρον, ἔφυγαν, ἢ ἐδίωξαν τοὺς φραντζέζους ἀπὸ τὸ Μησηρι καὶ Ἀλεξάνδρα.

Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐμαζηλεύθη ὁ Κωστὰν βοεβόδας Ὑψηλάντης, αὐθέντης τῆς Μολδαβίας, καὶ Ἀλέξανδρος (βοεβόδας) τῆς Βλαχίας ὁ Μουρούζης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ αὐθέντευσαν ὁ Μιχαηλβοεβόνδας ὁ Σουτζος. Ἐπατριάρχευσε καὶ ὁ κύρ Καλλίνικος.

1802, ὀκτωμ[βρίου] 14, ἀκολούθησεν ὁ τρομερὸς καὶ φθοροποιὸς σεισμὸς εἰς τὴν Βλαχομπογδανίαν, ὅπου ἔγιναν πολλοὶ χαλασμοὶ εἰς τὰ μοναστήρια καὶ ὀσπήτια, ὡς εἶναι δῆλον τοῖς πασι.

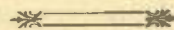
1804, τέλη αὐγούστου, ἠκολούθησεν εἰς τὸ Μπουκουρέστι ἡ μεγάλη φθοροποιὸς πυρκαϊά.

1807, ἰουνίου 19, ἡμέρα τετράδι, τὸ ταχὺ ἐφάνηκαν ἀπὸ ταῖς Καρυαῖς καὶ ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἥλιαν μας, βαθεῖά, κατὰ τὴν Λῆμνο, καράβια τούρκικα καὶ μοσχόβικα, εἰς τὰς τέσσαρας ὥρας (**) μετὰ τὸ ἀνάτελμα τοῦ ἡλίου. Ἐσίμωσαν πρὸς τὸ μέρος Σαμοθράκης, ἀναμεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἀπέναντι Ἁγίου Ὄρους καὶ τῆς Λαύρας. Ἄρχισεν ὁ τρομερὸς πόλεμος αὐτῶν προτοῦ ἀρχίσουν ἐφαίνονταν ὄλας ἡ ἀρογιαλαῖς τῆς Λῆμνου, μετὰ τὸν πόλεμον δὲν ἐφαίνονταν ἀπὸ τὸν καπνόν, ὅπου κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πῆγαινε ἀρχισεν εἰς τὰς τέσσαρες ὥρας, καὶ ἐβάσταξεν ἕως ταῖς ὀκτώ· τέσσαρες ὥρας· καὶ ἐβραδύστηκαν ἕως τὸ βράδυ ἀντίκρου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὡς εἶπον ἄνωθεν. Τὴν τετράδι τὸ βράδυ τὰ ἐμετρήσαμεν, καὶ ἦτον 28, ἢ 29, εἰς τὰς 20 τοῦ αὐτοῦ, ἡμέρα πεύτη, ἐξημερώθησαν μόνον 13, καὶ ἐστέκονταν

2* (*) Νοεὶ ὁ ἀναγνώστης τὴν 29 Ἰουνίου 1799, μεθ' ἧς τὸ εἰς Ἀδριανόπολιν ταξίδιον τοῦ Νεόφυτου διήρκεσεν ἡμέρας δώδεκα.

(**) Τὴν λέξιν τέσσαρες ἔγραψα ἐγὼ ὁ Νεόφυτος ἀριθμὸν 4 γράφει.

ἀντίκρου μας ὡσὰν ἀραγμένα, ὄντας μπονάτζα. Ὅμοίως καὶ εἰς τὰς 21, τὴν παρασκευὴν, τοιουτοτρόπως εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἐπεριφέρουνταν. Εἰς τὰς 21, σαββάτῳ, ἄρχισε ὀλίγο μαϊστράλι, καὶ ἀραδιάσκηκαν, καὶ πῆγαιναν τὸν ἀνήφορο, ἀναμεταξὺ Σαμοθράκη καὶ Λῆμνο. Ὡς τόσο, μετὰ τὸν ρηθέντα πόλεμον, ἐξεκόπηκαν τρία καράβια καὶ ἐπῆγαν ὀπισθεν τοῦ Ἁθωνος, πρὸς τὴν ἄλλην μερέαν, θάλασσαν τῆς Συκιᾶς. Οἱ μοσχόβοι τὰ περιεργάσθησαν καὶ τὰ πρόσεχαν, ἕως τῆς 21, τὴν παρασκευὴν, ὅπου εἶπα ἄνωθεν ἦτον καὶ αὐτοὶ καράβια 4, ἐπῆγαν πρὸς τὴν Ἀμολιανή, καὶ πρὸς τὸν καιρὸν τοῦ ἔσπερινου ἀρχισαν ἡ κοματιαῖς, ὅπου σχεδὸν καὶ τὰ ἔκαψαν ἕως τὸ βράδυ. Ἀφοῦ ὁμως ἐκάηκαν, ἐσκόρπισαν ἔξω οἱ τούρκιοι ὅσοι ἐγλύτωσαν, ἦλθαν καὶ ἐδῶ μέσα εἰς τὸ Ἅγιο Ὄρος πολλοὶ χριστιανοὶ φελουκατζήδες, αὐτοὶ εἶπαν πῶς, βλέποντες τὰ καράβια μοσχόβικα κοντὰ τοὺς ὅπου θελὰ τοὺς κάμουν πρέζα, ἔβαλαν οἱ ἴδιοι φωτιά, καὶ τὰ καψαν ἐκεῖ ἔξω, εἰς τὸ μετόχι τὸ χιλιανδαρηνὸ κοντὰ, καὶ εἰς τὰς 19, τὴν τετράδι, τὴν νύκτα ἐκείνην, ὅπου ἔπαισεν ὁ πόλεμος, φεύγοντας κατὰ τὴν Λῆμνο ἢ σακατεμένη καπετάνια, τὴν ἐπῆραν οἱ μοσχόβοι εἰς τὰ μισὰ Λαύρα καὶ Λῆμνο. Προιοῦ ὁμως πέντε ἡμέραις νὰ γίνῃ ὁ ἔθθεις πόλεμος, ἔριξαν ἀσκέρι πολὺ ἐπάνω εἰς τὴν Τένεδο, καὶ ἔγινε πολλὴ αἱματοχυσία, καὶ πυρκαϊὰ τρομερή».

Κατέστησεν ἡμῖν τὸ ὄνομα αὐτοῦ γνωστὸν ὁ γράφας τὰ νῦν ἐκδιδόμενα χρονολογήματα. Νεόφυτος μοναχός, ἢ καὶ πρεσβύτερος ἴσως, τῆς ἐν Ἁθῶ μονῆς τῶν Ἰβήρων, διεξαγαγὼν καὶ τινα μοναστηριακὴν ἀποστολήν (ἐντολήν) εἰς Θράκην, πρὸς εἰσπραξίν τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θρησκευτικῇ πανηγύρει τῶν Καλυβίων (23 αὐγούστου) συναθροισμένων ἠθροίζοντο δέ, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἐκ δωρεῶν τῶν ἐκεῖ συρρέοντων χιλιάδων ὀρθοδόξων χρήματα, καὶ κτήνη, καὶ βιομηχανίας ἐγχωρίας προϊόντα, καὶ ταῦτα πωλούμενα ἐπέφερον τῇ μονῇ μέχρι πεντακισχιλίων φράγκων ἐνίοτε. Κατὰ τὸν λεγόμενον βαλκανικὸν πόλεμον ἐξωντῶθησαν τό τε μετόχιον τοῦτο τῆς τῶν Ἰβήρων μονῆς καὶ οἱ ἐν αὐτῷ.

Ὁ προσεκτικὸς ἡμῶν χρονολόγος, ὁ Νεόφυτος, ἦν μετρίως παιδεύσεως μέτοχος, ἀνοικτιρμόνως ἀνορθογραφώτατος· ἀλλ' ἡμῖν ἀποβαίνει χρησιμώτατος διὰ τὰς εἰδήσεις, εἰ οὐχὶ πάσας, ἀλλὰ τὰς σιωπημένας ὑφ' ἐτέρων, ἢ γοῦν ἑλλιπῶς, ἐλλείπει μαρτυριῶν αὐθεντικῶν γινωσκομένας. Ἐπὶ παραδείγματι Νεόφυτον Ζ' τὸν ἀπὸ Μαρωνείας οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐγινώσκομεν ἀφικόμενον ἐν Κωνσταντινοπόλει, ἐπὶ τῇ δευτέρῃ αὐτοῦ ἱερατείᾳ, κατὰ ἰανουάριον 1799, τὸν δὲ μακάριον Γρηγόριον ἐξορισθέντα εἰς Ἅγιον Ὄρος, μετὰ τὴν πρώτην ἱερατείαν· ὁ Νεόφυτος διορθοῖ ἡμᾶς, ἀγγέλλων ὅτι ὁ μὲν Γρηγόριος ἦλθε πρῶτον εἰς τὴν ἐν Δράμα μονὴν Κοσινίτζαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἅγιον Ὄρος, ὁ δὲ Νεόφυτος ἦλθεν εἰς ΚΠ)πολιν Φεβρουάριον 1799, ἐπιβὰς πλοίου ἀπὸ τοῦ ἀρσανᾶ (νεωσοίκου) τῶν ἰβηριτῶν.

Τὴν δολοφονίαν τοῦ ἡγεμόνος Χαντζερῆ (Κωνσταντίνου) γράφει γενομένην ἐν φεβρουαρίῳ 1799 λιπὼν ἀσημεῖωτον τὴν ἡμέραν ἦν δὲ ἡ 18. Τὸν ἀναγραφόμενον κατωτέρω Σταθάκη γράφει χωρὶς ἐπωνύμου, γινώσκομεν δ' ὅτι ἦν ὁ τοῦπίκην Λαπάτης, οὗ ὁ υἱὸς Γεώργιος, καημακάμης ἐν Κραϊώβρα, συναπήχθη εἰς ΚΠπολιν ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Κιοτσούκ Χουσεὴν καὶ ἐφονεύθη, ἐκ ῥαδιουργίας τοῦ Χουσεὴν (Φωτεινοῦ, Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας ἐν Βιέννῃ, 1818, τόμου Β' σελ. 395—402). Ἐπίσης παραλείπει τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ μεγάλης πυρκαϊᾶς τοῦ 1804, ἣν ἐσφαλμένως ὀρίζει γενομένην κατὰ τὰ τέλη αὐγούστου, ἐνῶ ἐγένετο τῇ 28 τούτου τοῦ μηνός· ἄρα ἐλάχιστα μὲν ἀπομακρύνεται τῆς ἀκριβείας ἐν τούτῳ, περισσότερον δ' ἐν μνείᾳ τοῦ σεισμοῦ, ὃν γράφει συμβάντα τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1802, ἐνῶ τὸ διὰ στίχων χρονικὸν ὀρίζει ἡμέραν (Φωτεινοῦ, Β' τόμου σελ. 448 καὶ 462) τὴν 26 Ἰουλίου (1802). Πάντα δ' ἀφηγεῖται ὁ Νεόφυτος ἐν ἀφελείᾳ πολλῇ καὶ ὅσα αὐτὸς εἶδεν, ἐγγύθεν ἢ μακρόθεν, καὶ ὅσα ἤκουσεν ἤκουσε δὲ βεβαίως τὰ κατὰ τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαυίαν γεγονότα. Τὰ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει εἶδεν.

Ἴσως δὲ εἶδε καὶ τὰ ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογυμνώσεως καὶ λεηλασίας τῆς Ἱερισσοῦ καὶ τῆς Πορταριάς, συμβάσης τῆς μὲν πρώτης τῇ 25 Μαρτίου 1799, τῆς δὲ δευτέρας μεταξὺ τῶν 10—16 Ἀπριλίου· συνέπεσε γὰρ τὸ μέγα πάσχα κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος τῇ 17 τοῦ μηνός τούτου. Κατὰ τοῦτο τὸ 1799, συνέβη καὶ ἡ μεγάλη διαρπαγὴ τῶν ἐξ Ἀδριανοπόλεως καὶ ἐκ Μικρασίας συρδουσάντων εἰς Σήλυμνον—ἂν αὐτὴ ἢ ἡ Σύληβνο τοῦ Νεοφύτου—πανηγυριστῶν.

Ἐπιστολαὶ πολλαὶ καὶ παρασημειώματα εἰς τὰ πινακίδια δεδεμένων βιβλίων, ἐντύπων καὶ χειρογράφων, πολλὰς ἡμῖν εἰδήσεις δύνανται νὰ χορηγήσωσιν, ἐρευνώμενα προσεκτικῶς, τοιαῦτα δὲ κατέχουσιν αἱ βιβλιοθήκαι καὶ τὰ «τυπικαρεῖα» πασῶν τῶν μονῶν καὶ τῶν ναῶν, ὡς καὶ αἱ παρ' ἰδιώταις συλλογαί. Αἱ ἐν αὐταῖς χρονογραφικαὶ ἀπομνημονεύσεις ἐξεταζόμεναι θὰ διδάξωσιν ἡμᾶς ἐν λεπτομερείᾳ σειρὰν ἀφορητῶν δεινῶν, ἀπερ ὑφίσταντο ἑλληνικαὶ κοινότητες καὶ ἰδιῶται ὑπὸ κακούργων, οὐχὶ βεβαίως ἑλλήνων, ἢ καὶ ὑπὸ τοιούτων ἔσθ' ὅτε καθ' ὅλην τὴν μακρὰν καὶ δυσχεῖμερον νύκτα τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Ὄταν δὲ γραφῇ ἢ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ταῦτόν εἶπεν τοῦ πιστεύοντος εἰς Σωτῆρα θεάνθρωπον ἔθνος, τὰ τοιαῦτα χρονογραφικὰ σημειώματα χρησιμεύσουσι πρὸς ἐξεκτικὸν χαρακτήρων καὶ παθημάτων, μάλιστα δὲ παθημάτων, ὧν τὰ θύματα, ἀπὸ τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦδε, στεναγμούς καὶ γόους πρὸς τὸν οὐράνιον κριτὴν ἀναπέμποντα, κινῶσιν Αὐτὸν πρὸς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἀγνοούντων τὸν νόμον τῆς ἀνταποδόσεως.

Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ

ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ.

ΤΑ ΠΑΡΑΣΨΑΝΑ ΤΗΣ ΧΙΩΣ

ΤΗΝ ΕΠΑΘΕ ΧΙΩΤΙΚΗ

[Θέλετε καὶ ἴδωκε ἴδωκε μου. Τὰ πῶσο βαρὰ ἄλλοτε. Σήμερον ὡς σέλιω ἓνα παιδιακιστικο, μὰ γεγονός. Αἱ λεπτομερεῖαι τοῦ δὲν εἶναι γαρνιζομα ἴδωκε μου. Ἐστὴ Χιὼ ἔτσι τὸ λέγουν γιὰ τὸ Βασίλη . . .] Κ.Π.

Ὁ Βασίλης ἦτανε γνωστὸς γιὰ πολὺ φοβηταίρης. Σωστὸς Χιώτης, ἀπὸ κείνους τοὺς Χιώτες. Κάποιο βράδυ ἐγινότανε γάμος εἰς τὴ γειτονιά του. Ἐπῆρε τὴ γυναῖκά του κ' ἐπήγανε μαζῇ. Μαζῇ Χιώτης κ' αὐτὸς κ' ἐκείνη. Ἀμέσως μετὰ τὰ κεράσματα ὁ Βασίλης ἐνῆσταξε· κ' ἡ Βασίλαινα τὸ ἴδιο· τί, δὲν ἦταν γυναῖκά του; Ἐφυγαν γρήγορα, ἐσύρθησαν πρὸς τὸ σπίτι των κ' ἔπεσαν νὰ κοιμηθοῦν. Ἀπάνω εἰς τὴν ψιλοκουβέντα, ποῦ εἶχε πιάσει τὸ ἀντρογόνο, ἀκούσθηκε παράξενος θόρυβος εἰς τὸ διάδρομο. Τὸν καυμένο τὸ Βασίλη τὸν ἔκοψε κρύος ἰδρώς. Ἡ κυρά του δὲν ἐπῆρεν εἶδησιν εἰς τὴν ἀρχή· εἰς ὄλιγο, μόλις ξανακούσθηκεν ὁ θόρυβος, ἄρχισε νὰ χτυπᾷ καὶ ἡ ἴδική της ἢ καρδιά. Κ' οἱ δυὸ ἐκατατρόμαξαν· ὁ Βασίλης καὶ ἐπάγωσε. Ἐς τὸ τέλος, δὲν ἔβσταξε καί, ἀφ' οὗ εἶδε κ' ἔπαθε ν' ἀνοίξη τὸ στόμα του:

— Γυναῖκα, λέγει μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή, ἴ ντά ν' ἐκείνο;

— Μμμμμ

— Κάτι γίνεται ἔξω τῆς λέγει.

— Ἐπῶ σκιαγμένη ἐκείνη σιγοψιθυρίζει.

Τοῦ Βασίλη ὁ λάρυνγας ἄρχισε νὰ ξεραίνεται καὶ τῆς γυναῖκός του τὰ γόνατα νὰ παραλύουν. Ἐπιάσθηκεν ὁ ἓνας ἀπ' τὸν ἄλλον, ἔκρυψαν τὸ πρόσωπό τους ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον τὸ λαμὸ κ' ἔμειναν ἔτσι πολλὴν ὥρα Νιόβειον σύμπλεγμα. Ὄταν ἠσύχασεν ὄλιγον ὁ ἐπίφοβος θορυβοποιὸς τοῦ διαδρόμου—γι' αὐτούς—Νιοβίδας—Ἀπόλλων, ποῦ ἰοβόλα τοῦ φόβου βέλη ἐβύθιζαν εἰς τὴν ψυχὴ των—, οἱ δυὸ τους ἐμάζεψαν τὰς δυνάμεις των καὶ μὲ τὴν ψυχολογικὴ παρόρμησι, ποῦ χαρακτηρίζει τοὺς τέτοιους παλληκαράδες, ἐπετάχθησαν κ' ἐκάθησαν κ' οἱ δυὸ μὲ τῆς νυχτικῆς σταυροπόδι ἐπάνω εἰς τὸ κρεβάτι. Ἀλλὰ ὁ θόρυβος ξανάρχισε κ' ἀπ' τὴν τρομάρα τους ἀποφάσισαν νὰ . . . ξαναπᾶνε εἰς τὸ γάμο. Μὰ ἔλα, ποῦ ὁ Βασίλης εἶχε τὰ παπούτσια του βγαλμένα εἰς τὸ διάδρομο! Ποῦ νὰ βγῇ νὰ τα πάρῃ! ἔξω ἐπαραμόνευε τὸ φάντασμα. Εἶδε κ' ἀπόειδε καὶ εἰς τὸ τέλος ἀποφάσισε νὰ πᾶ εἰς τὸ γάμο μὲ τῆς παντούφλες. Ἀλλ' ἀπὸ ποῦ νὰ βγῇ; Ἀπὸ τῆς θύρας; Ὅχι, βέβαια, ἐπειδὴ θὰ ἐδιάβαινε ἀπὸ τὸ διάδρομο. Λοιπόν, νὰ μείνη; Ἀδύνατον! Νὰ βγῇ; δύσκολον. Λοιπόν; Καὶ μέσα εἰς τὸ σκοτάδι

έλαμψε μιὰ φωτεινὴ ἰδέα : νὰ πηδήσουν ἀπὸ τὸ παράθυρο ! κι' ἄς ἦταν καὶ ὑψηλό. Ἄλλὰ ποιὸς νὰ πρωτοπηδήσῃ ; Ποιὸς θὰ μείνῃ εἰς τὸ σπῖτι τελευταῖος χωρὶς τὸν ἄλλον ;

— Γυναῖκα, νὰ πηδήσω ἐγώ, γιὰ νὰ σε κρατήσω. Τῆς λέγει πονηρά. Ἄλλὰ κι' ἐκείνη ἦταν γυναῖκά του καὶ ἦτανε Χιώτισσα κι' αὐτή.

— Βασίλη μου, νὰ πηδήσουμε μαζῆ, γιὰ νὰ πιάσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἂν πάθῃ κανεὶς τίποτε.

Ὁ ἕνας ἔνοιωσε πολὺ καλὰ τὸν ἄλλον. Τέλος πάντων πηδοῦν. Ἐκεῖ ποῦ ἔπесαν, εἰς τὰ χῶματα, ἡ κυρὰ Βασίλαινα ἤξερε νὰ κάνῃ τὴ δουλειά της· ἐκεῖ ποῦ ἦσαν ὄρθιοι ἐπάνω εἰς τὸ παράθυρο, ἐπισωπάτησε ἕνα δευτερόλεπτο, κι' ἔφθασεν ὁ Βασιλάκης ἡμισητὴ στιγμὴ πρὶν γρηγορὰ εἰς τὸ χῶμα ἀπὸ τὴ νοικοκυρὰ τοῦ ἐκείνη ἔπесε εἰς τὰ μαλακὰ : ἐπάνω εἰς τὸ Βασίλη της. Ἐβόγγησεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ τί νὰ εἰπῆ ! ἡ γυναῖκα ἡ δίκη του βλέπει ! Ἐκεῖ ποῦ ἔπесαν ὁ Βασίλης καὶ ἀπὸ τὸ βίαιον βῆρος τοῦ θεληματικοῦ του φορτίου, τῆς γυναικὸς του, ἡ Βασίλαινα, μὲ σαρκαστικὴ χαιρεκακία, ποῦ ἔμοιαζε μὲ περιποίησι καὶ χᾶδι εἰς τὸ Βασίλη της :

— Πᾶμε γρηγορὰ, ἀντρούλη μου, εἰς τὸ γάμο, μὴ τὸ φάντασμα μᾶς πᾶρῃ τὸ κατόπι.

Ἄλλὰ ὁ Βασίλης ὄχι μόνον δὲν ἐφοροῦσε τὰ ὑποδήματά του, ἀλλὰ κι' ἀπὸ τῆς παντούφλης, ποῦ μέσα εἰς αὐτὴς εἶχε κρύψει ἀπὸ τὸ φόβον τὰ πόδια του, ἡ μιὰ τοῦ ἔμεινεν ἐπάνω εἰς τὸ παραθύρι. Πῶς νὰ πᾶνε εἰς τὸ γάμον ; Ἐμειναν ἐκεῖ εἰς τὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ κι' ἐτουρτούρισαν ἀπὸ τὸ κρῦον. Σὲ πρὶν πολὺ ἀπὸ δυὸ ὥρες ἤλθεν ἡ γρηγὰ τους ἀπὸ τὸ γάμον.

— Μωρές, πῶς ἔτσι εἰς τὰ λευκά ;

— Τὸ φάντασμα

— Γιὰ πᾶμε

— Ἄ ! ὄχι ! μπῆς μονάχη σου

Κοντολογίᾳ ἔξημερώθηκαν. Σὰν ἔφεξε καλά, ὅταν πρὶν τὰ φαντάσματα σκορπίζονται καὶ φεύγουν, ἔμπηκαν εἰς τὸ σπῖτι τους κι' οἱ τρεῖς κρουσταλλιασμένοι κι' ἄυπνοι. Ἄλλὰ κι' ἐκδικημένοι : ἡ γάτα τους εἶχε πνίξει τὸν ποντικὸν εἰς τὴν εἴσοδον κι' εὐρέθη ἐκεῖ τὸ πτώμα.

ΚΑΚΙΑ ΠΡΑΤΑΝΟΥ

ΓΑΛΗΝΗ

Γαλήνη ἐντὸς κι' ἀπ' τῆς ψυχῆς τὰ ἡρεμικὰ τὰ βᾶθη

ἕνα τραγοῦδι ὑψώνεται γλυκὸ, νοσταλγικόν·

Ἦρεμα, κλαίει, σιγαλινὰ ὅ,τι ὥραϊον ἐχάθη

ὅ· ἐν' ἀπαλόχηρον, ἄπιαστο ὅ,τιν ἀκοὴ ρυθμό...

(1920)

Καροῦσος Τζαβαλᾶς

GIOVANNI PRATI*

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΙΣΤΕΣ

Στὴ δουλειά, στὴ δουλειά, ἀδελφωμένοι
Ὅσο ἔχουμε καιρὸν κ' εἶν' ὠργωμένη
Ἡ γῆ. Ἄς ἐργασιοῦμε, ὅσο μποροῦμε
Μάταιη τοῦ πλοῦσιον εἶν' ἡ εὐτυχία,
Τὸν ἴδρω μας στεφάνι νὰ ζητοῦμε
Καὶ σὶδὸν τοσάπι μας : σκῆπτρον, βασιλεία.
Προδίνοντας ἢ τὰ σπαθιά τροχῶντας
Κλαῖνε παντοῦ καὶ κάνουν νὰ θρηνοῦνε.
Ἄς ἐργασιοῦμε τραγουδῶντας.

Γιὰ δουλειά, γιὰ δουλειά, καιρὸς τώρα.
Μὲ ἐλπίδα καὶ μὲ κόπον ἕως φεύγῃ ἡ ὥρα.
Κι' ἀφοῦ οἱ θνητοί, ποῦ τὰ χωράφια δίνουν
Πάντα μὲ μᾶς δὲν εἶν' ἀγαπημένοι,
Οἱ δόλιοι, ναί, ἕως τοὺς μάθουμε νὰ γίνουν
— Δουλεύοντας—γιὰ μᾶς πειρὸν πονημένοι.
Τὸν ταπεινὸν ἀφέντη, ἔτο' ἀπαντώντας
Θὰ κάνουμε νὰ σέβεται τὴ φτώχεια.
Ἄς ἐργασιοῦμε τραγουδῶντας.

Γιὰ δουλειά, γιὰ δουλειά, καιρὸς τώρα.
Μὲ ἐλπίδα καὶ μὲ κόπον ἕως φεύγῃ ἡ ὥρα.
Κοπιάζοντας πολλές φορὲς πετάει
Νὰ φτιάξῃ τὴ φωλιὰ τὸ χελιδόνι
Τὸ κάθε ρόδο ἢ μέλισσα ρουφάει,
Καὶ τὸ μερμηγκὶ τὸ φαί τρυπῶνει.
Σὰν προσταγὴ σὶδὸν καθένα βοῶντας
Εἶν' ἡ δουλειά, καὶ χιζοῦμε στοὺς ἄλλους. (**)
Ἄς ἐργασιοῦμε τραγουδῶντας.

(Μετάφραση)

ΣΠΥΡΟΣ Μ. ΑΝΝΙΝΟΣ

(*) Ὁ Τζιοβίνι Πράτι γεννήθηκε τὸ 1814 κοντὰ στὸ Dasindo, στὴν κοιλιάδα τοῦ Sarca (Τρεντίνο), κι' ἀπέθανε τὸ 1884. Ἦτο ἀπὸ τοὺς πρῶτους κωλοῦς, γιὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ποιητῆ, ἰδίως γιὰ τὰ πατριωτικὰ τοῦ ποιήματα (Σ. Μ.)
(**) Χιζοῦμε στοὺς ἄλλους—Ἐργαζόμεστε γιὰ τὰ παιδιὰ μας (Σ. Μ.)

ΟΙ ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΦΡΕΝΟΠΑΘΕΙΣ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗ

ΙΑΤΡΟΥ—ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΥ

Ἡ κοινὴ γνώμη, περιλαμβάνουσα ἐν ἑαυτῇ καὶ διανοούμενα στοιχεῖα, ἐπιμένει νὰ θεωρῇ ὡς φρενοβλαβῆ μόνον τὰ ἄτομα ἐκεῖνα, ὧν αἱ πράξεις καὶ ἡ καθόλου συμπεριφορὰ γεννῶσιν ἐκ πρώτης ὕψεως, εὐθύς ἀμέσως τὴν ιδέαν τῆς ἀνωμαλίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ κινδύνου. Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν συνήθη ταύτην γνώμην, ὡς φρενοβλαβεῖς θεωροῦνται μόνον οἱ διὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν λόγον ἐν μανιακῇ διεγέρσει διατελοῦντες, ὧν αἱ παραληρηματικαὶ ιδέαι ἐκδηλοῦνται τρόπον τινὰ μετὰ πατάγου, ὃν κυρίως ἀπεργάζονται ἢ ἔξαψις τῆς φυσιογνωμίας, αἱ φωναί, αἱ χειρονομίαι, ἡ ἀκατάσχετος πολυλογία, ἡ διηνεκὴς κίνησις καὶ, ἔστιν ὅτε, αἱ ἐπιθετικαὶ τάσεις.

Ἡ κοινὴ γνώμη δὲν σφάλλεται διὰ πρώτην φορὰν. Καί, ἐφόσον μὲν τὸ σφάλμα τῆς τοῦτο βλέπει τὸ φῶς διὰ μέσου κεφαλῶν, ὧν ἡ λειτουργία ὑπὸ οὐδεμιᾶς διέπεται γνώσεως, οὐδεὶς κίνδυνος δι' αὐτήν, δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τοὺς φρενοβλαβεῖς. Ὅποια ὅμως αἱ συνέπειαι παρομοίων ἀντιλήψεων, ὅσας αὐταὶ καταλαμβάνουσι θέσιν ἐντὸς ἐγκεφάλων καθ' ὅλα εὐπολήπτων! Ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν περίπτωσιν δικαστικοῦ τινος ὄστις, προκειμένου νὰ μεταβῇ πρὸς ἐξέτασιν φρενοβλαβοῦς, ὃν οἱ συγγενεῖς του ἤθελον, ἐπὶ τέλους, νὰ θέσωσιν ὑπὸ ἀπαγόρευσιν, ἔλεγεν εἰς τὸν ἀποροῦντα συνομιλητὴν του ὅτι, τὴν διάγνωσιν τῆς φρενοπαθείας θέλει στηρίζει ἐπὶ τῶν ἀπαντήσεων, ἃς θὰ λάβῃ εἰς στοιχειώδεις τινὰς ἐρωτήσεις παρὰ τοῦ φρενοπαθοῦς. «Θὰ ἐρωτήσω π. χ., ἔλεγεν ἀφελῶς ὁ καλὸς δικαστικὸς, θὰ ἐρωτήσω αὐτὸν τί ἔχομεν τώρα ἡμέραν ἢ νύκτα καὶ ἐὰν μᾶς ἀπαντήσῃ ὅτι ἔχομεν νύκτα, ἔ τότε πᾶσα περαιτέρω συζήτησις θὰ εἶνε περιττή». Μετὰ τοῦ καλοῦ δικαστικοῦ ναί, μετὰ τοῦ φρενοβλαβοῦς ὄχι. Διότι εἶνε πλέον ἢ βέβαιον ὅτι εἰς τὰ στοιχειώδη ταῦτα ἐρωτήματα οἱ πλείστοι τῶν φρενοβλαβῶν ἀπαντῶσι πολλάκις μετ' ἀκριβείας μείζονος τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Δὲν γνωρίζομεν ὁποῖαν ἀπόφασιν ἔλαβεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος δικαστικὸς, πάντως ὅμως ἀπεύχομαι εἰς τοὺς φρενοβλαβεῖς νὰ εὐρεθῶσιν ἀντιμέτωποι παρομοίων κριτῶν.

Ἡ κοινὴ γνώμη δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἀπὸ ἀσθενούσης διανοίας εἶνε δυνατόν ἀκόμη νὰ ἐκπορεύωνται σκέψεις, ἀπαράλλακτα ὅπως εἰς φυματιῶν πνεύμων δύναται εἰσέτι νὰ ἐπιτελῇ τὴν ἀναπνευστικὴν του λειτουργίαν. Ἐντεῦθεν ἢ ἐκπληξίς τῶν βεβήλων ὅσας, εἰσερχόμενοι εἰς τι φρενοκομεῖον εὐρίσκονται ἀντιμέτωποι ἀνθρώπων ὁμιλούντων καὶ δρώντων ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων, ὡς αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. Ἐν-

τεῦθεν ἰδίως ἢ παραγνώρισις οὐκ ὀλίγων φρενοπαθῶν, ἐκτὸς τῶν φρενοκομείων βιούντων ἐπὶ χρόνον ἐνίοτε μακρὸν, χωρὶς οὐδενὸς νὰ κινήσωσι τὰς ὑπονοίας. Ἔτι πλέον: εἰς τοὺς φρενοβλαβεῖς τούτους συμβαίνει πολλάκις, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν παραληρηματικῶν αὐτῶν ιδεῶν, νὰ ἐπιτελέσωσι πράξεις ἐγκληματικὰς, ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου προβλεπομένας, νὰ ἔλθωσι τοῦτέστιν εἰς ρῆξιν πρὸς τοὺς κανόνας τοῦ διέποντας τὴν ἐν κοινῷ ζωὴν. Τῆς παραγνώρισεως τότε ἐξακολουθούσης, οἱ ἀσθενεῖς οὗτοι ἐγκλείονται εἰς τὴν φυλακὴν! Τὸ γεγονός εἶνε συνηθέστερον ἀφ' ὅτι θὰ ἰδύνατό τις νὰ φαντασθῇ. Τὰ θύματα εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας τυγχάνουσιν, ὡς τὰ πολλά, ἄτομα πάσχοντα ὑπὸ χρονίων φρενικῶν παθήσεων, μὴ θιγουσῶν ἀπάσας ταυτοχρόνως τὰς διανοητικὰς λειτουργίας. Τοιαῦτα νοσήματα εἰσὶ κατ' ἐξοχὴν τὰ χρόνια παραληρήματα μετὰ ιδεῶν καταδιώξεως, μεγαλείου κ. τ. τ. Εἶνε ἀκόμη μία νόσος ψυχικὴ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «πρωτόγονος ἀνοία» τὴν ὁποῖαν πρὸ παντὸς ἄλλου χαρακτηρίζει, εἰς τὰ πρῶτα ἰδίως στάδια, ἡ διαστροφή τοῦ κοινωνικοῦ ἐνστίκτου καὶ ἡ βαθμιαία ἐλάττωσις τῶν συναισθηματικῶν ἐκδηλώσεων. Ὁ ὑπ' αὐτῆς προσβληθεὶς ἀποξενοῦται ὀλοπρὸν τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος ἐν τῷ ὅποιῳ ἔζη, ἀδιαφορῶν συγχρόνως δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους. Εὐχάριστα καὶ δυσάρεστα τὰ περὶ αὐτὸν γεγονότα ἀφήνουσι τοῦτον ἀπαθῆ, ὁσάκις δὲν προκαλοῦσιν ἐκδηλώσεις καθ' ὀλοκληρίαν ἀναρμόστους πρὸς τὴν περιστασίαν. Οἱ πλησιέστερον αὐτοῦ κείμενοι, μὴ διακρίνοντες ὀλόκληρον τὴν ἔκτασιν τοῦ κατεδαφιζομένου ψυχικοῦ οἰκοδομήματος, ἱκανοποιοῦνται ἀποκαλοῦντες αὐτὸν «ιδιότροπον». Δυνατὸν ὅμως καὶ χονδροειδεῖς διανοητικαὶ βλάβαι νὰ παρέλθωσιν ἀπαρατήρητοι. Τοιοῦτόν τι π. χ. συνέβη μετὰ τινος στρατιώτου πάσχοντος ὑπὸ τῆς βαρυτέρας τῶν χρονίων ἐγκεφαλικῶν παθήσεων, τῆς γενικῆς, λεγομένης, παραλύσεως, ὄστις, ὑποπεσὼν εἰς ἐν τῶν συνηθεστέρων τῆς παθήσεως ταύτης παραπτωμάτων, τὴν κλοπὴν, ἐνεκλείσθη ἐπὶ τρεῖς ὅλους μῆνας εἰς τὴν φυλακὴν.

Τοιαῦτα αἱ συνέπειαι τῆς γνώμης ἣν τὸ Κοινὸν τρέφει περὶ τῶν πράξεων τῶν παραφρόνων. Μάθωμεν νὰ μὴ ἀποστρέψωμεν πάντοτε τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς βιούντων.

Ἄλλ' ἢ παραγνώρισις τῶν φρενοπαθῶν δὲν κέχτηται μόνον σημασίαν, προκειμένου περὶ ἐγκληματιῶν. Ὑπάρχουσιν ἀκόμη πολλαὶ ἄλλαι κατηγορίαι ἀτόμων, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τῶν ὁποίων κρύπτονται ἐνίοτε διάφοροι φρενοβλαβεῖς, πλείστα ὅσα καθ' ἑκάστην δυνάμενοι νὰ δημιουργήσωσι. Τοιοῦτοι π. χ. οἱ πολιτευόμενοι, οἱ σοσιαλισταί, οἱ ἀναρχικοὶ κ.τ.λ. Τοιοῦτοι ἀκόμη οἱ μεταναστεύοντες εἰς ἀγνώστους χώρας καὶ οἱ στρατιῶται, ἐπὶ τῶν ὁποίων κυρίως σήμερον θὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ πολυάριθμα περιστατικά, ἅτινα πρὸ ἡμῶν παρήλασαν.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τοὺς πρώτους, τοὺς μετανάστες, θὰ εἴπωμεν ὅτι, ἢ μετανάστευσις εἰς ἀγνώστους χώρας παριστᾷ, ὅτε μὲν, τὸ καταφύ-

γιον (κατὰ τὴν γνώμην τοῦ πάσχοντος) πρὸς ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ διαφορῶν στοιχείων κακῶς δρώντων ἐπ' αὐτόν, ὅσάκις πρόκειται περὶ ἀτόμου πάσχοντος ὑπὸ χρονίου παραληρήματος μετὰ ἰδεῶν καταδιώξεως, ὅτε δέ, τὴν γῆν τῆς ἐνδόξου σταδιοδρομίας, τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς πνευματικῆς ὑπεροχῆς τοῦ μεταναστεύοντος καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἰδανικῶν αὐτοῦ, ὅσάκις πρόκειται περὶ παραληροῦντός τινος μετὰ ἰδεῶν μεγαλείου. Πλὴν ὁμως τῶν ἀτόμων τούτων, ἅτινα, καὶ ἡ πλεον στοιχειώδης ψυχιατρικὴ ἐξέτασις θὰ ἐσταμάτα εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐπιβιβάσεως τοῦ ὑπερωκεανείου, ὑπάρχει καὶ σωρεία ἄλλη ἀτόμων ἐμφανιζόντων ψυχικὰς ἀνωμαλίας παιδιόθεν, ἀπηλλαγμένας μὲν παραληρηματικῶν ἰδεῶν, πλὴν καθιστώσας τὸ ἄτομον τελείως ἀνίκανον οἰσδῆποτε κοινωνικῆς προσαρμογῆς. Πρόκειται περὶ τοῦ πλήθους ἐκείνου τῶν μικρονόων καὶ ἀνισορρόπων, πραγματικῶν ἀναπήρων τῆς διανοίας, ψυχικῶν τεράτων, εἴτε λόγῳ ἀνεπαρκοῦς ἀναπτύξεως τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν (μικρόνοες), εἴτε λόγῳ ἀνίσου αὐτῶν ἐκδηλώσεως (ἀνισόρροποι). Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ὅ,τι κυρίως ἔλλειπει ἀπὸ τῶν ἀτόμων τούτων εἶνε ἡ κρίσις, ἡ προσοχή, ἡ βούλησις καὶ ἡ συνοχὴ ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν. Τοῦναντίον, ἡ μνήμη καὶ ἡ φαντασία (ἀφ' ἧς πηγάζει καὶ τὸ ψεῦδος), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λίαν ἀνεπτυγμένα οὔσαι, κάμνουσιν ὥστε τὰ ἄτομα ταῦτα νὰ φαίνωνται ἐκ πρώτης ὄψεως δι' ἐξαιρετικῶν πνευματικῶν ἀρετῶν πεπρωκισμένα. Ἐν βλέμμα ἐν τούτοις, ἐπὶ τοῦ παρελθόντος αὐτῶν ἀρκεῖ πρὸς τελείαν ἄρσιν τῆς πρώτης ταύτης ἀπατηλῆς ἐντυπώσεως, διότι θέλει ἀμέσως φανερώσει τὴν ἀκαρπὸν αὐτῶν δραστηριότητα, τὸν ὑπέρμετρον ἐγωϊσμόν καὶ τὴν ὡς ἀπὸ συστήματος διηνεκῆ ἀλλαγὴν κατευθύνσεως ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀτόμων τούτων, οἱ μὲν μικρόνοες μεταναστεύουσιν ἀπλῶς καὶ μόνον ὑπὸ τῆς παιδικῆς αὐτῶν φαντασίας ὠθοῦμενοι, οἱ δὲ ἀνισόρροποι ἐκ τῆς κατατρεχούσης αὐτοῦς ἀνάγκης τῆς ἀλλαγῆς τοῦ περιβάλλοντος. Μετὰ τοιούτων πνευματικῶν ἐφοδίων ἀπερχόμενοι ἅπαντες οὗτοι εἰς τοὺς νέους Κόσμους, καταδικάζουσιν ἑαυτοὺς εἰς τελείαν διανοητικὴν πτώχευσιν. Διότι, ὁ ἀτελής αὐτῶν ἐγκέφαλος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας ζωῆς, κατὰ πολὺ συνήθως ἐπιπλοκωτέρας τῆς προηγουμένης, ὑφίσταται τὸν κάματον παντὸς ὄργανου, οὔτινος ἡ λειτουργικὴ ἐπάρκεια ἐξασφαλίζεται μόνον ἐντὸς ὄρισμένων ὁρίων ἐνεργείας. Ἀκριβῶς δ' ὅπως εἰς καρδιακὸς δύναται νὰ ζῆ μόνον ὑπὸ ὄρισμένην δίαιταν καὶ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀπέχη πάσης ἐντόνου μυϊκῆς ἐργασίας, ἀποθνήσκων εὐθὺς ὡς ἤθελε παραβῆ ταῦτα, τῆς καρδίας του π. χ. μὴ δυναμένης νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς κυκλοφορικὰς ἀνάγκας μιᾶς μακρᾶς καὶ ἐπιτόνου πορείας, οὕτω καὶ οἱ διάφοροι μικρόνοες καὶ ἀνισόρροποι μεταναστεύοντες ζητοῦσι παρὰ τῶν ἐγκεφάλων αὐτῶν νὰ τοῖς παράσχῃ περισσότερον ἀφ' ὅ,τι δύναται.

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα ὅτι, τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐν ἡσσοι

βαθμῶ, ἀπαντᾷ τις καθ' ἐκάστην ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ ἀνθρώπων. Ὑπάρχουσι, τῷ ὄντι, ἄνθρωποι προωρισμένοι ὡς ἐκ τῆς διανοίας αὐτῶν, νὰ ὦσι πάντοτε ἀπλοὶ ἐκτελεσταὶ ἀνωτέρων θελήσεων, ὄντα εἰδικά μετὰ νὰ διάγῃσι βίον καθ' ὅλοκληρίαν ἀπηλλαγμένον εὐθυνοῦν καὶ πρωτοβουλίας. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους τῆς δευτέρας ἐγκεφαλικῆς ποιότητος, συχνότατα ἀπαντῶντας μετὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀμείβοντες τὰς ἀρετὰς τῶν ὡς ὑφισταμένων, δοκιμάσατε νὰ ἀναθέσῃτε ὑπεύθυνον ὑπηρεσίαν προϊσταμένου. Ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ νέου προϊσταμένου θέλει καταπλήξει πάντας τοὺς γνωρίζοντας ἄλλοτε τὸν καλὸν ὑφιστάμενον. Τοῦτο, διότι ἡ πνευματικὴ ἱεραρχία δὲν δύναται εὐκόλως νὰ παραβιασθῆ, ὡς συμβαίνει ἐνίοτε διὰ τὴν κοινωνικὴν τοιαύτην. Ἐπιχειροῦσι δὲ νὰ παραβιάσωσι ταύτην οἱ μεταναστεύοντες εἰς νέους Κόσμους μικρόνοες καὶ ἀνισόρροποι. Δι' ὅ καὶ οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἐπανακάμπτουσιν ὅπως ἐγκλεισθῶσι μόνον εἰς τὸ Φρενοκομεῖον. (*)

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς παραγνωριζομένους παράφρονες στρατιώτας, οὗτοι εἴτε τυγχάνουσιν ἤδη παράφρονες εἰσερχόμενοι εἰς τὸν Στρατόν, εἴτε παραφρονοῦσι διαρκούσης τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν, τὴν εὐθύνην τῆς παραγνωρίσεως ὑπέχουσιν ἰδίως τὰ διάφορα Στρατολογικὰ συμβούλια ἔργον ἔχοντα, πλὴν τῶν ἄλλων, νὰ ἐμποδίσωσι τὴν εἴσοδον εἰς τὸν Στρατόν παντὸς ἀνίκανου νὰ φέρῃ τὰ ὄπλα. Τινὲς μάλιστα τῶν φρενοπαθῶν τούτων καταπίσσονται εἰς τὸν Στρατόν ὡς ἐθελονταί! Γεγονὸς τοῦτο ἀναμφισβήτητον, προκαλέσαν ἤδη τὴν προσοχὴν τῶν Διοικήσεων τῶν ξένων Στρατῶν ἐπ' αὐτῷ καὶ τέλεον εἰσέτι ἀγνοούμενον παρ' ἡμῖν. Ἐνθυμούμεθα τὴν περίπτωσιν ἐνὸς στρατιώτου ὅστις, ἕως κριθεὶς ἀνίκανος διὰ φρενικὴν πάθησιν, δις κατετάσσετο ἐκ νέου ὡς ἐθελοντής.

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς δευτέρους, τοὺς παραφρονοῦντας μετὰ τὴν κατάταξιν τῶν εἰς τὸν Στρατόν, οὗτοι δύναται κάλλιστα νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς παραφρονοῦντας μετὰ τὴν ἑαυτῶν μετανάστευσιν εἰς ἄλλας χώρας. Διότι, ὡς τὰ πολλά, πρόκειται καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ περιπτώσει περὶ ἀτόμων μικρονόων καὶ ἀνισορρόπων, ἀνικάνων νὰ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ στρατιωτικοῦ περιβάλλοντος. Μεταξὺ δὲ τῶν κατὰ τὴν εἴσοδόν των εἰς τὸν Στρατόν ὑποψηφίων τούτων φρενοπαθῶν, ἀνευρίσκομεν ἐνίοτε καὶ τινὰς ἐθελοντάς, ὧν οἱ πλεῖστοι ὠθοῦνται πρὸς τὸν στρατῶνα ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν οἰκογενειῶν διακαῶς ἐπιθυμοῦσιν νὰ ἀπαλλαγῶσι ἐπὶ τέλος, τῶν θλιβερῶν τούτων ὄντων, ἅτινα μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπετέλεσαν δι' αὐτὰς πραγματικὰς μάστιγας.

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις οἱ ἀσθενεῖς οὗτοι δύναται νὰ παραγνωρισθῶσι καὶ παραγνωρίζονται. Παραγνωρίζονται δὲ κυρίως ὅσάκις ὑποπέσωσιν εἰς πειθαρχικὰ σφάλματα, ἅτινα οὐδεὶς συνήθως σκέ-

(*) Διὰ πλείονας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου λεπτομερείας βλέπε ἡμετέραν ἐργασίαν: *Μετανάστευσις καὶ φρενοπάθεια*. Παναγηρικὸν Τεῦχος εἰκοσιπεντατηριδὸς «Ἱατρικῆς Προόδου» 1921.

πτεται νὰ ἀποδώσῃ εἰς πλημμελῆ διανοητικὴν λειτουργίαν. Ὡς ἐὰν αἱ πράξεις ἡμῶν δὲν παρίστων τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς ἐγκεφαλικῆς ἡμῶν ἰσορροπίας! Εἰς μίαν μελέτην, ἣν ἐδημοσιεύσαμεν τῷ 1919 ἐν τῷ Ἱατροχειρουργικῷ Ὁδηγῷ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, προσεπαθήσαμεν νὰ καταστήσωμεν γνωστὰς τὰς σχέσεις αἰτίνες ὑφίστανται μεταξύ τῶν φρενικῶν παθήσεων καὶ τῶν διαφορῶν μορφῶν τῆς στρατιωτικῆς ἀπειθαρχίας, ὡς π. χ. ἡ ἄρνησις ὑποταγῆς, αἱ κατ' ἀνωτέρων βιαιοπραγαίαι, ἡ λιποταξία κ.τ.λ. Ἐκτοτε δέ, ἐν τῷ Στρατῷ πλέον ἢ ἅπαξ ἐδόθη ἡμῖν ἡ εὐκαιρία νὰ γνωματεύσωμεν ἐπὶ ἀναλόγων περιπτώσεων. Αἱ παραγνωρίσεις αὗται, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, πηγάζουσι πάντοτε ἐκ τῆς πεπλανημένης ἰδέας ὅτι ὁ παράφρων δὲν δύναται νὰ ἐκτελῇ πράξεις ἀναλόγους πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἄλλ' οἱ φρενοπαθεῖς σφρατίζονται εἰδικῶς, διατρέχουσι καὶ ἄλλον τινὰ κίνδυνον παραγνωρίσεως καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ πίσθις τῶν ἐκδηλώσων διὰ διαφορῶν συμπτωμάτων. Κινδυνεύουσι, τῷ ὄντι, νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ὑποκρινόμενοι τὸν φρενοπαθῆ, ὡς ἐὰν καὶ τοῦτο ἦτο εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πρώτου τυχόντος. Ἄλλως τε, παρατηρητέον ὅτι, καθ' ἑαυτὴν ἡ ὑπόκρισις ἀποτελεῖ ἤδη εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων τὴν συνέπειαν ἀνωμαλίου διανοητικῆς λειτουργίας, ὁσάκις δὲν ὑφείλεται εἰς πραγματικὴν φρενικὴν πίσθιν, ὡς ἡ ἀνωτέρω μνησθεῖσα πρωτόγονος ἄνοια.

Τοιαῦτα διὰ βραχέων τὰ κατὰ τὴν παραγνώρισιν τῶν φρενοπαθῶν. Χάριν δὲ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἀνθρωπότητος» περαθῆτω ἐνταῦθα καὶ μίαν ἀξιόλογον περίπτωσιν ἐνός τοιούτου ἐπὶ μακρὸν παραγνωρισθέντος φρενοπαθοῦς, πάσχοντος ὑπὸ χρονίου παραληρήματος μετὰ ἰδεῶν καταδιώξεως καὶ μεγαλείου (τὰ δύο ταῦτα συνυπάρχουσι πολλάκις) καὶ ἧσι συνοψίζει ἐν ἑαυτῇ ἀπάσας σχεδὸν τὰς περιστάσεις τῆς παραγνωρίσεως τῶν φρενοπαθῶν (μετανάστευσιν, ἐθελουσίαν κατάταξιν, πειθαρχικὰ παραπτώματα. κ. τ. λ.). Ὁ ἀναγνώστης δὲν ὀφείλει νὰ λησμονήσει οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1916 καὶ ἐντεῦθεν ὀλόκληρον τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀτόμου τούτου διέπει ἡ παραληρηματικὴ ἰδέα τῆς διαφυγῆς ἀπὸ τῶν διώξεων τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως (ιδεῖαι καταδιώξεως) ἧσις ἐθεώρει τούτον ὡς κατάσκοπον τῆς Γερμανίας καὶ Βουλγαρίας καὶ ἔνοχον πολέμου (ιδεῖαι μεγαλείου).

Ὁ ἀσθενὴς οὗτος, ὀνόματι Χρ. Ἰ., ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίῃ τῷ 1896. Φοιτήσας εἰς τὴν αὐτόθι ἐμπορικὴν καὶ πρακτικὴν Σχολὴν ἐξέμαθε τέσσαρας γλώσσας, ἦτοι τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν Τουρκικὴν. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1913 μετηνάστευσεν εἰς Ἀμερικὴν ὅπως ἐργασθῆ μετὰ τοῦ ἐκεῖ ἤδη εὐρισκομένου ἀδελφοῦ του. Ἐκεῖ εἰσῆλθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου εἰς τι σχολεῖον πρὸς ἐκμάθησιν καὶ τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ἦν καὶ ἐξέμαθε. Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ 1915, ὄλως παραδόξως ἠρξάτο ἐργαζόμενος ὡς ὑπάλληλος ἐστιατορίου! Μὴ ἱκανοποιούμενος ὅμως ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου, μετέβη μετὰ ἐν ἔτος καὶ ἐφοίτησεν ἐπὶ τριμήνον εἰς τινα σχο-

λὴν ὀδηγῶν αὐτοκινήτων, ὅπουθεν καὶ ἐξῆλθε μετὰ τῆς σχετικῆς ἀδείας. Μὴ δυνηθεὶς ὅμως νὰ εὔρη ἐργασίαν, κατετάγη εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν Στρατὸν ὡς ἐθελοντῆς τῇ 21 Ἀπριλίου 1916, ἔχων τὴν πρόθεσιν ὅπως μετὰ ἐξάμηνον ὑπηρεσίαν προσληφθῆ εἰς τὴν Ἀεροπορικὴν Σχολὴν καὶ γίνῃ ἀεροπόρος!

Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης διαβιέπει τις ἤδη τὴν διανοητικὴν ἀνισορροπίαν τοῦ ἀτόμου ὅπερ, καίτοι ἱκανὸν νὰ ἀποταμιεύῃ γνώσεις, εἰς οὐδὲν δύναται νὰ καταλήξῃ θετικὸν ἀποτέλεσμα, τῆς διανοίας του διηνεκῶς νέα σχέδια κρυφορούσης.

Ἐνα μῆνα μετὰ τὴν κατάταξιν του εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν Στρατὸν ἀποστέλλεται εἰς τὰς Φιλιππίνας νήσους. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἄρχεται πλέον ἐκδηλούμενον τὸ παραλήρημα. Οἱ Ἀμερικανοὶ δηλαδὴ, κατὰ τὴν ἰδέαν του, ἀκούσαντες αὐτὸν ὀμιλοῦντα ξένας γλώσσας τὸν ἐκλαμβάνουσι ὡς Γερμανὸν κατάσκοπον καὶ ἄρχονται ὑποβάλλοντες αὐτὸν εἰς διαφοροὺς δοκιμασίας (πραγματικῶς εἰς διαφοροὺς ὑπηρεσίας) πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ γεγονότος. Οὗτος ὅμως, μετὰ τὴν πάροδον τοῦ πρώτου ἐξαμήνου ζητεῖ συμφώνως πρὸς τὴν πρόθεσιν του νὰ μετατεθῆ εἰς τὸ Ἀεροπορικὸν Σῶμα, ἡ αἴτησις του ὅμως αὕτη δὲν γίνεται δεκτὴ. Αἱ διαμαρτυραὶ του, διαβλέποντος κακοβούλους ἐνεργείας, διαδέχονται τότε ἀλλήλας, μέχρις ὅτου κατορθώνει νὰ μετατεθῆ εἰς τὸ Σῶμα αὐτοκινήτων ὡς ὀδηγός. Μὴ μένων ὅμως καὶ ἐκεῖ εὐχαριστημένος ἔνεκα τῆς παρερμηνείας καὶ τῶν ἀπλουστέρων γεγονότων, **λιποτακτεῖ** διὰ πρώτην φορὰν τῇ 10 Ἰανουαρίου 1917. Συλληφθεὶς μετὰ δέκα ἡμέρας, παραγνωρίζεται, προφυλακίζεται καὶ μετὰ ἕνα μῆνα δικάζεται εἰς φυλάκισιν ἕξ μηνῶν (!), ἦν ἐξέτισεν εἰς Ἀγ. Φραγκῖσκον. Ἐκεῖ, ὡς λέγει, ὑφίστατο τὰ πάνδεινα ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας, ἀφοῦ καὶ νὰ θανατώσωσιν αὐτὸν ἀπεπειράθησαν. Τὴν 2αν Ἀυγούστου 1917, ἀφειθεὶς ἐπὶ τέλους, ἐλεύθερος, ἀνεζήτησε διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐργασίαν ὡς ὀδηγὸς αὐτοκινήτου, ἦν καὶ εὔρε παρὰ τινι οἰκογενείᾳ. Ἄντελήφθη ὅμως... ὅτι ἠκολουθεῖτο ὑπὸ Ἀστυνομικῶν. Ἀνεκάλυψε μάλιστα ὅτι, ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις προσεπάθει νὰ τὸν νυμφεύσῃ, οὐδόλως στέργοντα, μετεροχόμενη ἀκατονομάστους βίας. Πρὸς ἀποφυγὴν ὅθεν τῶν τελευταίων τούτων, ἐγκαταλείπει οἰκογένειαν καὶ αὐτοκίνητα καὶ ἀπέρχεται εἰς Μεξικόν. Οἱ αἰώνιοι ὅμως ἀστυνομικοὶ ἠκολούθησαν αὐτὸν καὶ ἐκεῖ. Τὸ ταξιδίον του ὑπῆρξε πραγματικὸν μαρτύριον, ἀφοῦ περιεπλανᾶτο περὶ τοὺς δύο καὶ πλέον μῆνας. Τὸ δὲ πάντων χερίστον ὅτι, μετὰ τοσαύτας περιπετείας, μὴ δυνηθεὶς νὰ εὔρη ἐργασίαν, χάρις πάντοτε εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας αὐτὸν, ἠναγκάσθη νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς Ἡν. Πολιτείαν. Ὅποια ὅμως ἐπιστροφή! Ἡ ἐξάντλησις τῶν οικονομικῶν του τὸν ἠνάγκασε νὰ σταματήσῃ εἰς τινα παρὰ τὰ σύνορα πόλιν καὶ ἐκεῖ νὰ μετέλθῃ καὶ τὰ ταπεινότερα τῶν ἐπαγγελματιῶν, ὅπως ἐξοικονομήσῃ τὰ ἀναγκαζόμενα ἐξοδα διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ταξιδίου. Μετὰ ὀκτὼ δὲ ὄλους μῆνας ἔφθασε, τῇ 29 Μαρ-

τίου 1919 ἐκ νέου εἰς Ἁγ. Φραγκῖσκον. Παρουσιασθεὶς δὲ τότε εἰς τὸ Ἑλλ. Προξενεῖον ἔλαβε τὴν συμβουλὴν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἑλλάδα. Στερούμενος ὅμως ἐπαρκῶν χρημάτων ἠναγκάσθη καὶ πάλιν νὰ ζητήσῃ ἐργασίαν ὡς ὁδηγὸς αὐτοκινήτων, τοῦθ' ὅπερ δὲν κατώρθωσε... χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως, ἡμῖς, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ ἔτρεχεν οὕτως καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ θὰ ἠδύναιτο οὕτω νὰ συνεννοηται μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν μιᾶς φανταστικῆς προπαγάνδας, ἠθέλησε νὰ προλάβῃ τὸ τοιοῦτον. Ἠναγκάσθη ὅθεν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τι ἐστιατόριον ὡς βοηθός. Μετὰ δύο δὲ μῆνας, ἔφθασεν εἰς Ἁγ. Φραγκῖσκον ὁ ἀδελφός του ὅστις ἀπουσίαζε καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα καὶ ὅστις ἐπλήρωσεν εἰς αὐτὸν τὰ ἔξοδα τῆς ἐπανόδου του εἰς Ἑλλάδα, ἡμῖς ἐγένετο περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου 1919.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀρχεται ἡ δευτέρα περίοδος, ἡ Εὐρωπαϊκὴ τρόπον τινά, τῶν περιπετειῶν καὶ τῶν παραγνώρισεων.

Ἐδθὺς αἴμα τῇ ἀφίξει του εἰς τὴν γενέτειραν Θεσ/νίκην ἔσπευσε νὰ καταταγῇ ὡς *ἐθελοντής* εἰς τὸν Ἑλλ. Στρατόν, οὗτινος ἄλλωστε ἦτο πλέον καὶ ἀνυπότακτος, ἀφοῦ ἐτύγγανε τῆς κλάσεως τοῦ 1917. Οἱ Ἀμερικανοὶ ὅμως ἀστυνομικοὶ ἠκολούθησαν αὐτὸν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐλθόντες μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἰδίου πλοίου καὶ λαβόντες ἄδειαν παρὰ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως ὅπως ἐρευνήσουν καὶ ἀνακαλύψουν ἐὰν οὗτος ὑπῆρξέ ποτε κατάσκοπος κράτους τινός. Ὑποθέσαντες δὲ ὅτι, ἐτύγγανε κατάσκοπος τῆς Βουλγαρίας προσεπάθουν διὰ παντός τρόπον νὰ ἐξαναγκάσωσιν αὐτὸν ὅπως μεταβῇ εἰς Βουλγαρίαν, ὅπου, μεταβαίνοντες καὶ ἐκεῖνοι θὰ ἐπληροφοροῦντο παρὰ τῶν Βουλγάρων ἐὰν ποτὲ ὑπῆρξεν ὄργανον αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο, παρώτρυναν τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ στρατιώτας, ὅπως παρενοχλῶσιν αὐτόν, καθιστῶντες τὴν ἐν τῷ Στρατῷ παραμονὴν του ἀδύνατον. Δι' ὃ καὶ ἠναγκάσθη νὰ *λιποτακτῆσῃ* κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1920, προτιθέμενος νὰ μεταβῇ εἰς Σερβίαν. Παρὰ τὴν Γευγελῆν ὅμως συνελήφθη ὑπὸ τινος χωροφύλακος ὅστις καὶ ὠδήγησε τοῦτον εἰς Γουμένιτζαν.

Ἐκεῖ ἐκρατήθη ἐπὶ πέντε ἡμέρας, μεθ' ἧς ἀπεστάλη εἰς Γιαντισά. Ἐκ Γιαντισῶν μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπεστάλη εἰς Θεσ/νίκην ὅπου παρουσιασθεὶς εἰς τὸ Φρουραρχεῖον ἐζήτησε . . . νὰ τῷ χορηγηθῇ ἀπολυτήριον! Ἄντι ὅμως πάσης ἀπαντήσεως ἀπεστάλη εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἀστυνομίας ὅπως μεριμνήσῃ αὕτη διὰ τὴν εἰσαγωγὴν του εἰς τὸ Φρενοκομεῖον, ἀναγνωρισθεὶς πλέον διὰ πρώτην φοράν ὡς παράφρων. Εἰς τὸ Φρενοκομεῖον ὅμως παρέμεινεν ἐπὶ τρεῖς μόνον ἡμέρας, μετὰ τὴν ἀπόδοτον τῶν ὁποίων παρεδόθη εἰς τοὺς οἰκείους του, ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν Ὀδύσειάν του. Ἡ πρόοδος τῆς νόσου του δὲν τῷ ἐπέτρεπε πλέον νὰ σκέπτεται ἐπὶ πολὺ δι' ἐργασίαν, ἀπαξ δ' ἐλευθερωθεὶς τοῦ Φρενοκομείου κατηνάλισκε τὸν χρόνον αὐτοῦ μεταβαίνων εἰς τὸ Φρουραρχεῖον καὶ αἰτῶν τὸ ἀπολυτήριόν του καὶ ἐπιδίδων συνεχῶς εἰς τοὺς διαφόρους Προξένους διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς στάσεως τῶν Ἀμερικανῶν. Ἐπὶ τέλους, συλληφθεὶς ἡμέραν τινὰ ὡς λιποτάκτης παρὰ

τῶν ὀργάνων τοῦ Φρουραρχείου (τοῦ ἰδίου Φρουραρχείου ὅπερ τὸν εἶχε πρὸ ὀλίγου ἀναγνωρίσει ὡς παράφρων) ἀπεστάλη εἰς Διδυμότειχον ὅπου καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τινὰ λόχον τοῦ . . . Συντάγματος πεζικοῦ. Ἐκεῖθεν μετέβη μετὰ τοῦ Σώματός του εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας, ὁπόθεν *λιποτακτῆσας*, μετέβη εἰς Κων/πολιν.

Συλληφθεὶς ἀμέσως παρὰ τοῦ ἐκεῖ Φρουραρχείου ὡς λιποτάκτης, ἀπεστάλη εἰς Σμύρνην ὅπου ἐκλείσθη εἰς τὸ κρατητήριον περὶ τὸν ἕνα μῆνα. Ἐκεῖθεν ἀπεστάλη εἰς Θεσ/νίκην, ὅπου μετὰ παραμονὴν ἀκόμη δύο ἐβδομάδων εἰς τὰς φυλακὰς ὑπὸ αὐστηρὰν μόνωσιν, ἀπεστάλη εἰς Ἀδριανούπολιν. Τῶν καταδιώξεων ὅμως τῶν Ἀμερικανῶν συνσχισομένων ἠναγκάσθη καὶ πάλιν νὰ *λιποτακτῆσῃ* μεταβάς εἰς Κων/πολιν διὰ δευτέραν φοράν. Βασανιζόμενος ὅμως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν παραληρηματικῶν αὐτῶν ιδεῶν, ἐπεχείρησε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ πάλιν εἰς Ἀδριανούπολιν. Καθ' ὁδὸν ὅμως, παρουσιασθεὶς εἰς τὸ Φρουραρχεῖον Σηλυβρίας ἀπεστάλη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Τυρολόῃ ἐδρεῦδον σύνταγμα. Ἀφεθεὶς ἐλεύθερος ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τούτου, μὴ ἀναγνωρίζοντος αὐτὸν ὡς στρατιώτην, μετέβη εἰς Ραιδεστόν ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ μίαν καὶ μόνον ἡμέραν. Τὴν ἐπομένην, διερχόμενος ἐκ Κεσάνης συνελήφθη ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς αἴτια, μετὰ ἕνα ὀλόκληρον μῆνα, ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἐκεῖθεν, ἀναλαβὼν ὑπηρεσίαν, ἀπεστάλη εἰς τὰ φυλάκεια ἐπὶ τῶν Ἑλληνο—Βουλγαρικῶν συνόρων. Τὴν 4 Μαρτίου 1921 *νέα λιποταξία* καὶ διέλευσις συνόρων. Σύλληψις ὑπὸ τῶν Βουλγαρικῶν ἀρχῶν καὶ ἀποστολὴ εἰς Σόφίαν. Ἐπίδοσις ἐντόνων διαμαρτυριῶν ἐναντίον τῶν Ἀμερικανῶν πρὸς ἅπαντας τοὺς προξένους καὶ τὴν Βουλγαρικὴν Κυβέρνησιν. Μετὰ ἕνα μῆνα ἀναχώρησις ἐκ Σόφιας καὶ διέλευσις εἰς Ρουμανίαν τὴν 7 Ἀπριλίου 1921. Ἄμεσος σύλληψις ὑπὸ τῶν Ρουμανικῶν ἀρχῶν καὶ κράτησις ἐπὶ πέντε μῆνας. Ἀποστολὴ εἰς Κραϊόβαν ὅπου ἀφῆθη ἐλεύθερος. Κατώρθωσε τότε νὰ προσληφθῇ εἰς τι ἐργοστάσιον αὐτοκινήτων. Μετὰ ἕνα ὅμως μῆνα ἀπελθὼν, μετέβη εἰς Βουκουρέστιον. Μεταβάς εἰς τὸ ἐκεῖ Ἑλλ. Προξενεῖον ἀναγνωρίζεται διὰ δευτέραν φοράν ὡς φρενοβλαβῆς καὶ ἐκδιώκεται. Ἐκ Βουκουρεστίου μεταβαίνει εἰς Κων/πολιν ἐνθα συλλαμβάνεται παρὰ τῶν Ἀγγλικῶν ἀρχῶν ὡς στερούμενος διαβατηρίου καὶ παραδίδεται εἰς τὸ Ἑλλ. Προξενεῖον. Τοῦτο ἀποστέλλει αὐτὸν εἰς Προῦσαν ὁπόθεν ἀπεστάλη εἰς τὸ Μέτωπον. Ἐκεῖ διαβιέπων πάντοτε Ἀμερικανικὰς ἐνεργείας καὶ παροτρύνσεις πρὸς νέαν λιποταξίαν, ἱποφασίζει νὰ ἀρνηθῇ τοῦ λοιποῦ πᾶσαν πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίαν, ἀπορῶν συγχρόνως διατὶ δὲν ἐζητοῦντο παρ' αὐτοῦ ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τὰ αἴτια τῶν καταναγκαστικῶν λιποταξιῶν του, ὡς ἀπεκάλεε ταύτας. Ἀρνεῖται λοιπὸν καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ προσκλητήριον νὰ παραστῇ. Ἐπιδίδει ταυτοχρόνως εἰς τὸ Σῶμα εἰς ὃ ὑπῆρξεν διαμαρτυρία κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν, αἰτῶν ταχεῖαν ἐκκαθάρισιν τῆς ὑποθέσεώς του. Τὸ πρᾶγμα ὑπερέβαινε τὰ ὅρια. Ὁ ἀτυχῆς ἀναγνωρίζεται πλέον ὡς πάσχων καὶ διακομίζεται εἰς Ἀθήνας. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο σταματᾷ ἡ τραγικὴ περιπέτεια ἐνὸς ἀρρώστου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ μὴ πάσχῃ καθ' ὃν τρόπον ἡ Κοινὴ γνώμη θέλει.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΙΣ*

Ἡ εὔρεσις τῆς ἀληθείας—εὔρεσις κυρίως τῶν αἰτίων φαινομένων καὶ πραγμάτων, εἶναι συνάρτησις δύο παραγόντων, τῆς ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων ἐμπειρίας καὶ τῆς φιλοσόφου σκέψεως. Κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἡ κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις τῶν ἐπὶ μέρους ὄντων, αἴτινα «ἀεὶ ρέοντα», ἐνδέχεται νὰ ἔχωσι καὶ ἄλλως, στερεῖται πίστεως, ἐν ᾧ τοῦναντίον, ἡ διὰ τῆς σκέψεως (τῶν *ιδεῶν*) θεωρία τῶν πρώτων αἰτίων ἀποκαλύπτει τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, ὅστις ἀρρήκτως ἦνωσε τὸ «μὴ ὄν» τοῦ Πλάτωνος μὲ τὴν οὐσίαν τῶν «ιδεῶν», δηλαδὴ τὴν «ἴλην» μὲ τὸ «εἶδος», ὁ ἐπικαλεσθεὶς καὶ τοῦ Ἀνγκέως τὴν ἀρωγὴν διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς παρατηρήσεως (1), ἐθεώρησε ὡς ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῶν φυσικῶν τὴν *πρώτην φιλοσοφίαν*, δι' ἧς ἡ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἐνδεχομένως σφαλερὰ «δόξα» δύναται νὰ ἐξελιχθῆ εἰς τὴν «εἰκασίαν» (2) καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὴν πραγματικότητα.

Ἄλλ' εὐνόητον βεβαίως ὅτι τὴν μὲν ψυχρὰν ἐπὶ τῶν πραγμάτων λογικὴν ἐπιβίβλει ἡ κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις δηλ. ἡ *παρατήρησις*, ἐν ᾧ τοῦναντίον, ἡ φιλοσοφικὴ σκέψις, ἔχουσα συμπαραστατὴν τὴν φαντασίαν, οὐχὶ σπανίως ἐναλλάσσεται πρὸς τὸ ποιητικὸν πνεῦμα.

Διὰ τοῦτο, ἐφ' ὅσον βαθμηδὸν ἡ ἀρχαία ἐπιστῆμη συνεκέρνα τὴν διαλεκτικὴν μὲ περισσοτέραν παρατήρησιν, καὶ διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναλύσεως πολλαπλασιάζουσα τὰς διαφορὰς τῶν γνώσεων, προσεπάθει νὰ διακρίνη τὰ «συμπτώματα» τῶν «αἰτίων», (3) ἐπὶ τοσοῦτον ἐφρόντιζε ν' ἀποφεύγῃ τὸν κίνδυνον τῶν μεταφορῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἐπιστῆμη δύναται νὰ εἴπῃ τι «κοιμῶς μὲν, οὐκ ἀληθῶς δέ», (4) «πρὸς ποίησιν» καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ «γνῶναι τὴν φύσιν», (5) ἢ νὰ δώσῃ ὄρον ἐλαστικόν, ἔτομον νὰ ὑποδεχθῆ μεταγενεστέρας διαφορετικὰς ιδέας καὶ νὰ δηλώσῃ ψευδῶς «μεγάλαια πράγματα ἀπὸ μικρῶν» (6). Ἐντεῦθεν δέ, καθὼς ὁ Πλάτων πρεσβύτερος γενόμενος, (7) ἢ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπιστῆμη προσεπάθει «κυρίους χρῆσθαι ὀνόμασι», τῶν πραγμάτων διαφευγόντων «ἐν ποιητικῇ περιεχυμένων λέξει». «Τὸ λέγειν παραδείγματα εἶναι καὶ μετέχειν αὐτῶν τᾶλλα, κενολογεῖν καὶ μεταφορὰς λέγειν ποιητικὰς», λέγει περὶ τῆς Πλατωνικῆς σχολῆς ὁ

(*) Ἴδε σχετικὰ ἐν ταῖς πραγματείαις μου : *Ψαμμοργ. καὶ Χυμεία*, σ. 32—33 *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορ. τῶν φυσ. ἐπιστ.* σ. 11—12, *Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς χρησιμ. τῆς ἱστορ. τῶν φυσ. ἐπιστ.* σ. 25, «Inertie polymorphe», σ. 12.

(1) Ἀριστοτ. *π. γεν. καὶ φθορ.* Α. 10.

(2) Πλουτάρχ. *Συμπ.* II. I. II. Γαλην. (ἐκδ. Kühn) τ. 2 σ. 45.

(3) Πλουτάρχ. *Συμπ.* II. VII. II.

(4) Ἀρ. στοτ. *π. οὖρ.* Β. 13.

(5) Ἀριστοτ. *Μετεωρ.* Β. 3. σ. 357.

(6) Πλουτάρχ. *Ἐκλελ. Χρηστ.* III.

(7) Πλουτάρχ. *Ἰσιδ.* XLVIII.

Ἀριστοτέλης. (1) Ἡ δὲ νεωτέρα Ἐπιστῆμη, φανατικὴ θιασῶτις τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως καὶ τοῦ ἐπακριβοῦς πειράματος, καὶ ὅλως κατεδίκασε τὴν *διαλεκτικὴν* ἐν τῇ ἐπιστῆμῃ, ὡς παραφθείρουσα τὰς ἐκ τῶν πραγμάτων ἐννοίας καὶ καταβιάζουσα πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰ φαινόμενα.

Νομίζω δ' ὅμως ἀφ' ἐτέρου φανερόν, ὅτι ἡ τῆς φαντασίας ἐφευρετικὴ δύναμις καὶ τῆς ποιήσεως ὁ δημιουργικὸς χαρακτήρ, εἶναι ἀπαραίτητος συντελεστὴς τῆς ἐπιστημοσύνης, τὸ δὲ ποιητικὸν πνεῦμα ἐκ τῶν πρώτων ἀρετῶν τοῦ ἐπιστήμονος ἐρευνητοῦ—αὐτὸς πιθανὸν ὁ ἰδιαιτέρος χαρακτήρ τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου. Θὰ μοὶ ἐπιτραπῆ μάλιστα καὶ νὰ εἴπω τὴν Ποίησιν ἐξυπηρετοῦσαν ἐνστικτῶς τὴν ἐνδελέχειαν τῆς ἐπιστήμης, ὅτι Ἐπιστῆμη καὶ Ποίησις ὑπακούουσιν ἀμφοτέραι εἰς τὴν *συνθετικὴν* ἀνάγκην, τὴν ἰσχυρὰν *ἀδράνειαν* τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, νὰ συνδύαξῃ τὰ κατὰ μέρος πρὸ τῶν αἰσθήσεων παρουσιαζόμενα εἰς γενικὰς ομάδας—ἀδράνειαν ἔμφυτον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡς μέρος ἀδιάσπαστον τοῦ ἐνιαίου Κόσμου. Καὶ μέθοδον τῆς Ποιήσεως ἐρευνητικὴν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὴν *σύγκρισιν* καὶ τὴν *μεταφορὰν*, βοηθὸν πολύτιμον εἰς τὴν ἐξαγωγήν τῶν συμπερασμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπαγωγῆς. Ἡ εἰκονικὴ παραβολὴ καὶ ἡ μεταφορικὴ ἔκφρασις, ἡ ποιητικὴ παρομοίωσις καὶ μυθικῶν σχημάτων ἀλληγορία, εἶναι ὁμοίως ἐργασίαι συνθετικαί, δυνάμεναι καὶ νὰ καθοδηγήσωσιν εἰς τὴν εὔρεσιν τῶν αἰτίων. Πολλὰ φαινόμενα καὶ πράγματα εἶναι ἐπιδεκτικὰ παραβολῆς πρὸς ἄλληλα, μόνον διότι κατ' οὐσίαν ὀφείλονται εἰς τοὺς αὐτοὺς μηχανικοὺς νόμους—ἀποτελέσματα ὁμόλογα αἰτίας ἀπωτέρας.

Δι' ἀλληγοριῶν καὶ μεταφορικῶν εἰκόνων ἐξεδηλώθη ἡ τοῦ προϊστορικοῦ ἀνθρώπου γνωστικὴ ὁρμὴ πρὸς τὴν ζήτησιν τῶν φυσικῶν αἰτίων, καὶ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εὔρωμεν μύθους προϊστορικοὺς, συσχετίζοντας φαινόμενα, ὧν τὴν ἐσωτερικὴν ἐνότητα ἀπέδειξεν ἄλλοθεν ἡ ἐπιστῆμη. Τὴν αὐτὴν δὲ ποιητικὴν μεταφορὰν πρέπει, νομίζω, νὰ θεωρήσωμεν ὡς διεξάγουσαν κυρίως τὴν φυσιογνωστικὴν ἐρευναν τῆς προσωκρατικῆς φιλοσοφίας. Πολλοὶ ἐπιστημονικοὶ ἀφορισμοὶ ἐκ τῶν ἄλλως στιχουργικῶν ἔργων τῶν *φυσικῶν* φιλοσόφων εἶναι οὐχὶ τινες κρίσεις ἐκ δεδομένων ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως, ἀλλ' εὐφρεῖς ποιητικαὶ παρομοιώσεις καὶ μεταφοραὶ. Ἡ δ' ἐντεῦθεν μεταφορικὴ ὀνοματοποιία τῆς προσωκρατικῆς φιλοσοφίας δὲν ἐπέδωκεν ἀπλῶς *ὄγκον* λέξεων, ἤτοι τὸ *ὑπερβάλλον τὴν οἰκείαν ἀπαγγελίαν*, (2) ἀλλὰ προσεπάθει ν' ἀποδώσῃ διὰ τοῦ ὀνόματος τοὺς ἰδιαιτῆτους χαρακτήρας τοῦ πράγματος : «Οὐ καλλιγραφίας ἕνεκα τοῖς εὐπροσωποτάτοις τῶν ἐπιθέτων ὡσπερ ἀνθηροῖς χρώμασι τὰ πράγματα γανοῦν εἰωθότος, ἀλλ' ἕκαστον οὐσίας τινὸς ἢ δυνάμεως δηλωμα ποιῶντος, οἷον ἀμφι-

(1) *Μεταφ.* Μ. 5. σ. 1079.

(2) Θεόφρ. *Fr.* XCIV.

βρότην χθόνα τὸ τὴν ψυχὴν περικείμενον σῶμα καὶ νεφεληγερέτην τὸν αἴρα καὶ πολυαίματον τὸ ἥπαρ» — λέγει περὶ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ὁ Πλούταρχος. (1)

Τοιαῦται δ' ὡς ἀνωτέρω ὀνομάτων κατασκευαὶ τῆς προσωκρατικῆς ἐπιστήμης εἶναι καὶ τὰ «βουγενῆ ἀνδρόπρωρα» καὶ τὰ «εἰλίποδα κριτόγεια», τὸ «οὐλοφυές» καὶ αἱ «εἰδωλοφανεῖς καὶ ἄλλοφυεῖς συζεύξεις» (2), ὁ «σφαῖρος» καὶ τὰ «διζώματα» κτλ. Τινὰ δὲν τῶν ὀνομάτων τούτων καὶ παρέμειναν ἐν τῇ ἔπειτα φιλοσοφίᾳ, ὡς τὸ «νεῖκος» (ὁ δημιουργὸς κόσμος (3), ἢ παρελήφθη ἐκ τῆς λέξεως ἡ ἰδέα, συνωνύμως διατυπωθεῖσα, ὡς εἶπεν ὁ Πλάτων τὰ «θευστὰ ἔργα» τοῦ Ἐμπεδοκλέους: *ποταμὸν* (= τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ ἡ ἐν γένει γενεαίου οὐργὸς φύσις (4), κ τ λ. Οὐχὶ δὲ μόνον ἔπειτα ἡ τοῦ Μεσαίωνα συνθετικὴ μέθοδος τῆς «ἀναλογίας», ἡ καταλήξασα εἰς τὴν «ἀποθειώσιν τῶν πράξεων» (κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Πλουτάρχου), (5) τ. ἔ. εἰς τὰς Ἐποχὰς Ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς 18ης ἑκατ. Θετικισμὸς, μὲ τὴν κατ' ἐξοχὴν συνθετικὴν αὐτοῦ καὶ ἱστορικὴν μέθοδον, διεκρίθη εἰς συνδυασμοὺς τῶν φαινομένων *διαφόρων ἐπιστημονικῶν κλάδων* καὶ εἰς μεταφορὰς θεωριῶν ἀπὸ τῆς Ἐπιστήμης εἰς ἑτέραν, ἐντεῦθεν δὲ κατ' ἀνάγκην καὶ εἰς τὴν χρῆσιν πολλάκις ὄρων μεταφορικῶν. Καὶ ἐξήρχοντο μὲν αἱ μεταφοραὶ αὗται ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργαστηρίων, ἀλλ' ὠφείλοντο βεβαίως (χωρὶς καὶ νὰ ὁμολῶ γῆτι τοῦτο) καὶ εἰς τινὰς ποιητικὰς ἐμπνεύσεις. Ἦτο δ' ἀναμφιβόλως φυσικώτατον τὰ συμπεράσματα τῆς ἐπαγωγικῆς *συνθέσεως* τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης νὰ συμπίπτωσι πολλάκις πρὸς τὰς *συνθέσεις* ἐκ ποιητικῆς μεταφορᾶς. Ἰδού, νομίζω, τὸ μυστικὸν τῆς θαυμασίας ὑπὸ τῆς νεωτέρας Ἐπιστήμης ἐπαληθεύσεως πολλῶν ἰδεῶν τῶν προσωκρατικῶν φυσιολόγων — τῆς ἐμπεδοκλείου θεωρίας τῆς ἐξελίξεως, τῆς ἀτομικῆς ὑποθέσεως τοῦ Δημοκρίτου, τῆς θεωρίας τῶν ἀπορροῶν, (6) κτλ. — καὶ τοῦ λεγομένου προφητικοῦ χαρίσματος τῶν ποιητῶν.

Τὸ ποιητικὸν πνεῦμα μὲ τὴν διαισθητικὴν αὐτοῦ μεταφορὰν, θὰ εἶναι ἀναμφιβόλως πάντῃ πολύτιμος πηγὴ γνώσεως διὰ τὴν Ἐπιστήμην — ἀρκεῖ βεβαίως ὁ ὑπὸ τῆς κρίσεως ἔλεγχος τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐμπνεύσεως νὰ εἶναι ἀσυγκρίτως αὐστηρότερος ἢ ὅσον ἐννοοῦσεν ὁ Σολωμὸς τὴν ὑποταγὴν τῆς φαντασίας εἰς τὸ νόημα τῆς Τέχνης.

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

(1) Πλουτάρχ. *Συμπ.* V. VIII. II.

(2) Fr. philos. graecor, ἐκδ. Mullachius, I. σελ. 313—316, 321, 325 καὶ σελ. 64.

(3) Αὐτόθι, σελ. 39.

(4) Fr. philos. graec. I. σελ. 20.

(5) Πλουτάρχ. *Δαιμ. Σωκρ.* IX.

(6) Περβλ. τὸ ἄρθρον μου ἐν «*Ἀνθρωπότητι*», Γ. σ. 1.

Η ΓΥΝΗ ΠΡΟ ΤΟΥ ΚΑΤΟΠΤΡΟΥ

Ὁ μισογύνης φίλος καὶ ἡ αἰσθητικὴ του. — Τὰ τρία φιλάρεσκα ὄντα. — Ἡ γυνή... νόσος. — Ἀποκατάστασις ἱστορικῶν ἀληθειῶν. — Ἐνας ἀπεγνωσμένος ἀγὼν. — Διὰ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν νεότητι. — Κάτοπτρα, ψιμύθια καὶ μύρα. — Διαπλαστικὴ καὶ ἐξωραϊστικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς.

Ὁ μισογυνισμὸς τοῦ φίλου μου, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπερπατοῦσα ἔνα δειλινὸν τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, εἶχεν ἀφηγιάσει κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε μοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν ἀναχατίσω.

— Εἶδες πρόσωπα, φίλε μου, εἶδες βαψίματα! μ' ἐρωτοῦσε μ' ἀγανάκτησιν καὶ ἀηδίαν. Μὰ ἐπὶ τέλος εἶναι ἀναίδια αὐτό. Ἀντιλέγεις; Εἶναι τελεία ἔλλειψις σεβασμοῦ καὶ πρὸς τὴν πλέον χονδροειδῆ αἰσθητικὴν μας. Δὲν θέλω νὰ εἶπω βεβαίως, ὅτι εἶμαι ἀπὸ ἐκείνουσ πού μάχονται διὰ τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἀντιθέτου φύλου καὶ γνωρίζω πολὺ καλά, ὅτι ὁ Θεὸς τρία ὄντα ἐπλασε τὰ πλέον φιλάρεσκα εἰς τὸν κόσμον, τὴ μύγα, τὴ γάτα καὶ τὴ γυναῖκα· ἀλλὰ δὲν μοι ὦ μολαταῦτα ν' ἀνεχθῶ νὰ μ' ἐμπαίζουσι ἔτσι οἱ γυναῖκες, περιφέρουσα παντοῦ, ὅπου σταθῶ κι' ὅπου βρεθῶ, τὸ ψεύτικον ἐπὶ τοῦ προσώπου των χρῶμα τῆς ὑγείας ἢ τῆς αἰδοῦς καὶ νὰ δολοφονοῦν τὴν αἰσθητικὴν μου.

Ὁ ἄνθρωπος εἶχε τὰ νεῦρά του.

Ἐτόλμησα νὰ τοῦ ἀντιτείνω ἀπαθῶς.

— Φίλε μου, ἡ γυναῖκα εἶναι ἓνα ὄνειρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιδέχεται ἐπίκρισιν, ὅπως τὴν ἐννοεῖς ἐσύ, πού ζῆς καὶ κινεῖσαι μέσα εἰς τὴν πραγματικότητα. Καὶ ἓνα αἰθέριον πλάσμα, ἓνα πούπουλον, ὅπως εἶναι ἡ γυναῖκα, δὲν εἶναι καθόλου εὐλαβὲς οὔτε ἱπποτικόν, ἀλλ' οὔτε καὶ δυνατὸν καὶ δίκαιον, νὰ ὑφίσταται τὰ πλήγματα τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς κριτικῆς πεζότητος τὴν ἐξονύχισιν. Ἐκεῖνος πού θὰ ἐπεχείρει νὰ καταλύσῃ τὴν γυναικείαν φιλαρέσκειαν, θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῆ ἱερόσυλος ἐπιχειρῶν νὰ καταλύσῃ τὴν ποίησιν.

— Δὲν μὲ συχωρᾶς, χριστιανέ μου, μὲ τὰ κολοκύθια σου; ἦτο ἡ ἀπάντησίς του. Δὲν μοῦ λὲς καλύτερα ὅτι ὁ ἐκφυλισμὸς πού ὑπέσκαψε βαθμηδὸν καὶ τὴν χώραν, ἡ ὁποία ἐγέννα μίαν φορὰν Καρυάτιδας λιτὰς καὶ σάφρονας, σοῦ ἐμόλυνε τὴν συνείδησιν εἰς βαθμόν, πού δὲν τολμᾶς νὰ θίξῃ; τὸ ὄραϊόν σου αὐτὸ φῦλον οὔτε κἄν μὲ τὸ φτεροῦ πε-

ταλούδας ; 'Α ! ή γυναίκα, φίλε μου ! Κάτι ασφαλώς ήξαιραν από τότε και ό μακαρίτης ό 'Ιπποκράτης, όταν έλεγεν ότι ή γυνή είναι νόσος και ό Πλάτων, όταν ισχυρίζετο, ότι ό άμαρτάνων θά μεταβληθῆ κατά την δευτέραν γέννησίν του εις... γυναίκα.

Με άφηκεν έτσι έμβρόντητον και έξηφανίσθη ώργισμένος μέσα εις την διαβολικήν και ίλιγγιώδη κίνησιν τῆς πλατείας, μέσα εις την πολυκοσμίαν μιᾶς άπόψεως τοῦ όνειροδράματος, πού λέγεται 'Αθήναι

'Ο μισογύνης φίλος μου, κατά βάθος άγαθός και φιλόκαλος άνθρωπος, έξηφανίσθη, άφοῦ μου διετύπωσε, ως βλέπετε, ένα κερανοβόλον αξίωμα, ότι ή σημερινή 'Ελληνίς δέν έχει τίποτε σχεδόν τό κοινόν με την άρχαίαν πρόγονόν της, ως πρός τό ζήτημα τῆς έξωτερικῆς παραστάσεως. Καί όμως δέν είχε τό δίκαιον με τό μέρος του. 'Ο λόγος αὐτός με ήνάγκασε νά προσπαθήσω ν' άποκαταστήσω εις την συνείδησίν του μίαν ιστορικῆν αλήθειαν, ή όποία ἴσως άκουσίως του είχε διαστραφῆ.

Τὴν επομένην τὸν εκάλεσα εις τό γραφεῖόν μου. 'Εκαθίσαιμεν ἤρεμοι ό ένας άπέναντι τοῦ άλλου και ὑπό τὰ νεφελώματα τοῦ σιγάρου του, άφ' οὔ τὸν παρεκάλεσα νά μη με διακόψη καθόλου, ἔστω και εις τὰ σημεῖα εκείνα τοῦ λόγου μου, πού θά είχε τυχόν αντίρρησιν, ἤρχισα νά τοῦ όμιλῶ κατά τὸν εξῆς τρόπον :

— 'Ελέγαμεν λοιπόν χθές για τὰ ψιμύθια τῶν γυναικῶν. Φίλε μου, μπορῶ νά σοῦ πῶ, ότι δέν ἐγνώρισες κατά βάθος τὰς γυναίκας· και δι' αὐτό, όσάκις ή τύχη θά σε φέρη νά εὑρεθῆς μέσα εις τό άνηθρόν βασιλειον τῶν ωραίων αὐτῶν πλασμάτων, δέν θά εῦρηξ; άπέναντί των καμμίαν χάριν. 'Απατάσαι, αν νομίζης ότι ή γυναικεία ιδιοσυγκρασία διά μέσου τῶν αἰώνων μέχρι σήμερα έχει ὑποστῆ έξελίξεις και αλλοιώσεις. 'Η γυναικεία ιδιοσυγκρασία παραμένει και θά παραμείνη διά μέσου τῶν χρόνων άμετάβλητος και ενιαία.

Λέγει κάπου ό Νισβάνας, ότι «ό Θεός έπλασε την γυναίκα από την πλευράν τοῦ 'Αδάμ, αλλά δέν έλαβε τὸν καιρόν νά έπεξεργασθῆ τό ἔργον του. 'Εμεινε άπλοῦν σκίτσο. 'Η μοδίστα ανέλαβε την τελειοποίησιν τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ και τό τελειοποιεῖ διαρκῶς». 'Αλλά, φίλε μου, ή γυναίκα δέν άφέθη μόνον εις την προσπάθειαν και την καλαισθησίαν τῆς μοδίστας της. 'Από τῶν άρχαιοτάτων χρόνων είχε την αδυναμίαν και ἐνόμιζεν, ότι ὄφειλε νά έπεξεργασθῆ και ή ίδια τὸν εαυτόν της έμπρός εις τὸν καθρέφτην της. Καί αν ἐσὺ δέν άνέχεσαι και δέν συγχωρεῖς άκόμη εις την γυναίκα μίαν τοιαύτην τρυφερὰν ένασχόλησιν, ή όποία δι' αὐτήν, ὅσον άπλή και σεμνή και εὐλαβητικῆ τελετή και αν φαίνεται, είναι ὅμως ένας τεράστιος και άπεγνωσμένος άγών ὑπὲρ τῆς καλλονῆς και τῆς νεότητος εναντίον τῆς φύσεως και τοῦ χρόνου, ποτέ δέν θά ἐννοήσης την χάριν τῶν μικρῶν εκείνων μυστηρίων,

πὸ συνοδεύουν κάθε κίνησιν τῶν αἰθερίων πλασμάτων έμπρός εις τό άπαστράπτον κρύσταλλον των.

Συγγραφεῖς και πολυειδῆ άρχαιολογικά εὑρήματα μᾶς διδάσκουν, ότι ποτέ τό κάτοπτρον και τὰ διάφορα ψιμύθια και μύρα δέν ἔλειψαν ὅπό τὰ καλλωπιστήρια τῆς αἰωνίας γυναικός, κάθε δὲ προσπάθεια τῆς λαμπρᾶς εμφάνισεως τῆς συγχρόνου γυναικός είναι μία παλαιά, πολὺ παλαιά συνήθεια, κληροδοτηθεῖσα από γενεᾶς εις γενὰν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Και πραγματικῶς ή χρῆσις τοῦ *κατόπτρου* ἢ *εσόπτρου* ἢ *ἐνόπτρου* εἶνε άρχαιοτάτη· μνεῖα δ' αὐτοῦ γίνεται ἤδη εις την 'Εξοδον τῆς 'Αγίας Γραφῆς. Καί ἐν ᾧ ό θεῖος 'Ομηρος, ό όποῖος τόσον ἔλεπτολόγησε με την περιγραφὴν τῶν κοσμητηρίων τῆς 'Ηρας, δέν άναφέρει τίποτε περὶ κατόπτρων, εις τοὺς ιστορικοὺς ὅμως χρόνους τῆς 'Ελλάδος πολὺ συχνός γίνεται λόγος περὶ αὐτῶν (Ξεν. Κυρ. Παιδ. Ζ 12. Εὐρ. Μῆδ. 1161, 'Ορέστ. 1112 κλπ.) και φαίνεται, ότι κάθε στιλπνόν αντικείμενον (λεκάναι, φιάλαι) ἠδύνατο νά χρησιμεύσῃ πρός κατοπτρισμόν. 'Ο χαλκός και ό κασίτερος, κατόπιν δὲ και ό άργυρος, διά την στιλπνότητά των ἐχρησίμευσαν διά την κατασκευὴν τῶν πρώτων άρχαίων κατόπτρων. 'Ο Πλίνιος άποδίδει την πρώτην κατασκευὴν τῶν ἐξ άργύρου κατόπτρων εις τὸν Πραξιτέλη, ἐπὶ Πομπηίου τοῦ μεγάλου, αλλά μνεῖα τούτων γίνεται ἤδη και ἐπὶ τῆς εποχῆς τοῦ Πλαύτου. Καί αν είναι αληθές, ότι ή χρῆσις τῶν άργυρῶν κατόπτρων ἔγεινε τόσον κοινὴ ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὥστε ν' άρχίσουν νά τὰ μεταχειρίζωνται και αὐταί αἱ θεραπαινίδες, δέν βλέπω κατά τί διαφέρουν αἱ σύγχρονοί μας ὑπέρβριαι, πού δέν ἐδίστασαν νά φορέσουν και αὐταί την μεταξωτὴν και άραχνοῦφαντον κάλτσαν τῶν δεσποινῶν τῆς άριστοκρατίας. Εἰς τοὺς Πανδέκτας συνεχῶς γίνεται λόγος περὶ άργυρῶν παροψίδων. 'Η αξία τῶν άργυρῶν κατόπτρων ἦτο άνάλογος ὄχι μόνον πρός την καθαρότητα τοῦ μετάλλου, αλλά και πρός τό πάχος τῆς στιλπνῆς άργυρᾶς πλακός. Οἱ άρχαῖοι συγγραφεῖς ἐνίστε μνημονεύουν και χρυσᾶ κάτοπτρα (Εὐρ. 'Εκ. 925, Senec. Quaest. Nat. I 17, Αἰλ. Π. 'Ιστ. ΙΒ. 58), αλλά φαίνεται πιθανότερον, ότι δέν πρόκειται περὶ κατόπτρων ἀ τὸ χρυσᾶς πλάκας κατεσκευασμένων, αλλά περὶ κατόπτρων με χρυσοῦν πλαίσιον ἢ με χρυσᾶ κοσμήματα.

Κατὰ τὸν Πλίνιον, τὰ καλύτερα ἐκ κρᾶματος χαλκοῦ και κασιτέρου κάτοπτρα κατεσκευάζοντο εις Βρενθῆσιον. Επειδὴ ὅμως τὰ τοιαῦτα, λόγω τῆς εὐκόλου ὀξειδώσεως πολὺ ταχέως καθίσταντο θαμβὰ, διά τοῦτο παρέκειτο εις αὐτὰ και κίτιον εκμαγεῖον με κόνιν κισσῆρεως, διά τῆς ὁποίας ό μέλλων νά κατοπτρισθῆ διά τῆς τριβῆς ἐπανάφερεν εις την μεταλλίνην πλάκα την προτέραν λαμπρότητα (Πλάτ. Τιμ. 72 κ. ᾶ.).

'Εκτὸς τῶν μεταλλίνων κατόπτρων, φαίνεται ότι σπανίως ὑπῆρχον και λίθινα τοιαῦτα, τὰ όποια ἴσως θά ἐχρησίμευον μάλλον πρός στολισμόν, κατασκευαζόμενα ἰδίως ἀπό ὀψίδιον λίθου (ισλανδικὸν άχάτην).

Λέγεται δ' ὅτι ὁ Δομιτιανὸς εἶχε στοῖν μὲ φεγγίτας ἀπὸ τιτανώδη ἢ γυψώδη λίθον ἢ σεληνίτην, οἱ ὅποιοι τοῦ ἐδεικνυον δι' ἀντανακλάσεως πᾶν ὅ,π θὰ ἐγένετο ὀπισθεν του (Suet.Dom. 14). Ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Ἰσίδωρος λέγουν, ὅτι ὁ Νέρων κατωπτρίζετο εἰς σμάραγδον. Εἰς τὰ περιώνυμα ὑελουργεῖα τῆς Σιδῶνος λέγεται, ὅτι κατεσκευάζοντο καὶ κάτοπτρα ἀπὸ ὑελίνας πλάκας, ὧν ὀπισθεν προσηρόζετο λεπτή μεταλλίνη πλάξ. Ἀλλὰ τοιαῦτα κάτοπτρα πουθενὰ δὲν ἀνευρέθησαν· καὶ δὲν ἀναφέρονται οὔτε εἰς ἀρχαίους συγγραφεῖς οὔτε εἰς ἐπιγραφάς. Καὶ ἂν δὲ ὑπῆρξαν τοιαῦτα κάτοπτρα, φαίνεται ὅτι θὰ ἦσαν πολὺ εὐτελεῖ καὶ δὲν ἔγειναν τόσον κοινῆς χρήσεως.

Συνήθως τὰ κάτοπτρα ἦσαν μικρὰ καὶ στρογγύλα ἢ ὠσειδῆ, μὲ λαβήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κρατοῦντο. Πολλὰ δ' ἐξ αὐτῶν ἀπαντῶνται καταστόλιστα διὰ τῆς τέχνης· καὶ ἡ μὲν λαβὴ ἀποτελεῖ πολλάκις ἀγαλμάτιον, ἐνίοτε μάλιστα τῆς Ἀφροδίτης, ἢ δ' ὀπισθία στρογγύλη ἐπιφάνεια ἔχει συνήθως ὠραία ἀνάγλυφα σ' μπλέγματα. Κατεσκευάζοντο δὲ καὶ μεγάλα τετραγωνικά κάτοπτρα, τὰ ὅποια ἢ δούλη ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐξ ἀρχαίων ἀγγείων, ἐκράτει πρὸ τῆς καλλωπιζομένης δεσποίνης, ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐνίοτε ἐξετέλει καὶ ἐραστής, γινόμενος δεκτὸς εἰς τὸ κομμωτήριον τῆς ἐρωμένης του (Ovid. Ar. Am. II 216). Ἡδύναντο ὁμως τὰ κάτοπτρα ν' ἀναρτῶνται καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἢ νὰ τοποθετοῦνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ τῆς τραπέζης. Κατεσκευάζοντο καὶ κάτοπτρα ἰσομεγέθη πρὸς τὸ ἀνθρώπινον ἀνάστημα προσηλούμενα ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ τοίχου, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τοιοῦτον ἦτο τὸ κάτοπτρον τοῦ Δημοσθένους; (Quintil. Inst. or. XI, 3). Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πολλάκις εὐρίσκομεν κάτοπτρα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἀφροδίτην (Ἀθῆν. IE. 687). Ἄλλ' ἢ Ἀθηνᾶ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐχρησιμοποιοῖ τοιαῦτα (Καλλίμ. Ὑμν. Λουτρ. Παλ.) Μολαταῦτα καὶ παρ' ὅλην τὴν σοφίαν τῆς δὲν ἔλειψε καὶ αὐτὴ νὰ εἶναι φιλάρεσκος· διὰ τοῦτο λέγεται ὅτι, ὅταν μίαν ἡμέραν παίζουσα αὐλὸν εἶδεν εἰς κάτοπτρον ὕδατος, ὅτι τὰ φουσκωμένα μάγουλά τῆς τὴν καθίστων ἄσχημον, ἀπέριψε τὸν αὐλόν.

Κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα γνωρίζομεν, ὅτι κατεσκευάζοντο περιφημα ὑέλινά κάτοπτρα ἐν Βενετίᾳ, ὀπίθεν ἢ τέχνη μετεδόθη καὶ εἰς τὴν ἄλλην Εὐρώπην· ἐτελειοποιήθη δὲ ὡς ἔχει σήμερον ὑπὸ τοῦ Γάλλου Thevart (1688). Σήμερον ὅλα τὰ κάτοπτρα, ἀπὸ τὰ περίκομψα κρύσταλλα τῶν αἰθουσῶν καὶ τῶν κομμωτηρίων τῶν κυριῶν μέχρι τῶν μικροσκοπικῶν ἐκείνων, πού κλειόνται καὶ περιφέρονται εἰς τὰ χαριτωμένα καὶ μυρωδάτα γυναικεῖα τζαντάκια, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὑελίνην πλάκα ἐντελῶς ὁμαλὴν καὶ λείαν, τῆς ὁποίας ἢ ὀπισθία ὄψις κεκαλυμμένη μὲ ἀμάλαγμα κασιτέρου ἢ ἀργύρου ἢ λευκοχρύσου, ἀποτελεῖ τὴν ἀνακλώσαν ἐπιφάνειαν, πού τόσας προκαλεῖ συγκινήσεις, ἀλλὰ καὶ τόσας γεννᾷ πολλάκις ἀπογοητεύσεις εἰς ἐκεῖνον, πού θὰ ἐπεχείρει νὰ τὴν ἐνατενίσῃ.

Καὶ τώρα, φίλε μου, ἀφ' οὗ ἐγνώρισες, ὅτι ἡ ἱστορία τῶν κατόπτρων εἶναι τόσον ἀρχαία, ὅσον καὶ ἡ γένεσις τοῦ ὕδατος, εἰς τὴν ἐπι-

φάνειαν τοῦ ὁποίου ἀσφαλῶς θὰ κατωπτρίσθη τὸ πρῶτον ἢ Εὐᾶ, δὲν πρέπει νὰ σ' ἐκκλήτῃ τὸ γεγονός, ὅτι καὶ ἡ ψιμυθίωσις ἦτο διαδεδομένη μεταξὺ τῶν γυναικῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἔτι χρόνων, ἐφ' ὅσον ἡ φιλάρεσκια δὲν εἶναι ἀδυναμία τῆς συγχρόνου μόνον γυναικός, ἢ ὁποία δαπανῶσα τὰ τρία τέταρτα τοῦ βίου της ἔμπρὸς εἰς τὸν καθρέπτην, προσπαθεῖ ἢ τὴν ὑπάρχουσαν καλλονὴν νὰ ἐπαυξήσῃ ἢ τὴν ἐλλείπουσαν ν' ἀναπληρώσῃ ὅπωςδὴποτε ἢ τὴν προσεγγίζουσαν παρακμὴν νὰ ἐξουδετερώσῃ, φαινομενικῶς τοῦλάχιστον.

Λαοὶ βάρβαροι καὶ λαοὶ κατὰ φύσιν ζῶντες σήμερον εἶναι ζωντανὰ ἀποδείξεις τῆς παλαιᾶς ἀρχεγόνου συνηθείας ὅχι μόνον τοῦ χρωματισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς στίξεως τοῦ δέρματος. Εἰς τάφους δὲ τῶν Κυκλάδων, ἀνήκοντας εἰς τὴν γ' περίπου χιλιετηρίδα π. Χ., ἀνευρέθησαν ἄλλοτε μικρὰ δοχεῖα μετὰ βῶλων ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ χρώματος, καὶ ἠρμηνεύθησαν τότε, ὅτι διὰ τούτων αἱ δέσποιναί τῶν νήσων ἔγραφον ἐπὶ τοῦ προσώπου των κυκλικὰς κηλίδας ἢ στίγματα, μεταχειριζόμεναι πρὸς τοῦτο κατὰ Τσουνταν κωνικά ἢ κυλινδρικά λίθινα ἐργαλεῖα. Ἡ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ κατακειμένη ἐκ Μυκηνηῶν κεφαλὴ μὲ τοὺς ἐρυθροὺς κύκλους καὶ τὰ στίγματα ἐπὶ τοῦ προσώπου ἀναμφιβόλως ὁμιλεῖ εὐγλωττως περὶ τοῦ ἐθίμου τούτου καὶ μεταξὺ τοῦ κόσμου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἑλληνικὴν ἐποχὴν, ἢ συνήθεια εἰς τὰς ἑλληνίδας νὰ χρωματίζον τὸ πρόσωπον, ὥστε νὰ ἐνισχύωνται αἱ φυσικαὶ τῆς ἐπιδερμίδος ἀποχρώσεις, ἦτο κοινοτάτη καὶ προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι αἱ γυναῖκες ἔζων ὅλως διόλου καθεστηκότα βίον. ὁ ὁποῖος βαθμηδὸν κατέστρεφε τὴν φυσικὴν ζωηρότητα καὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ὄψεώς των. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἢ συνήθεια εἶχεν εἰσαχθῆ τὸ πρῶτον μεταξὺ τῶν ἐν Ἀσίᾳ γυναικῶν τῶν Ἰώνων ἐκ τῶν ἐνδοτέρων, ὅπου ἐκπαλαί ἐπεκράτει αὕτη, Παρ' Ὀμήρῳ (Ὀδυσ. Ξ. 162) ἅπαξ μόνον λέγεται «ἐπιχρίσασα παρειάς». Αἱ δὲ Ἀτθίδες δέσποιναι, ἐν ὅσῳ διέμενον εἰς τὸν οἶκόν των, δὲν ἐπεχρίοντο, καὶ μόνον ὁσάκις ἐμελλον νὰ ἐξέλθουν ἢ νὰ φανοῦν ἐπέραστοι, ἐπεδίδοντο εἰς τὴν ἐνασχόλησιν τῆς ψιμυθιάσεως. Ὁ Λυσίας ἀναφέρει (π. Ἐρατοσθ. φόν.), ὅτι ὁ ἀνὴρ λέγει ὡς γνώρισμα, ἐξ οὗ ἐνόησεν, ὅτι ἡ σύζυγός του ἔβαινε πρὸς τὸν ἐραστήν της, «ἔδοξε δέ μοι τὸ πρόσωπον ἐψιμυθιωσθαι».

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μετεχειρίζετο πρὸς καλλωπισμὸν της ἢ ἀρχαία Ἑλληνίς.

Διὰ τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου ἐγένετο χρῆσις ἢ ὀρυκτῶν ἢ φυτικῶν οὐσιῶν. Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν σπουδαιότατον ἦτο τὸ **ψιμύθιον**, δηλητηριώδης μολυβδοῦχος ἔνωσις, χρησιμεύουσα ὡς λευκὸν ἀνθηρὸν χρώμα (Πλουτ. Συμπ. ΣΤ. 6). Ὡς δ' ἐρυθρὰ χρώματα ἐχρησιμοποιοῦντο τὸ **κιννάβαρι**, ἦτοι ὁ θειοῦχος ὑδράργυρος, καὶ αἱ φυτικαὶ οὐσίαι, τὸ **συνάμινον**, ἢ **ἔγχουσα**, τὸ **φῦκος** καὶ ὁ **παιδέρωσ**. Ὁ τελευταῖος οὗτος παρεῖχε βαφήν, ἢ ὁποῖος ὁμοίαζε πρὸς τὸ ἐρυθρὸν τῶν παρειῶν τῶν παιδίων.

Πρό των ἐτῶν, ἐντὸς ἀρχαίου τάφου τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος παρὰ τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν, ἀνευρέθησαν μεταξύ ἄλλων καὶ δύο πυξίδια γεμάτα ἀπὸ σωματῖα λευκά, τροχοειδῆ καὶ κοίλα κατὰ τὴν μίαν αὐτῶν ὄψιν. Ταῦτα συνίσταντο ἀπὸ ἀνθρακικὸν μόλυβδον. Ἐπειδὴ δέ, κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τὸ ψιμύθιον ὡς κυριώτατον συστατικὸν αὐτοῦ εἶχε τὸν μόλυβδον τοῦτον, οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι καὶ τὰ λευκὰ ἐκεῖνα σωματῖα ἦσαν ψιμύθιον, καὶ θὰ ἐτίθεντο, φαίνεται, ἕκαστον ἐντὸς ἀντιστοίχου κοιλότητος, ἵνα προστριβόμενα μὲ ὑγρὸν χρωστῆρα ἀποδίδουν τὸ λευκὸν χρῶμα.

Τῷ 1840 ὁ χημικὸς Λάνδερερ, ἀναλύσας λευκοὺς καὶ ἐρυθροὺς βόλους εὐρεθέντας εἰς τάφους τῶν Ἀθηνῶν, ἀνεῦρεν ὅτι οἱ μὲν λευκοὶ συνίσταντο ἀπὸ ἀνθρακικὸν μόλυβδον ζυμωμένον μὲ λεύκωμα αὐγοῦ. οἱ δὲ ἐρυθροὶ περιεῖχον καὶ σιδηροῦχον ἄργιλλον. Ἀλλὰ καὶ ὁ μακαρίτης καθηγητῆς Ἀναστ. Χρηστομάνος ἀναλύσας τοιοῦτους βόλους, ἀνεῦρεν ὅτι οἱ ἐρυθροὶ εἶχον χρωματισθῆ μὲ ἐρυθρόδανον (κ. ριζάρι), τὸ ὁποῖον παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἦτο σύνηθες χρωστικὸν μέσον.

Τὰς ὄφρυς καὶ τὰς βλεφαρίδας (ὑπογραφή ὀφθαλμῶν) ἐπέχριον δι' ἀσβόλου ἢ διὰ στίμμεως, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔνωσις ἀντιμονίου. Ὁ Λάνδερερ, ὅστις ἀνέλυσε καὶ τεμάχιον μαύρης ὕλης ἐκ τῶν εὐρημάτων Ἀθηναϊκοῦ τάφου, εὗρεν ὅτι τοῦτο ἦτο στίμμι ἠνωμένον μετὰ θείου. Ἐχρησιμοποιοῦντο ἐπίσης καὶ χρώματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐχρωματίζοντο μαῦραι ἢ ξανθαὶ ἢ χρυσοειδεῖς καὶ πυρραὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς. Ἀλλὰ τὸ πυρρὸν χρῶμα δὲν ἦτο, φαίνεται, ἀνεκτὸν διὰ τὰς ὄφρυς δι' ὃ καὶ ὁ κωμικὸς Ἀλεξίς λέγει· «Τὰς ὄφρυς πυρρὰς τις ἔχει ζωγραφοῦσιν ἀσβόλω».

Τὰς βλεφαρίδας ἐπέθετον ἢ διὰ χρωστῆρος ἢ διὰ τοῦ δακτύλου. Ἀρχαῖα ἀνάγλυφα καὶ ἀγγειογραφίαι μαρτυροῦν τὸν τρόπον τῆς τοιαύτης ἐνασχολήσεως. Οὕτω βλέπομεν ἐπὶ μιᾷ ἀγγειογραφίᾳ γυναικῶν καθημένην, ἢ ὁποία διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατεῖ κάτοπτρον, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς χρωστῆρα, τὸν ὁποῖον διευθύνει πρὸς τὸ πρόσωπον. Εἰς δὲ τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον ὑπάρχει ἀνάγλυφον ἐξ Ἀμυκλῶν παριστῶν διάφορα πρόγματα κομμωτηρίου, π.χ. κτένιον, κάτοπτρον, φιάλην, πυξίδα μὲ τρεῖς κυκλικὰς κοιλότητας, προωρισμένας βεβαίως διὰ τὸ ψιμύθιον κλπ.

Αἱ κατὰ τοιοῦτον τρόπον κατάβαφοι γυναῖκες πολλάκις ἐχλευάσθησαν, ὅτι ὁ ἰδρῶς ἢ τὰ δάκρυα προέδιδον αὐτῶν τὸ τέχνασμα. Ὁ ποιητῆς Εὐβόλος (παρ' Ἀθην.) λέγει εὐτραπέλως· «Κἂν ἐξίηται τοῦ θέρους, ἀπὸ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ὑδρορροῆς δύο ῥέουσι μέλανας, ἐκ δὲ τῶν γνάθων ἰδρῶς ἐπὶ τὸν τράχηλον ἄλοκα μιλτώδη ποιεῖ· ἐπὶ τῷ προσώπῳ δ' αἱ τρίχες φοροῦμεναι, εἴξασι πολιαῖς, ἀνάπλεω ψιμυθίου» (Ἰδ. καὶ Ξενοφ. Οἶκον. Η).

Ἄγνωστα ἦσαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ τὸ σημερινὸν λευκὸν ψιμύθιον (διγλωριούχος ὑδράργυρος, sublimé, κοινῶς σουλιμάς) καὶ αἱ

διάφοροι κόνεις (πούδραι) τοῦ βισμούθιου, τοῦ γύψου, τοῦ ἀμύλου κλπ. Ἡ κυριωτάτη καὶ ἀγνωστάτη τούτων εἶναι ἢ ἐκ καθαρωτάτου ἀμύλου κατασκευαζομένη καὶ συχνάκις ἀρωματισμένη πούδρα, ἢ ὁποία ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 16ου αἰῶνος εἶχε χρησιμεύσει ὡς κατάπασμα τῆς κόμης ἢ τῆς φενάκης. Τὸ ἔθος τοῦτο ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος ἐξεβλήθη τοῦ συρμοῦ καὶ οὕτω χρησιμεύει σήμερον μόνον πρὸς λευκοτέραν καὶ τρυφερωτέραν παράστασιν τοῦ δέρματος.

Ἀλλὰ δὲν ἦσαν μόνον αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἐχρωματίζοντο. Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος ὑποφαίνεται, ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ἤδη οὐδ' οἱ ἄνδρες ἔμειναν ἀπηλλαγμένοι τοῦ ἀναξιοπροποῦς τούτου ἔθους. Ρητῶς μαρτυρεῖται περὶ τοῦ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ὅτι «ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ τῆς ὄψεως, τὴν τε τρίχα τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ξανθίζόμενος, καὶ παιδέρωτι τὸ πρόσωπον ὑπαλειφόμενος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀλείμμασιν ἐγγύριον ἑαυτῷ· ἠβούλετο γὰρ τὴν ὄψιν ἱλαρὸς καὶ τοῖς ἀπαντῶσιν ἡδὺς φαίνεσθαι (Δουρὶς παρ' Ἀθην. ΙΗ, 542).

Ἄλλ' ὁ καλλωπισμὸς τῆς ἀρχαίας γυναικὸς δὲν περιοριζέτο μόνον εἰς τὴν βαφήν καὶ τὴν ψιμυθίωσιν. Θὰ παρατρέξω τὰς μυρίας τέχνας, τὰς ὁποίας ἐγνώριζεν αὕτη διὰ τὴν ποικιλίαν τῆς κομμώσεως· θὰ παρατρέξω ἐπίσης τὰς φενάκας (ἐντριχα), τὰς ὁποίας μετεχειρίζετο, τὰ διαφανῆ γιτώνια (ἰντίστοιχα πρὸς τὰ σημερινὰ τρανσπαράν), τὰ κομψὰ ὑποδήματα καὶ τὰ ἐξ εὐγενῶν μετάλλων κοσμήματα, οἷα τὰ ἐνώτια, ὧν τὰ ἐκκρημῆ, μεγάλης καλλιτεχνικῆς λεπτότητος καὶ ἐντελείας, παρίστανον συνήθως ἔρσιδεῖς, λέοντας, δρῖκοντας, κεφαλὰς ἐλάφων κλπ. Θ' ἀναφέρω δὲ μόνον τὴν εὐρείαν χρῆσιν τῶν *μύρων* καὶ τῶν *εὐωδῶν ἐλαίων*, ἢ ὁποία, καὶ ἂν δὲν ἀποδεικνύη τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνίδα ξετρελαμένην τόσον, ὅσον εἶναι ἢ σύγχρονος μὲ τὰ διάφορα περιλάλητα ἀρώματα τοῦ Hobigant καὶ τοῦ Coty πάντως ὅμως ἀποδεικνύει, ὅτι ἢ γυναῖκα, διὰ τὴν ὀσφρητικὴν αἴσθησιν τῆς ὁποίας ἐν τῷ ἔρωτι τόσα ἐγράφησαν καὶ ἐλέχθησαν, θὰ εἶναι πάντοτε ἢ αἰωνία γυναῖκα.

Ἡ χρῆσις τῶν ἀρωματικῶν οὐσιῶν εἶχεν ἐπίδοσιν κυρίως εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας, αἵτινες συνορεύουσι πρὸς τὰ μέρη τὰ παραγωγὰ τῶν ἀρωμάτων τούτων, λ.χ. τὴν Ἀραβίαν. Οὕτω γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἐν Αὐγύπτῳ, Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας παρίσταντο πάντοτε λουόμενοι καὶ ἀλειμμένοι μὲ μύρα. Οἱ Βασιλεῖς δὲ τῆς Ἰουδαίας κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν των ἐχρίοντο κατὰ θρησκευτικὸν ἔθος μ' εὐώδες ἔλαιον. Ὡσαύτως μὲ «μύρον νάρδου πιστικῆς πολύτιμον» ἢ Μαρία ἐν Βηθανίᾳ ἤλειψε τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Ἐνθυμηθῶμεν καὶ τὸ σχετικὸν τροπάριον τῆς Κασσιανῆς·

«Κύριε, ἢ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή, τὴν σὴν αἰσθημένην θεότητα, μύρα σοι πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει κλπ.»

Ἐκ τῶν ὡς ἄνω χωρῶν τὰ ἔλαια καὶ τὰ μύρα ἐκομίζοντο μέχρι

της Ἰωνίας καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἔνθα ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐγένετο σχεδὸν κοινὴ εἰς πάντας, ἰδίως ὅμως μεταξὺ τῶν γυναικῶν· διότι οἱ ἄνδρες μόνον εἰς τὰς εὐωχίας καὶ τὰς ἐορτάς ἠλείφοντο μὲ μύρα· γυμναζόμενοι ὅμως ἠλείφοντο μὲ κοινὸν ἔλαιον (Ξεν. Συμπ).

Καὶ ὄχι μόνον οἱ ζῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ νεκροὶ εἶχον δικαιώματα ἐπὶ τῶν μύρων. Οὕτω ἔθος ἦτο ἐν Ἀθήναις καὶ Ἐρετρία νὰ θέτουν παρὰ τὴν νεκρικὴν κλίνην καὶ ἐν τῷ τάφῳ ληκύθους πλήρεις εὐόδους ἔλαιου.

Τὰ μύρα ἦσαν ἢ ἀπλᾶ ἐκκρίματα φυτῶν ἢ συνηνωμένα μὲ ἀμυγδαλέλαιον ἢ κοινὸν ἔλαιον, εἰς τὰ ὅποια προσετίθεντο ὡς συνεκτικὰ ἢ ρητίνη, τὸ ἄλας ἢ τὸ κόμμι, ὡς καὶ χρωστικαὶ οὐσίαι ποικίλεις. Ἐκ τῆς μεγάλης ποικιλίας τῶν μύρων ὀνομαστότατα τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὸ νάρδον, ἢ σμύρνα, τὸ ῥόδιον, τὸ ἀμαράκινον, τὸ ἱρινον, τὸ μέγαλλειον καὶ ἢ βίκκαρις. Ἀληθῶς δὲ καταντᾷ ἀπίστευτον τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν ἀρχαίαν μυρσερικὴν ἐπεδιώκετο ἢ τοιαύτη ποικιλία τῶν ἀρωμάτων, καθόσον δι' ἕκαστον μέλος τοῦ σώματος ἐχρησίμευε καὶ διάφορον μύρον. Τόση ἦτο ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα λεπτότης τῆς Ἑλληνίδος, ἢ ὅποια πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐπεδίωκεν ἀρμονίαν ὁσμῶν. Εἰς δὲ τὰ κιβώτια εἰς τὰ ὅποια ἐναπέθετε τὰ ἐνδύματά της, ἐνέκλειε ποικίλα ξηρὰ μύρα, τὰ λεγόμενα **διαπάσματα**, παραπλήσια πρὸς τὰς σημερινὰς πούδρας, διὰ τῆς λεπτεπιλέπτου ἀναλογίας τῶν ὁποίων ἐπετύγχανεν ἀρμονικὸν καὶ εὐχάριστον ἀρωματισμὸν τῶν ἐνδυμάτων.

Ἄγγειον μυκηναϊκόν, εὐρισκόμενον εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς γερμανικῆς Βόννης, ὅτε ἀνευρέθη καὶ ἀπεσφραγίσθη, ἀπέπνεεν ἰσχυρὰν εὐωδίαν. Τὸ μυροδόχον τοῦτο ἄγγειον, τὸ ὁποῖον καὶ μετὰ τὴν ἀποσφράγισίν του ἐπὶ τινα χρόνον εὐωδίαζε, μόλις πρὸ τριακονταετίας ἀπέβαλε τελείως τὸ ἀρωμά του, τὸ ὁποῖον εἶχε διατηρήσει οὕτω ἐπὶ τρεῖς περίπου χιλιετηρίδας.

Αὐτὰ εἶπα εἰς τὸν φίλον μου, ὁ ὅποιος ἀληθῶς εἶχε τὴν ὑπομονὴν νὰ μὲ ἀκούσῃ μέχρι τέλους, χωρὶς νὰ μὲ διακόψῃ ποσῶς. Ἄν πράγματι εἶχε πεισθῆ ἐπὶ τοῦ ζητήματος, πὺ μᾶς εἶχεν ἀπασχολήσει τόσον ζωηρὰ, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ τὰ βεβαιώσω ἀπολύτως. Κάτι μόνον ἐπεχείρησε νὰ μοῦ ψιθυρίσῃ περὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς συγχρόνου Ἀθηναίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἠθικὴν, ἀλλὰ:

— Μὴ σε μέλει, τὸν δέκομα· ἂν ὁ οὐρανὸς ἀποφασίσῃ κάποτε νὰ βρέξῃ πῦρ καὶ θεῖον εἰς τὰ μέρη, ὅπου ὁ καλλωπισμὸς δολοφονεῖ τὴν ἠθικὴν, ἀφεύκτως ἢ πάλις τῆς Ἀθηναίας θὰ εἶναι ἡ τελευταία, πὺ θὰ ὑποστῇ τὴν ἐξ ὕψους τιμωρίαν.

Ἐνθυμηθῆτε ὅμως, ὅτι ὁ φίλος μου ἦτο μισογύνης καὶ δὲν εἶχε τέλος πάντων καμμίαν ὄρεξιν νὰ συνθηκολογήσῃ κατὰ πλάτος μαζί μου ἐπὶ ζητημάτων, πὺ θὰ ὑπερήσπιζον ὅπωςδήποτε τὸ γυναικεῖον φύλον. Διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ τὴν ἠθικολογίαν του μετεταπίσθη ὀλισθηρὰ εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἤρρισε νὰ μοῦ ἀναπτύσῃ ἕνα σωρὸ θεωρίας

τοῦ Σοπερχάουερ, τὰς ὁποίας δὲν τολμῶ ν' ἀναφέρω κἄν, ὄχι διότι μοῦ λείπουν ὁ χρόνος καὶ ὁ χώρος μόνον, ἀλλὰ καὶ διότι κυρίως δὲν θὰ ἐπεδίμουν ν' ἀντιμετωπίσω ἔστω καὶ νοερῶς τὴν τρομερὰν, ὅσον καὶ χαριτωμένην ὄργην τῶν γυναικῶν ἐκείνων ματιῶν, πὺ θὰ διαβάσσουν ὅσα γράφω καὶ πὺ θὰ εἶναι τόσον ὠραία, ὥστε νὰ μὴ λάβουν ποτὲ τὴν ἀνάγκην καταφυγῆς εἰς τὰ τεχνητὰ μέσα τοῦ συνήθους καλλωπισμοῦ. Ἄλλως τε δὲν λησμονῶ, ὅτι ἡ ὄργη, αἱ λύπαι καὶ τὰ παρόμοια, ὅσον χαριτωμένα καὶ ἂν φαίνωνται κάποτε, χαλοῦν βαθμηδὸν τὴν σωματικὴν ὁμορφίαν· καὶ δὲν θέλω διὰ τοῦτο νὰ μὲ τύπη ἢ συνείδησις, ὅτι ἐγὼ συνετέλεσα καὶ κατ' ἐλάχιστον εἰς μίαν παρομοίαν ἐγκληματικὴν φθορὰν. Τοῦναντίον θὰ ἤθελα τὴν ψυχὴν τῶν ἀναγνωστριῶν μου ἤρεμον, γλυκεῖαν καὶ γενικῶς τοιαύτην, ὥστε κατ' ἐξοχὴν νὰ δημιουργῇ τὴν πραγματικὴν αὐτῶν καλλονὴν, μεταμορφώνουσα καὶ ἐξωραΐζουσα τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἰδίαν τῆς διαπλαστικὴν δύναμιν. «Μὴν ἐλπίζετε, λέγει ὁ Λαφίτερ, νὰ κίμετε ὠραιότερον τὸν ἄνθρωπον, χωρὶς προηγουμένως νὰ βελτιώτετε αὐτὸν ἠθικῶς». Ἄλλὰ καὶ ὁ Μαίτερλικ προσθέτει· «Τίποτε εἰς τὸν κόσμον περισσύτερον δὲν διψᾷ τὴν ὁμορφίαν τίποτε εἰς τὸν κόσμον εὐκολώτερον δὲν ὁμορφαίνει, ὅσον μιὰ ψυχὴ».

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΝΑΥΡΑΓΙΟ

Στὸν Α. Δ.

Καὶ κατεβήκαμε ὅλοι στὸ γιαλὸ
μόλις ὁ ἥλιος εἶχε γείρει
νὰ ξεπροβοδήσουμε τὸ τρεχαντήρι
ν' ἀποχαιρετήσουμε τὸν καλὸ.

Κι' ὅταν ἐκεῖνο ἐχάθη στὸν ἀφρὸ
ὅπως μᾶς εἶχε ἢ ἄρμη δείρει
μὲ τὸ μάτι ἀπομείναμε θολὸ
νὰ ξεσπάσῃ ἔτοιμο κροντήρι.

Κι' ἀπομείναμε μόνοι στὴν ἐρμιὰ
μὲ τὰ κρῖνα τοῦ γιαλοῦ καὶ μὲ τὰ φύκια
μὲ τὰ παρατημένα τὰ καΐκια

Καὶ δὲν μάντεψε κανεὶς τὴν συμφορὰ
παῦ ὑπουλα μᾶς πλέκαν στὸ βυθὸ
χωρὶς ἀχό, τὰ νερά, χωρὶς βρασμὸ....

Σπύρος Καρδῆς

ΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ

Α

Αἱ σύγχρονοι θεμελιακαὶ τάσεις, εἰς τὴν συνταρασσομένην ἐκ τῶν κοινωνικο-οικονομικῶν ζητημάτων ἐποχὴν μας, ἀντιτίθενται κατὰ τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ πνεύματος, ἀντιτίθενται ὁμοίως καὶ κατὰ τῆς ἐργατοκρατίας, δηλ. τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἰσχὺς τῶν πραγμάτων, ἐνεργοῦσα ὡς ὁ κυριώτερος καὶ ἰσχυρότερος μοχλὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως καὶ τοῦ προοδεύοντος πολιτισμοῦ, φέρει ἐκ τοῦ μεταλλασσομένου κόσμου εἰς τὴν νέαν κοινωνίαν κυρίως δύο δυνάμεις κοινωνικάς. Τὴν μικρὰν ἰδιοκτησίαν, ἐξαπλουμένην εἰς μεγάλα δίκτυα, πρὸς ἀντιπερισπασμὸν τῆς τυραννικῆς κεφαλαιοκρατίας, τεινούσης εἰς δημιουργίαν λατιφουντίων, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Πλίνιος ἔλεγε «περὶ τῆς λατιφουρίας τῆς Ἰταλίας». Καὶ τὸν Πολιτικὸν ἢ ἀπὸ καθέδρας Σοσιαλισμὸν, συγκεντρώνοντα τὰ προνόμια τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καὶ συσσωρεύοντα τὰ ὑπὲρ τοῦ κεφαλαίου ἀδιαμφισβήτητα ἐπιχειρήματα ὅχι πρὸς κατάθλιψιν τῶν κατωτέρων στρωμάτων τῶν ἀποτελούντων τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων τῆς γῆς καὶ ἐκμετάλλουσιν τῶν πολλῶν αὐτῶν ὑπὸ τῆς αἰσχροῦ φατρίας, τῶν ὀλίγων ἀλλὰ πρὸς καλύτεραν συμβίωσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ καλύτερον ρυθμισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Πρῶτος ἐφαρμόσας ἐν τῇ πράξει τὸν Πολιτικὸν ἢ ἀπὸ καθέδρας Σοσιαλισμὸν εἶναι ὁ φλογερὸς νοῦς τοῦ ἀπεριορίστου προβλεπτικότητος πολιτικοῦ Βίσμαρκ, διαβλέπωντος εἰς τὴν σοσιαλιστικὴν κίνησιν τῆς πατρίδος του «τὸν σάρακα τῆς Γερμανικῆς Ἀυτοκρατορίας» καὶ προσπαθοῦντος διὰ τῆς μετριοπαθοῦς αὐτῆς πολιτικῆς του νὰ παρακάμψῃ τὸν κίνδυνον. Τὰ δύο κυριώτερα, βασικά, τολμῶ νὰ εἶπω χαρακτηριστικά, τοῦ Πολιτικοῦ Σοσιαλισμοῦ, ἐπεκταθέντος εἰς μερικὰς ὑπηρεσίας ὅπως τῶν σιδηροδρόμων, εἰς πλεῖστα Κράτη τῆς Εὐρώπης, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, εἶναι τὰ ἑξῆς:

Πρῶτον ὅτι ἐν ᾧ αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἱ μετοχικαὶ ἐταιρεῖαι καὶ οἱ μεγάλοι οἰκονομικοὶ ὀργανισμοὶ τῶν κεφαλαιούχων ἀποβλέπουσιν κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὸ κέρδος καὶ συνεπῶς τὴν ἐκμετάλλουσιν τῶν πολλῶν ὑπὸ τῶν ὀλίγων, ἐντεῦθεν δὲ εἰς τὴν ἀξάνουσαν συσσωρεύουσιν καὶ τυραννίαν τοῦ Κεφαλαίου, ὁ Πολιτικὸς Σοσιαλισμὸς διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῶν ὑπηρεσιῶν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἐκτείνει τὰς ὑπηρεσίας αὐτὰς κοινοφελῶς, θέτων ἐν ἑσχάτῃ μοίρᾳ τὸ κέρδος, ἢ ἀδιαφορῶν τελείως δι' αὐτό, ὡς ἀποβλέπων πρὸ παντὸς εἰς τὴν κοινωνικὴν ὠφέλειαν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰταλία κρ &

τοποιήσασαι τοὺς σιδηροδρόμους ἀντὶ νὰ ἔχουν κέρδη, ὡς αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσουν ἀνεὺς κερδῶν, τῶν ἀνεπιθύτων ἐπεβάρουναν τοὺς ἐτησίους προϋπολογισμούς των δι' ἀρκετῶν δεκάδων ἑκατομμυρίων. Ἐπίσης ὅλα τὰ Κράτη, συγκεντρῶντα ἐν ἑαυτοῖς τὸ δίκτυον τῆς τηλεγραφικῆς, τηλεφωνικῆς καὶ ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ὡς καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἐκτετείνοντα ταύτας καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἀπομακρυσμένας γωνίας, ἔνεκα τῆς δι' αὐτῶν ἐπιδιωκομένης ἐκπολιτισσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ὠφελείας, ἀδιαφοροῦν διὰ τὰς δαπάνας καὶ ἀν' ἀκόμη ἐπιβαρύνουν τοὺς ἐτησίους προϋπολογισμούς των δι' ἀρκετῶν βαρῶν.

Δεύτερον ὅτι ἐν ᾧ αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀδιαφοροῦν διὰ τοὺς «κοινωνικοὺς σκοποὺς», ὁ Πολιτικὸς Σοσιαλισμὸς, διὰ τῆς ἐκτετασεως τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας τοῦ Κράτους γενομένου ὅχι τόσο ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς συμφέροντος ἐν γένει, ὅσον ἕνεκα τῆς ἀριστέρας κοινωνικῶν τάξεων, προλειπόμενος τὸν δρόμον τῆς προόδου καὶ σταματᾷ εἰς αὐτὴν τὴν πηγὴν τοῦ τοῦ ρεῦμα τῶν κοινωνικῶν ἐπαναστάσεων. Ἐπὶ παραδείγματι ἐφ' ὅσον τοὺς σιδηροδρόμους ἐξεμεταλλεύοντο ἰδιῶται οὔτε οἱ μισθοὶ τῶν ὑπαλλήλων των ἦτο δυνατόν νὰ αὐξηθῶν οὔτε καὶ πτώσις τῆς τιμῆς τῶν εἰσιτηρίων νὰ ἐπέλθῃ, πρὸς ὄφελος τοῦ πλήθους τῶν ταξιδευόντων, διότι σκοπὸς τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, εἶναι, ὡς εἶπομεν καὶ ὡς εἶναι γνωστὸν, τὸ κέρδος. Ὅταν ὅμως ἀπ' ἐναντίας οἱ σιδηροδρομοὶ ἐκρατοποιήθησαν εἰς μερικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης καὶ οἱ μισθοὶ τῶν ὑπαλλήλων ἠυξήθησαν καὶ ἤρχισαν οἱ ὑπάλληλοι νὰ ἐργάζωνται ὑπὸ ἀνθρωπινωτέρους καὶ ὑγιεινωτέρους ὅρους καὶ τὸ τιμολόγιον κατέπεσε καὶ τραῖνα ἐργατικά, μὲ χαμηλὰς τιμὰς, ἐλειτούργουν, καὶ τόσοι ἄλλοι σκοποὶ ἐπεδιώχθησαν, ἀποβλέποντες ὅχι τόσο εἰς τὸ κοινωνικὸν συμφέρον ἐν γένει, δηλ. συγχρόνως καὶ τῶν πλουσίων, ὅσον εἰς τὸ συμφέρον ἀριστέρας κοινωνικῶν τάξεων αἵτινες καταπιέζονται καὶ ὑποφέρουν ἐξ οἰκονομικῶν ἀναγκῶν.

Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἐβελτιώθη ἡ θέσις τῶν σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ των, κατεβλήθη ἐνέργεια ὑπὸ τοῦ Κράτους πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς εὐεξίας τῶν ἐργατῶν διὰ τῆς λειτουργίας «ἐργατικῶν τραίνων» καὶ τέλος περιοριζομένης ἀπ' ἐνὸς τῆς μεγάλης συγκεντρώσεως τῶν κεφαλαίων εἰς χεῖρας ὀλίγων, δηλ. ἐκείνων, οἵτινες πρότερον ἐξεμεταλλεύοντο τοὺς σιδηροδρόμους, ἀφήνεται ἀπ' ἐτέρου ἀνοικτὸν περιθώριον ἐξόδων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων, τῶν ὁποίων οἱ πόροι, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ τῶν γενομένων κρατοποιήσεων, γίνονται περισσότεροι καὶ συνεπῶς ἡ ζωὴ των κατὰ πολὺ εὐχερεστέρα. Ἀλλὰ διὰ τῆς συλλογιστικῆς αὐτῆς σειρᾶς φθάνομεν εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι παύουν νὰ δημιουργοῦνται νέοι κεφαλαιούχοι εἰς βάρος τῶν πολλῶν προλεταρίων, ὅτι ἡ διανομὴ τοῦ πλοῦτος παύει νὰ εἶναι ὑπερβολικὰ ἀνισοσκελὴς καὶ γίνεται λογικότερα καὶ ἀνθρωπινότερα, ὅτι πολλαπλασιάζονται αἱ παραγωγικαὶ χεῖρες

καὶ ἐπομένως αὐξάνει ἡ παραγωγή, τῶν ἀγαθῶν, ὅτι ἀκόμα ἡ ζωὴ καὶ τῶν μὴ εὐνοηθέντων ὑπὸ τῆς τύχης διὰ κεφαλαίου, ἔστω καὶ μικροῦ, ἀλλὰ ζώντων ἐκ τῆς ἐργασίας των, κηθίσταται ἀνετωτέρα.

B

Καλλίτερον διαρρυθμιζομένης τῆς κλίμακος τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ὥστε νὰ μὴ αὐξάνεται ἀλλὰ τοῦναντίον νὰ ἐλαττοῦται ἡ οικονομικὴ ἀνισότης, ἀκουομένης δὲ καὶ τῆς δικαίας φωνῆς τῶν τυραννομένων, πεινῶντων καὶ δοκιμαζομένων προλεταρίων, παύουν πλέον νὰ δίδονται αἰτίαι τῆς δράσεως τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, παύει ἡ πολεμικὴ των κατὰ τοῦ ἀπομυζῶντος τὴν ἐργασίαν των κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος καὶ ἐξασφαλίζεται—ὡς ἐπίστευε καὶ ὁ Βίσαρκ, — ἡ ἔπαρξις τοῦ δημιουργήματος τόσων χιλιάδων σοφῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν καθεστῶτος τούτου, τοῦ ὁποίου ἡ βία ἀνατροπὴ ἐνδεχόμενον νὰ ἐπέφερεν ὁποῖαν ἐρήμωσιν καὶ ἐρείπωσιν ἐπέφερε καὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν ἡ παρομοία ἀνατροπὴ. Ἄλλ' ἤδη εὐρισκόμεθα πρὸ νέας ἀπόψεως, πρὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης, ἣτις ἀποτελεῖ δεσπύζουσα μὲρφήν τῆς συγχρόνου Δημοσιονομίας καὶ ἣτις δύναται νὰ θεωρηθῆ συνέπεια τοῦ Πολιτικῶν Σοσιαλισμοῦ καὶ συνίσταται εἰς τὴν λήψιν διαφόρων μέτρων, τεινόντων νὰ ἰσοπεδώσουν τὴν οικονομικὴν ἀνισότητα τῶν τάξεων.

Ὁ φόρος παύει νὰ εἶναι ἀντικειμενικός, ἐπιβαλλόμενος ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ γίνεται ὑποκειμενικός, ἐπιβαλλόμενος ἐπὶ τῶν ἀτόμων. Ἡ φορολογία παύει νὰ εἶναι ἀναλογικὴ, ἐπιβαλλομένη ἰσάκως ἐπὶ ὅλων τῶν πολιτῶν καὶ μετατρέπεται εἰς προοδευτικὴν. Νομοθετεῖται καὶ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλας τὰς χώρας, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ὀπισθοδρομικὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ Ν. μ. 1640 τοῦ «ἐλάχιστον συντηρήσεως». Καταργοῦνται τὰ τιμαριοκρατικὰ ἔθιμα περὶ ὑπεισελεύσεως τοῦ πρωτοτόκου εἰς ὅλα τὰ ἀκίνητα τοῦ κληρονομιουμένου, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διαιρέσεις καὶ σμικρυνσεις τῆς περιουσίας καὶ νομοθετεῖται, ὡς ἐν Γαλλίᾳ τῆ εἰσηγήσει τοῦ τρομεροῦ Ροβεσπιέρου ἢ κατ' ἰσομοιρίαν διανομὴ μεταξὺ ὄλων τῶν τεκνῶν, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἡ μεγαλειτέρα κληρονομία, κατακερματιζομένη, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνθεῖ ἐπὶ πολλὰς γενεάς. Ἐπιβάλλεται ἀκόμη ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν ἡ προοδευτικὴ φορολογία, φθάνουσα εἰς τὰς μεγάλας περιουσίας καὶ τοὺς ὄχι στενοὺς βιθμοὺς συγγενείας, τὴν μερικὴν δήμευσιν.

Ἐν ᾧ κτυπᾶται εἰς τὰ ἄνω ἡ οικονομικὴ εὐεξία, τὸ Κεφάλαιον, διὰ νὰ καταπέσῃ ὀλίγον, συγχρόνως πηρέχονται εἰς τὴν ἐργαζομένην μισθωτὴν τάξιν διάφορα εὐμενῆ προιόμια, σκοποῦντα νὰ τὴν ἀπαλλάξουν τῶν τυραννικῶν βαρῶν καὶ τῶν καταπίεσεων καὶ νὰ τὴν ὑψώσουν εἰς ἀνώτερον οικονομικὸν ἐπίπεδον.

Τοιουτοτρόπως ἡ Πολιτεία διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς προοδευτικῆς φορολογίας καὶ τοῦ existenz-minimum, ἐπιθέτουσα τὸ πλεῖστον βῆμα τῶν δημοσίων δαπανῶν ἐπὶ τῶν κεφαλαιούχων προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλλῃ ἐλάχιστον μέρος τούτων ἐπὶ τῶν ἀπόρων. Ἐπίσης τὰ Κράτη

μεριμνῶντα καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ κινούμενα διὰ νὰ προλάβουν ἐνδεχομένας κοινωνικὰς ἀνατροπὰς, ὡς εἶναι ἡ Ἀγγλία, εἰσάγουσι τὸν θεσμόν τῶν ἐργατικῶν συντάξεων, διὰ τὰς ὁποίας ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐπιβαρύνεται μὲ δεκάδας ἑκατομμυρίων λιρῶν στερλινῶν. Συγχρόνως ὅμως, ἀπ' ἐνός μὲν διὰ τῆς ἐργατικῆς ἐπιβολῆς, τελομένης διὰ τῶν ἀπεργιῶν, ἀπ' ἑτέρου δὲ διὰ σειρᾶς μέτρων, ἐπιβαλλομένων ὑπὸ τῆς Πολιτείας, γίνεται ἀληθῆς ἐπανάστασις εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἐργάτου. Τὰ ἡμερομίσθια τῶν ἐργατῶν γενικῶς εἰς ὅλας τὰς χώρας ἠυξήθησαν καὶ αὐξάνονται. Αἱ ὥραι τῆς ἐργασίας ἐλαττοῦνται. Ἐργάζονται οἱ ἐργάται μὲ ὑγιεινότερους ὄρους καὶ εἰς ὑγιεινότερα καταστήματα. Τὴν σκληρὰν ἐργασίαν τῶν χειρῶν ἀντικατέστησεν ἐν πολλοῖς ἡ τελειοποιηθεῖσα μηχανή. Ἀνεγείρονται ἐργατικὰ εὖωνα οἰκήματα εἰς πολλὰς χώρας καὶ ὀρίζονται ἀποζημιώσεις διὰ τοὺς ἀκρωτηριαζομένους ἐργάτας καὶ ὑπάρχουν ἀσφάλειαι διὰ τοὺς ἀοθενοῦντας.

Ἄλλὰ διὰ τῆς διττῆς αὐτῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν μὲν καὶ πάσης δυνατῆς ἐλαττώσεως τῶν βαρῶν τῶν δέ, φθάνομεν εἰς τὴν «Πολιτικὴν τοῦ εἰσοδήματος», γνωστὴν ἀπὸ τὰ προγράμματα καὶ τὰς κατευθύνσεις τῶν νέων πολιτικῶν κομμάτων. Αὕτη ἐπιζητοῦσα τὴν σχετικὴν ἰσοπέδωσιν τῶν οικονομικῶν ἀνωμαλιῶν φορολογεῖ βαρύτερα τοὺς ἀντέχοντας εἰς ἀφαιμάξεις πλουτοκρατίας καὶ ἐλαφρῶς ἢ καθόλου τοὺς βιοπαλαίοντας καὶ ἀγωνιζομένους πτωχοὺς.

Γ

Ἡ δευτέρα μορφή τῶν συγχρόνων δύο κοινωνικοοικονομικῶν τάξεων, τῶν συνταρασσουσῶν τὴν μεταβατικὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ἐμφανίζεται μὲ τὴν μικρὰν ἰδιοκτησίαν ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν μεγάλην καλλιέργειαν, καὶ ἰδίως τὴν μικρὰν γεωργικὴν ἰδιοκτησίαν. Τὰ ἐλαττώματα τῆς τιμαριοκρατικῆς ἀντιλήψεως τῆς γῆς, εἰς τὰ ὁποῖα ὀφείλεται ἡ καταδυνάστευσις τῶν κατωτέρων στρωμάτων, τοῦ περισσοτέρου ἀνθρώπινου πληθυσμοῦ κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ Μεσαιῶνος καὶ τὰ προτερήματα τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν μεγάλην καλλιέργειαν, ἡ ὁποία ἐμφανίζεται ὡς συμφέρουσα κοινωνικοοικονομικὴ ἀρχή, κυρίως κατόπιν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, φαίνονται ἐκ τῆς ἀντιπαράβολῆς τῶν δύο τούτων συστημάτων.

Κατὰ τὴν τιμαριοκρατικὴν ἀντίληψιν τῆς γῆς οἱ μεγάλοι γαιοκτήμονες, συγκεντροῦντες εἰς χεῖράς των ἀπεράντους ἰδιοκτησίας (λατιφούντια, τιμάρια, τσιφλίκια) καὶ ἀποζῶντες πλουσίως ἐκ τῆς μερικῆς καλλιέργειας δὲν ἐνδιαφέρονται νὰ φροντίζουν πολὺ περὶ τῆς δυνατῆς μεγαλυτέρας παραγωγῆς. Συγχρόνως ὅμως πλήθη ἀκτημόνων, ὑποχρεωμένων, νὰ ζήσουν καὶ μὴ ἐχόντων γῆν διὰ νὰ ἐπιτείνουν τὴν καλλιέργειαν πεινοῦν καὶ στεροῦνται,—τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκτάσεις μεγάλαι γῆς μένουν ἀνεκμετάλλευτοι. Ἀκριβῶς τὴν ἀντιπλοτοπαραγωγικὴν αὐτὴν μορφήν τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας ἐκμηδενίζει ἡ

κρατούσα εις τὴν σύγχρονον Δημοσιονομίαν ἀρχὴ τῆς ἀπαλοτριώσεως τῶν μεγάλων κτημάτων καὶ τῆς στηρίξεως τῆς μικρᾶς γεωργίας ἢς ἰδιοκτησίας. Αἱ ἀπέραντοι γαῖαι, διανεμόμεναι εἰς ἀκτήμονας γεωργούς ὑπὸ μορφὴν μικρῶν ἰδιοκτησιῶν συντελοῦν καὶ εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς, συνεπῶς καὶ τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, καὶ εἰς τὴν πρόληψιν κοινωνικῶν ἀνωμαλιῶν. Ὡθούμενοι οἱ γεωργοὶ ὑπὸ κερδοσκοπικῶν ἐλατηρίων, ὡς γνωρίζοντες ὅτι σεβαστὸν μέρος τῆς παραγωγῆς δὲν θὰ τὸ λάβῃ ὁ γαιοκτήμων, ὅπως τοῦτο συμβαίνει τὴν ἐπιμόρτον καλλιέργειαν, ἀλλὰ δλόκληρον μόνοι αὐτοί, ἐργάζονται περισσότερον, καταβάλλουν προσέτι περισσότερας διανοητικὰς δυνάμεις πρὸς εὐδοκίμησιν τοῦ ἰδίου κτήματος καὶ ἐντεῦθεν προέρχεται βεβαία αὐξήσις τῆς παραγωγῆς. Ἀλλὰ διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν πρὸς ζωάρκειαν χραισίων εἰδῶν καταπολεμεῖται ἡ δυστυχία, ὅχι τῆς ρωμαντικῆς ὀνειροπολήσεως ἀλλὰ τῆς στερήσεως τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ζωὴν ἀγαθῶν, μεγάλη τάξις παράγουσα διὰ τοῦ ἰδρωτός της παύει νὰ στερεῖται καὶ ἐντεῦθεν παύει ἢ δι' αὐτῆς ἀντίδρασις κατὰ τῶν ἐκμεταλλευτῶν μεγάλων γαιοκτημόνων ἢ καὶ τοῦ Κράτους. Τοιούτοτρόπως ὅμως θεραπεύεται μία μορφή τῆς οικονομικῆς ἀνισότητος, ἡ ὁποία τείνει νὰ διαίρῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς κηφήνας, ἀπολαμβάνοντας καὶ φθειρομένους ἐκ τῆς ἀεργίας, καὶ δούλους κύπτοντας καὶ ἀποθνήσκοντας νήστες ὑπὸ τὸ ἄροτρον καὶ αἱ ὑποφώσκουσαι κοινωνικαὶ ἐπαναστάσεις ἐξομαλύνονται εἰρηρικῶς.

Ἀναβλέποντες εἰς τὸν ἱστορικὸν ὄριζοντα τοῦ παρελθόντος πρὸς στηρίξιν τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐκ γεγονότων βεβαιωμένων, παρατηροῦμεν ὅτι αἱ μεταβολαί, αἵτινες σπουδαιοτάτην ἐπίδρασιν εἶχον ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς σήμερον κοινωνίας προεκλήθησαν ἐκ τῆς οικονομικῆς ἀνισότητος καὶ ἀπέβλεπαν εἰς τὴν σχετικὴν ἢ ἀπόλυτον ἰσοπέδωσιν τῶν συγκρονομένων συμφερόντων τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1789 δὲν θὰ προεκαλεῖτο καὶ δὲν θὰ συνετελεῖτο ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν οικονομικὴ ἀνισότης, ὥστε ὅλα περίπου τὰ βάρη νὰ πίπτουν ἐπὶ τῶν κατωτέρων τάξεων, ἐν ᾧ αἱ προνομιοῦχοι τάξεις τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ τοῦ κλήρου ἔμεναν σχεδὸν ἀσύδοτοι. Ἐπίσης ὁ πόλεμος μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἀμερικανικῶν ἀποικιῶν της, ὁ καταλήξας εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς μεγάλης Ἀμερικανικῆς δημοκρατίας, δὲν θὰ ἐγένετο ἐὰν ἡ Μητρόπολις δὲν ἐζήτει νὰ ἐπιβάλλῃ βαρεῖς φόρους εἰς τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἀποικίας, ὡθουμένη ὑπὸ οικονομικῶν ἀναγκῶν. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἀνατρέχουμεν πέραν τῆς ἐποχῆς μας, ἡ ἀνατροπὴ τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπὶ τῶν ερειπίων τῆς ὁποίας ἰδρύθη ἡ Κοινωνία τῶν Σοβιέτ, δὲν θὰ ἐλάμβανε χώραν, ἐὰν «ἡ ἀριστοκρατικὴ ἀργία, ὁ προνομιοῦχος οὗτος κηφνισμός» δὲν ἐσπατάλα καὶ δὲν ἀπελάμβανε μὴ ἐργαζόμενος, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οἱ ὀργάνοντες τὸ ἔδαφος μὲ τὸν ἰδρωτὰ των, διήρχοντο γυμνοί, ριγοῦντες καὶ δυστυχοῦντες τὰς Ρωσικὰς στέπας.

Δ

Ἡ λεπτομερειακὴ ἐρευνα καὶ ἀντιπαραβολὴ τῆς μικρᾶς καὶ μεγάλης ἰδιοκτησίας μᾶς φέρει πρὸ νέων ἀπόψεων, τὰς ὁποίας δὲν πρέπει νὰ ὑπερπηδήσωμεν. Ἐλέχθη ὅτι ἡ τεχνικὴ ἰκανότης τοῦ μεγάλου γαιοκτημόνου, τοῦ συγκεντροῦντος τὴν εἰδικὴν γεωπονικὴν παιδείαν καὶ τὰ ἀπαραίτητα πρὸς καλλιέργειαν κεφάλαια, πράγματα τῶν ὁποίων στεροῦνται οἱ μικροὶ ἰδιοκτῆται, ἔχει μεγαλειτέραν παραγωγὴν, μεγαλειτέραν ἀπόδοσιν καθαρᾶς προσόδου· συνεπῶς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἐργαζομένων γεωργῶν δι' ἐπιμόρτου καλλιέργειας, καὶ συνεπῶς βελτίωσιν καὶ τῆς ὅλης κοινωνικῆς ζωῆς. Ἐπίσης ὅτι ἐν ᾧ διὰ τοῦ συστήματος τῆς καλλιέργειας τῶν μικρῶν ἰδιοκτησιῶν μέρος τοῦ κτήματος μένει πάντοτε ἐν ἀγροναπαύσει, διὰ τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας ἡ γῆ ἀδιαλείπτως παράγει, ἐνεργοῦσα ὡς «ἀεικίνητος μηχανή».

Καὶ κατὰ τῶν δύο τοῦτων ἰσχυρισμῶν ἐγείρονται σοβαραὶ ἀντιρρήσεις, ἰκαναὶ νὰ τοὺς κλονίσουν καὶ νὰ τοὺς καταρτίσουν. Ἡ εἰδικὴ γεωπονικὴ παιδεία τοῦ μεγάλου γαιοκτημόνου εἶναι μᾶλλον φιλολογικὴ ἔκφρασις παρὰ πραγματικὴ κατάστασις. Ὁ μέγας γαιοκτήμων καὶ ὅταν ἀκόμα ἔχη εἰδικὰς γνώσεις γεωργικὰς δὲν ἀφοσιώνεται εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ κτήματός του καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐργαζομένων γεωργῶν, ἀλλὰ σπαταλᾷ τὰ εἰσοδήματα ἐκ τῆς ἀνεπιστήμονος καλλιέργειας, ἐκτὸς ἐννοεῖται ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἔκτὸς τούτου, παιδείας, ὅχι ἡ νεκρὰ ἀλλὰ ἡ μὲ ἐπωφελεῖ ἀποτελέσματα, δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν διανοητικὸν προνόμιον τῶν πλουσιῶν· ἀλλὰ πολὺ περισσότερον τῶν δοκιμαζομένων πτωχῶν— καὶ ἰδίως σήμερον ὁπότε ἐπεξετάθη καὶ ἐπεκτείνεται διαρκῶς τὸ δίκτυον τῆς σχολικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ κατάλληλα πρὸς καλλιέργειαν κεφάλαια, τὰς θεριστικὰς καὶ ἀλωνιστικὰς μηχανὰς κ.λ.π. διὰ τῶν ὁποίων ἐπαυξάνει τὴν παραγωγὴν τὸ σύστημα τῆς μεγάλης καλλιέργειας, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι καὶ αὐτὰ ἐπίσης δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων. Μήπως καὶ οἱ μικροῖδιοκτῆται γεωργοὶ δὲν δύνανται, εἴτε συνενούμενοι κατὰ γεωργικὰς περιφερείας, εἴτε καὶ διὰ τῆς βοήθειας τοῦ Κράτους, νὰ ἀποκτήσουν νεωτεριστικὰς μηχανὰς καὶ οὕτως ὅχι μόνον νὰ φθάσουν ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπερακοντίσουν τὴν διὰ μηχανικῶν μέσων παραγωγὴν τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων, ἐφ' ὅσον μάλιστα συντρέχει ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸ κερδοσκοπικὸν ἐλατήριο; Καὶ μήπως ἀκόμη ἡ μεγάλη ἰδιοκτησία μετὰ μεγάλης καλλιέργειας δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀδρῶν κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα δυνατόν νὰ ἐλλείπουν, ἐν ᾧ ἀντιθέτως ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας ὑπάρχει εὐχερέστερος τρόπος νὰ ἐξευρεθοῦν, ἰδίως ὅταν ἔρχεται ἀρωγὸς αὐτὸ τὸ Κράτος;

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄλλος ἰσχυρισμὸς ὅτι διὰ τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας μέρος τοῦ κτήματος μένει πάντοτε ἐν ἀγροναπαύσει, ἐν ᾧ ἀντιθέτως διὰ τῆς μεγάλης ἢ γῆ μεταβάλλεται εἰς «ἀεικίνητον μηχανήν», «ἀδια-

λείπτως παράγουσαν», δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἀσφαλεστέρων παρατηρήσεων ; Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ εἰδικοῦ εἰς τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα, κεκηρυγμένου μάλιστα ὑπὲρ τῆς κολληγικῆς σχέσεως κ. Χρηστομάνου, ἐκ 300 ἕως 450 στρεμμάτων καλλιεργοῦνται κατ' ἔτος 150 ἕως 200. Τὰ ὑπόλοιπα τῶν καλλιεργουμένων μορτικῶς στρεμμάτων παραμένουν ἐν ἀγροναπαύσει χρησιμοποιούμενα καὶ ὡς βοσκήσιμοι τόποι. (Ἴδε «Ἀνθρωπότης» 1922). Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι ἡ ἀγροναπαυτικὴ ἀνάγκη παρατηρεῖται ὄχι μόνον εἰς τὸ σύστημα τῆς καλλιεργείας τῶν μικρῶν ἰδιοκτησιῶν ἀλλὰ ὁμοίως καὶ τῶν μεγάλων.

Περαίνοντες τὴν συνοπτικὴν αὐτὴν μελέτην περὶ τῶν συγχρόνων κοινωνικο-οικονομικῶν τάσεων, ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ σημερινὴ Κοινωνία, συνταρασσομένη ἐκ τῶν ἀνακυπτόντων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ζητημάτων, ἐπιζητεῖ μίαν καλλιτέραν διαρρυθμίσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀνισότητος τῶν κατοίκων τοῦ πλανήτου τῆς γῆς. Ὡς πρὸς τοῦτο ὀρθῶς παρετήρει πρὸ τριῶν τετάρτων αἰῶνος ὁ οἰκονομολόγος Ἰωάν. Σοῦττος ὅτι «ὅταν ἡ Κοινωνία εἶναι κακῶς συγκεροτημένη καὶ δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀμοιβαιότης τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων, ἡ Κοινωνία πάσχει, δυσανασχετεῖ καὶ σπαράσσεται, ἐπιζητοῦσα τὴν τάξιν καὶ τὴν ἰσορροπίαν τῶν δυνάμεων»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΙΩΑΚΕΙΜ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΓΗ

Τῶν ὡραίων ἐμπνεύσεων τῆς φεγγοβολούσης ἰδεολογίας καὶ τῶν ἀθανάτων παλμῶν τῆς θαυματογόνου αἰσθηματολογίας ταπεινὸς λάτρης, μυριάκις τὴν γοητεῖαν ἀπεθαύμασα τοῦ κόσμου τῶν μακαρισμῶν καὶ τῶν λευκῶν ὀνείρων, τῶν γλυκυτάτων οἰωνῶν καὶ τῶν ὡραίων παραστάσεων, ἔνθα τὰ σεμνώματα καὶ τὰ ἀγλαίσματα εἰς κάλλους καὶ φιλοσοφικοὺς ρεμβασμοὺς ἐδόνησαν τὴν ψυχὴν μου, ὁπότεν ἠγνόει τὸ πάσχειν καὶ διεθερμαίνετο μόνον ἀπὸ τὸ ἐλπίζειν.

Τριακονταετία ὀλόκληρος οὕτω μ' εὔρεν ὀπαδὸν καὶ κήρυκα τοῦ εὐαγγελίου τῶν ποιητικῶν παραδείσεων, ἔνθα οὐράνιον σέλας καὶ ἀμάραντον ἔαρ κυριαρχεῖ εἰς πανηγυρίζουσαν νεότητα καὶ εὐρατάζουσαν χαρμονὴν καὶ ὑπηρετήσα τὴν ἰδέαν μὲ τὴν σεμνὴν μανίαν (ὅπως τοῦ Σταγειρίτου ἡ λέξις, ὡς ἀπεκάλεσε τὸν ἐνθουσιασμόν) καὶ ἐρρόφησα τὸ νέκταρ μιῆς αἰθερίας ἡδονῆς ὑπεργείου εὐφροσύνης, καὶ ἐγεύθην τὴν ἀμβροσίαν, ἣτις τονώνει τὴν πνοὴν τῶν μεγαθύμων συγκινήσεων, πρὶν ἢ γνωρίσω τὸ δηλητήριον τῶν στυγνῶν ἀπογοητεύσεων εἰς σεισμοδόνητα ἐκ τῶν ἠθικῶν συνταραχῶν στήθη.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς πνευματικῆς αὐτοζωίας καὶ ἠθικῆς αὐτενεργείας τοῦ ὑπερηφάνως κυριαρχούντος ὑποκειμενισμοῦ, εἰς δύνανμιν καὶ θέλησιν, εἰς ἐγωπαθῆ εὐστάθειαν τοῦ φρονεῖν καὶ κατανοεῖν, τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ τοῦ συμπάσχειν. Ἐν τῇ ἐγκαρτερήσει ἀνεβαπτίζετο ἡ δύναμις, καὶ ἐν τῇ ὀλοφύχῳ τάσει ἀνεγεννᾶτο ἡ θέλησις, ἵνα παραχθῆ ἡ ἐργασία τῆς ἀριότητος, ἡ ὄνειροπολοῦσα τὴν μεγαλουργίαν.

Μ' ἐγνώρισαν, ὅπως τοὺς ἐγνώρισα, καὶ ἐν τῇ κοινῇ ἐκτιμῆσει ἠγλαϊζόμεν ἡμιοφόρος ἀλλὰ καὶ σκαπανεύς, ἱεροφάντης ἀλλὰ καὶ διάκονος, ἀξιωματοῦχος ἀλλὰ καὶ κοινὸς πρόμαχος· πρωτεργάτης ἀλλὰ καὶ ὀσχάτος ἐν τῷ παραστάτῃ, ἀθλοθέτης ἀλλὰ καὶ ἀγωνιστής, στεφανηφόρος ἐν τῇ ὁμοβάθμῳ τῶν συναδέλφων χορείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἀπλοῦς φύλαξ. Ἐνθέου ἀφοσιώσεως μύστης καὶ αἰωνίου ἀνατολῆς προσκυνητής, εἰς ἀρμονίας καὶ κελαδήματα λυρισμῶν καὶ ὑμνολόγου περιπαθείας. Τεθαμβωμένος εἰς συναρπάζουσαν αἴγλην, καὶ δοξολογῶν τὰς παραστάσεις τῶν ἡρώων καὶ τῶν θριαμβευτῶν. Εἰς μέθην πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἐξάρσεως ἐνόμιζον ὅτι ἐὰν ἐξετείνοντο αἱ χεῖρές μου θὰ ἠδυνάμην νὰ περιλάβω εἰς τὴν ἀγκάλην μου μίαν Ἑλλάδα—τὴν οἰκουμένην—ἀνασσαν, τεκοῦσαν τὸν πλάστην ἀγίων ἀγιώτατον λόγον : τὸ ἑλληνικὸν ἰδανικόν.

Δὲν ἔζων βίον ἀβίωτον, οὐδ' ἄνευ ζωῆς ζωὴν ἀλλ' ἀνέμενον, ἠλπίζον, προσεδόκων, ὠνειροπόλουν ὅ,τι ὁ θρύλος ἢ παράδοσις καὶ τὸ ἀπόρητον τοῦ ἱστορικοῦ μυστικοῦ εἶχε παραδώσει καὶ εἰς ἐμὲ διὰ τὰς χρυσᾶς ἡμέρας τῆς ἐθνικῆς Ἐπαγγελίας.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὠραιότερας ἐποποιίας ἦν ἐγνώρισαν οἱ αἰῶνες μυριάκις ἐδέχθη τὸν λιβανωτὸν μου ἐπὶ τῶν βωμῶν του· οἰστήλατος ἐγονυπέτουν πρὸ τῶν θυσιαστηρίων του καὶ ἠσπαζόμεν παμφύχως τὰ ἱερὰ ἐπὶ τῶν τροπαίων σου ἐμβλήματα.

Καὶ ἔγραφον καὶ ὠμίλουν. Μυριάς δημοσιευμάτων καὶ τέσσαρες ἑκατοντάδες ἀγορεύσεων μὲ συνήνουν μετὰ τῶν ἀναγνωστῶν καὶ τῶν ἀκροατῶν μου ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ διὰ τὸ μυσταγώγημα πρὸς τοὺς ἰδίους θεοὺς καὶ τὸν κοινὸν θεόν.

Ἀκτῖνες καὶ λάμπεις περιέστερον τὴν ἀτέρμονα ὀπτασίαν, ἐν ἣ ἀιθεροδρόμος ἢ ψυχὴ τῆς ἐλευθέρας διανοήσεως ὑποῦτο ἐξιδανικεῖουσα τὸ τέκνον τῆς φῶς, ἵνα τὸ καταστήσῃ ἐπιδεκτικὸν τῶν μεγαλείων τοῦ Οὐρανοῦ.

Μία ἀγνότης, μία παρθαλία, μία ἀγιωσύνη, μία θεία ὁσιότης ἐφιλοτέχνει παιᾶνας καὶ διθυράμβους, ἐλεγεία καὶ μουσοργήματα διὰ τὴν θρησκείαν εἰς ἣν καὶ ἐγὼ ἀνήκον, εὐλαβῆς τηρητῆς τῆς ἀναλλοιώτου δογματικῆς τῆς, ἣτις νομίζει τις ὅτι ραντίζεται ἀπὸ τὸν ἀγιασμόν τῆς Κασταλίας καὶ τοῦ Ἰορδάνου καὶ τὰ μῦρα τοῦ Ἐλικῶνος καὶ τῶν Ἡλυσιῶν καὶ ὅτι στεφανοῦται μὲ τὴν δάφνην τοῦ Παρνασοῦ καὶ τὴν μυρσίνην τῆς Γεθσημανῆς καὶ καλύπτεται ὑπὸ τοῦ πέπλου τῆς Ἀεὶ παρθένου, ἣτις τότε μὲν ἐν τῇ Κεκροπίᾳ, ἥδη δὲ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, συνεκέντρον τῶν πανελλήνων πιστῶν τὴν πανάχραντον λατρείαν.

Ἐνόμιζον ὅτι ἤμην μέγας, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ πιστεύσω ὅτι ἐνεφανιζόμενην ὡς μικρός· λαμπαδοῦχος τοῦ ἁγίου φωτός ἐθεώρουν δικαίωμα νὰ προηγοῦμαι, ὡς πᾶς ἐργάτης τῆς ἰδέας, καὶ δὲν ἀνεγνώριζον προνόμιον τὸ νὰ ἔπωμαι, ἵνα περισυλλέξω ναυάγια καὶ συντρίμματα ἀπογοητεύσεως.

Ὀλυμπος καὶ Γολγοθᾶς, Καύκασος καὶ Σιών γιγάντιαι τῆς δράσεως ἀντιθέσεις συνεδέοντο ἐν τῇ ἐμπνεύσει τοῦ Δαυὶδ, καὶ ὡσεὶ νὰ ἤκουον τὴν μεμακρυσμένην ἰαχὴν ἀπὸ τὰ βᾶθη τῶν αἰώνων, ἵτις ἐχαιρέτα ἐν χρονικῇ τινι ἀναδρομῇ τὸν Σταυρὸν ἐμπεπηγμένον ἐπὶ τοῦ Κρονίου, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Νίκη ἐξυμνεῖτο ἐν τῷ πανηγυρίζοντι τῆς Ὀλυμπίας σταδίῳ, κατέθετον κλάδους εὐδρόσου ἀττικοῦ κισσοῦ πρὸ τῆς θεᾶς τοῦ Παιωνίου, δεχομένης τὰ ἀναθήματα ἐκ τῆς πολυμνήτου κοτίτου.

Ἀθάνατε Πίνδαρε ! Ποῦ θὰ ἔτρεχεν ὁ λογισμὸς σου ἢ εἰς τὸ νὰ συνθέσης τὸν ὕμνον τῆς Χριστιανικῆς ἀναστάσεως, ὅπως ψαλῆ εἰς τὰ ἀπρόσιτα ἄδυτα τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, ἔνθα θὰ προεμάντευες τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Ἡσαίου διὰ τὴν θριαμβεύουσαν πατρίδα τῶν Θεῶν καὶ τοὺς στόνους τοῦ Ἱερεμίου διὰ τὰς δοκιμασίας τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

. . . Καὶ ἐγράφησαν καὶ ἐλέχθησαν τόσα διὰ τοιαύτας παρακρούσεις καὶ παρηγήσεις καὶ δυσαρμονίας καὶ ἐκκεντρικότητος καὶ ἰδιορρυθμίας ἐνὸς ὁπαδοῦ τοῦ Ἑλληνος Χριστοῦ, ὃν προσηγόρευσα, ἔσχατος τῶν προσκυνητῶν του ἐν τῇ ὀπτασίᾳ, καθ' ἣν μία μορφή Ἀπόλλωνος ἔστεμμένον δι' ἀκανθῶν ἐφιλοτέχνει τὸ ἀσπασιώτερον μεδίαιμα τοῦ τέκνου τοῦ οὐρανοῦ, φωνοῦντος πρὸς τὴν ἀθανασίαν τὸ ἄσμα τῶν Ἑλληνικῶν ἡσμάτων καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν διαθήκην του : Νῦν ἐδοξάσθη !

Καὶ ἀναμιμνήσκομαι ὄγκου ἐργασίας θεμελιωθείσης ἐπὶ τοιούτων ἀρραγῶν κρηπιδωμάτων ἀθραύστου γρανίτου, καὶ δὲν λησμονῶ ὅτι, ἀγαπήσας τοῦ κόσμου τούτου τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰς γενναίας ὁμολογίας, ἐκήρυξα ἐν τῇ ἀποστολῇ του τὰς θεωρίας τοῦ προγονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, κωδικοποιηθείσας ἐν τῇ ἱερᾷ τοῦ Ναζωραίου φιλοσοφίᾳ.

Μυστικοπαθὴς ἐν τῷ συμβολισμῷ τῶν Ἁγίων τούτων Γραφῶν, κατέστην ἀκόρεστος διὰ τὸ μάννα των, καὶ φειδωλὸς διὰ τὴν παροχὴν τῆς συγγνώμης εἰς τοὺς ἀνευλαβεῖς θιασώτας των.

Μόνον ὁ Ζεὺς ἐκράτει κερανοῦς, ἀλλ' ἐγὼ ἐξεσφενδόνιζον κατὰρ κατὰ τῶν ἀπίστων· καὶ ἐνῶ ἐπεκαλούμην τὴν Ἐπιείκειαν τοῦ Πανθέου διὰ τὸν φανατισμὸν τῆς ἀποστολικῆς χορείας, προσεκάλουν τὸ ἀνάθεμα διὰ τοὺς κοινοποιοῦντας τὸν ναὸν τῆς Ἀπτέρου Νίκης, ἵνα ἐπὶ τῆς τέφρας του ἐγείρωσι τὸν βωμὸν τοῦ ἀγνώστου, ἐν ᾧ πίνων τὸ κώνειον ὁ μονογενὴς τῆς Φεναρέτης υἱός, ὡς ἀπόστολος τοῦ Προμηθέως, ἐτέλει τὴν ἀναστάσιμον τῶν ὠραίων προμαντευμάτων σπουδὴν ὑπὲρ ἐκείνου, ὃν οἱ συμπολιταὶ του καθεύδοντες διετέλουν ἐν τῇ ἀναμονῇ του ὡς ὑπερφυοῦς θεανθρώπου.

... Ὡσαννά, Αἰώνιε θριαμβευτά ! ἐφώνουν εἰς μελικὰ τοῦ λόγου φιλοτεχνήματα πρὸ τοῦ τιμῶντός με πλήθους τῆς πνευματικῆς εὐγενείας, καὶ μὲ «χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε», ἐπεσφράγισα πλειστάκις τὸ εὐαγγελικὸν ἀνάγνωσμα, ὅπερ ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Πλάτωνος.

Μεθ' ὀπόσης δὲ ὑπερηφανίας ἡ ψυχὴ μου ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς δειλαίους ἀποστάτας τὸ «οὐαὶ τοῖς ἠττημένοις», διότι ἀπληροῦντο εἰς νοσηρὰς παραφυσίας καὶ ἀνουσίους προλήψεις τὴν δύναμιν τῆς ἐνεργοῦ διανοήσεως, ἣν παρήγαγε τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα, ἵνα δι' αὐτοῦ καρποφοροῦσα ἡ ἀναγέννησις ἐξασφαλίσῃ πλήρη καὶ τελικὸν τὸν θρίαμβον τῆς ἐνσαρκωθείσης Ἰδέας, ὅπως ἡ ἐξιδανικευθεῖσα ἴλη.

Παρθενίον, Γολγοθᾶς, Ἀποθέωσις ἀνθρώπου καὶ ἐνανθρώπις θεοῦ. Γῆ προσκαλοῦσα τὸν οὐρανὸν πρὸς συνεννόησιν καὶ τὸ στερέωμα ἀφ' ἐτέρου ἀποδεχόμενον τὴν ἐπίκλισιν μιᾶς πασχούσης ἀνθρωπότητος, ἐπιβάλλει διὰ τοῦ Μεσσοῦ τὰ δικαιώματά του ἐξ ὀνόματος τοῦ ποιητοῦ δρατῶν τε καὶ ἀοράτων.

Καὶ ἦδη ; τὰς κλαυθμωνᾶς, τοὺς ὀλοφυρμούς καὶ τοὺς γόους, τὴν οἰμωγὴν καὶ τὸν δύσπονον καταπνίγων πόνον, ἀγωνιῶν ἀγωνίζομαι καὶ ἀγωνιζόμενος ἀγωνιῶ πρὸ τοῦ ἠθικοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἐκμαυλισμοῦ, ὅστις ἀνέτρεψε καὶ ἠκύρωσε, παρέσυρε καὶ ἐξηφάνισε, συνέτριψε καὶ ἠτίμασε, ἐξωλόθρευσε καὶ συνέθλιψε...

Νέα δόγματα καὶ νέα θεωρίαι ἀκαθάρτου διανοητικότητος ἐπεκλήρουσαν τοὺς ἐργάτας καὶ μυσταγωγούς τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς τῶν ἀποτάτων ἀληθειῶν.

Μία νάρκη καὶ νενεκρωμένη κοινωνία εὐγενῶν καὶ γενναίων.

Γεννήματα θεαινῶν τότε, τέκνα ἡμιθέων καὶ ἡρώων, προϊόντα γιγάντων, ἀλλὰ καὶ ἔξαρσις κατόπιν εἰς Τιτᾶνας τοῦ Εὐαγγελίου μάρτυρας, εἰς μεγαλοφώνους Ἐθνάρχας, εἰς κλεινοὺς πνευματικοὺς Πατέρας, στυλοβάτας, ἄτλαντας ! Ἡδη ὁμως, θεοὶ καὶ θεᾶ τῶν οἰκτιρῶν καὶ τοῦ ἐλέους !

Τοιαῦται ἀνέγνωσα εἰς τὸ ἐρημητήριόν μου, ἔνθα ἐφησυχάζω ἀλγῶν περὶ τοῦ ἀτυχοῦς ἰδεολόγου, ὅστις...

Ἀμαρούσιον

Χ. Α. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΔΟΥΑΡΔ ΓΙΕΝΝΕΡ

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ.—ΤΙ ΛΕΓΟΥΝ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως τῶν νεωτέρων πολιτισμῶν συνάμωσαν ἐναντίον τῆς ὠραίας Ἑλλαδικῆς μας χώρας καὶ ὁ δύσμοιρος αὐτὸς λαὸς ὅστις τὰ πάντα ἀπ' αἰῶνων προσέφερε καὶ προσφέρει διὰ τὴν τελειοποίησιν καὶ ὠραιοποίησιν πάσης ἐπιστήμης καὶ κατεχόμενος ὑπὸ τρόμου ἀπώθει τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην συνέπειαν τῶν καταστροφῶν, ἡ μῆνις τῶν μικροβίων ἐναντίον τοῦ ἀποκαμωμένου ὀργανισμοῦ του ὀργιάζει εἰς βαθμὸν προκαλοῦντα τὴν φρίκην.

Καὶ ὡς νὰ μὴ ἦρκουν αἱ τόσαι συμφοραὶ, ὡς ἂν οἱ φθειρες νὰ μὴ ἦρκουν διὰ νὰ ἀποτελειώσουν τὸ ἡμιθανὲς πτώμα τῆς ἔξανδραποδηθείσης μικρασιατικῆς οἰκογενείας, ἰδοὺ ἐπὶ τῆς πρώτης γραμμῆς καὶ ἡ βροτολογὸς νόσος, ἡ Εὐφλογία, ἡ ὁποία γενεὰς ὀλοκλήρους καὶ στρατιάς εἰς παρφημένους χρόνους ἐξωλόθρευσεν.

Ὁ Ἑλληνικὸς ἰατρικὸς κόσμος μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς κορυφαίους τῆς ἐπιστήμης, πτερόπους κτυπᾷ διὰ τοῦ ἐμβολίου τοῦ μεγάλου Γιέννερ τὴν μαύρην ἀσθένειαν. Καὶ ὁ λαὸς βλέπων τὴν ἐπιδημίαν ὑποχωροῦσαν—χάρις βέβαια καὶ εἰς ὅλα τὰ παντοειδῆ μέτρα τῆς καθαριότητος—εὐχαριστεῖ τὸν ἡρωϊκὸν ἰατρικὸν κόσμον τῆς πατρίδος του καὶ δοξάζει τὸν μεγάλον εὐεργέτην τῆς ἀνθρωπότητος Γιέννερ.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐν Ἑλλάδι συμβαίνουσιν αὐτά, ἐν Λονδίῳ εἰς τὴν γεννέτειραν τοῦ σοφοῦ ἰατροῦ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐορτῆς τῆς ἑκατονταετηρίδος του, σφοδρὰ ἐγείρεται συζήτησις κατὰ πόσον τὸ Ἐμβόλιόν του πολεμεῖ ἀποτελεσματικῶς τὴν νόσον.

Ἐπιστήμονες, ἐκλεκτοὶ ἀμφισβητοῦν τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ Ἐμβολίου καὶ σοφί, ὡς ὁ μέγας δραματικὸς Γ. Βερνάρδος Σώου, προτείνει μὲ τὴν ἐλαφρότητα ποῦ χαρακτηρίζει τοὺς μεγάλους σοφοὺς, ὅπως καύσουν οἱ Ἄγγλοι τὴν εἰκόνα τοῦ ἐφευρέτου. Ὁ διακεκριμένος δὲ ἄγγλος ἰατρὸς Χάντουεν χαρακτηρίζει τὸν Γιέννερ ὡς μέγαν ἀπατεῶνα, ὁ ὁποῖος ἐξεμεταλλεύθη τὴν εὐπιστίαν τῶν ἀνθρώπων διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν δυσειδαιμονίαν του ἢ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ἀνάγκας του.

Τὸ συμπέρασμα τῶν ἐπιτεθεμένων εἶναι ὅτι ἡ λύμφη, ἡ ὁποία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποστειρωθῇ ἐπαρκῶς, δὲν εἶναι καθαρὰ καὶ ὅτι πλην τοῦ ἰοῦ τῆς εὐφλογίας νὰ ἐμπεριέχῃ καὶ πλῆθος βακίλλων κ.λ.π.

Ἡ ἐγεργεῖσα συζήτησις κατέληξεν ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου Γιέννερ. Ἡμεῖς δὲ ἐν Ἑλλάδι, καίτοι μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἐμβολίου ὡς ὀφειλομένη κατὰ τὸν Παῦλον Νιρβάναν εἰς Κεφαλλῆνα τινὰ ἰα-

τρὸν, οὐδὲν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν εἰμὴ τὴν γνώμην κορυφαίου ἐπιστήμονος, τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Διευθυντοῦ τῆς Ὑγιεινῆς κ. Α. Χρηστομάνου, τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην ἐζητήσαμεν πρὸ ἡμερῶν.

Τὸν σοφὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἀκαταπόνητον τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἐργάτην, τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν ξηρὰν καὶ στυγνὴν μορφήν, τὸν καθηγητὴν κ. Χρηστομάνον—πρὸς τὰς ἀόκνους τοῦ ὀπρίου προσπαθείας μετὰ συγκινητικῶν ἐλπίδων ἀποβλέπει ἡ διαχειμαζομένη ἐκ τῶν μικροβίων χώρα—εὐρομενεῖς τὸ γκαφεῖόν του ἐργαζόμενον.

Μετὰ τινὰς διατυπώσεις καὶ ὀλιγόλεπτον φιλικὴν διαλογικὴν συζήτησιν εἰσήλθομεν εἰς τὸ θέμα.

— Πῶς πηγαίνουν αἱ ἐπιδημικαὶ νόσοι, κ. καθηγητά ;

—Κτυπᾶμε ἀλύπητα καὶ ὅσον μᾶς ἐπιτρέπουν τὰ μέσα ποῦ διαθέτομεν, καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων εἶμαι πλήρως ἱκανοποιημένος.

—Παρηκολοθησατε τὴν ἐν Λονδίῳ συζήτησιν περὶ Γιέννερ ;

—Ναί.....Οἱ Ἄγγλοι εἶναι ὀλίγον σκῶπται.

—Μά, κ. καθηγητά, σοβαροὶ ἐπιστήμονες καὶ ἐπίλεκτα μέλη ἀξιῶν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ Ἐμβόλιον τοῦ Γιέννερ, ὄχι μόνον οὐδεμίαν προσφέρει ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ἐμπερικλείει καὶ μεγάλους κινδύνους λόγῳ τῆς μὴ ἐπαρκοῦς ἀποστειρώσεως τῆς λύμφης κ.λ.π.

—Πιθανὸν ἡ λύμφη λόγῳ τῆς ἀτελείας τῆς παρασκευῆς νὰ ἔχῃ καὶ ὀλίγα μικρόβια, ἀλλ' ὅτι τὸ ἐμβόλιον τοῦ Γιέννερ ἀπέκρουσε καὶ ἀποκρούει τὸ μικρόβιον τῆς εὐφλογίας εἶναι γεγονός· καὶ χωρὶς νὰ ἀναφερθῶ εἰς τὴν Ἱστορίαν, σὰς λέγω μόνον ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἡ νόσος, ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα καταστροφάς, ἀλλὰ περιορίσθη εἰς τὸ ἐλάχιστον, καὶ ἤδη, ἀντὶ νὰ θρηνησωμεν ἀνυπολόγιστους καταστροφάς, προσπαθοῦμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν καταστολὴν καὶ τῶν μεμονωμένων κρουσμάτων (καὶ ἐξήγαγε στατιστικὴν τινὰ τὴν ὁποίαν καὶ μᾶς ἐπέδειξε).

— Ὡστε, κ. Καθηγητά ;

— Ὡστε, δὲν δυνάμεθα μὲ τὴν ἐλαφρότητα νὰ ἀρνηθῶμεν τοὺς ἀτρύτους κόπους, εἰς τοὺς ὁποίους ὑποβάλλονται ἐξαιρετικαί τινες ἐν τῇ φύσει ἰδιοσυγκρασίαι (ὅπως οἱ ἀπομονωταὶ τῶν μικροβίων διὰ τοῦ μικροσκοπίου) κ.τ.λ.

Ἀποχαιρετίσαντες τὸν σεβαστὸν καθηγητὴν ἀπήλθομεν μὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει πολλὰ εἰς τὸ μικροσκοπίον, πάντως ὅμως κατὰ τὴν γνώμην μας οἱ λαοί, ἀνεξαρτήτως τῶν μικροβιολογικοεργαστηριακῶν προσπαθειῶν τῶν διαφόρων σοφῶν, ὀφείλουν, ἐπαναστατοῦντες ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ των, νὰ δημιουργήσουν συνθήκας ζωῆς καλλιτέρας, ἵνα ἡ φύσις μὴ κορέννται ἰοῦ.

AMIRAL JURIEM DE LA GRAVIERE

ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

*Τὸ «οἱ αἰῶνες ἀντιγράφουσι ἀλλήλους»
ἐπεβεβαιώθη διὰ τὴν πολυδακρυν Σμύρνην
ἐντὸς ἐνὸς αἰῶνος ἀκριβῶς. Ἄν κατὰ τὰς αὐ-
τὰς πενθίμους περιστάσεις οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι
δὲν εἶδεισαν τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἢ ἄν ἄλλοι
δὲν μετεβλήθησαν, δόξαν νὰ ἔχη ὁ πολιτι-
σμός τοῦ συμφέροντος. Ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ
παύσῃ νὰ ζωογονῆται ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ
ὠραίων ἰδανικῶν της.*

ΑΙ ΤΑΡΑΧΑΙ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ ΤΩ 1821

Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τῷ 1821 ὄχι ὀλιγώτεροι τῶν 20 χιλ. Ὀθωμανῶν, ἀνδρῶν, γυναικῶν, παιδιῶν, ἐγκατεστημένων ἐν Ἑλλάδι, ἐσφάγησαν ἀνηλεῶς. Τρεῖς χιλιάδες τουρκικῶν ἀγροκηπίων ἀπετεφρώθησαν ὑπερδιακόσαιοι κῶμαι μετεβλήθησαν εἰς σωρὸν καπνίζόντων ἔρειπίων, ἐφ' ὧν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγονυπέτησαν, ἵνα εὐχαριστήσωσι τὸν Χριστὸν τῶν διὰ τὸν ταχύτατον ἐκεῖνον θρίαμβον.

Ἡ δεινὴ πανωλεθρία συνετάραξε τὸ διβάνιον καὶ ἤρχισαν οἱ φρικώδεις διωγμοὶ τῶν Ἑλλήνων, πρὸς πλήρη ἐξολόθρευσιν τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς. Καὶ ἐσφάγησαν καὶ διεσύρθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ διερμηνεὺς τῆς Πύλης Μουρούζης, ὁ Πατριάρχης, καὶ τόσοι ἄλλοι.

Ἄλλὰ σταγόνες τινὲς αἵματος, οὐ μόνον δὲν καταπραΰνουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐξάπτουσιν ἐπὶ μᾶλλον τὰ πάθη καὶ τὴν αἰμοδιψίαν τοῦ πλήθους. Καί, ὁ σουλτάνος ἤρχισε νὰ τρέμη περὶ τῆς ζωῆς του. Δι' αὐτὸ προσεκάλεσε τοὺς οὐλεμάδες καὶ τοὺς γενιτσέρους εἰς προάσπισιν τῆς ἀπειλουμένης πίστεως καὶ πάντας τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ἰσλάμ, ἵνα συνδράμωσι, καί, ὀπλισθέντες, ζῶσι τοῦ λοιποῦ ὡς οἱ προπάτορες αὐτῶν.

Πρὸς τὴν πρόσκλησιν ταύτην ἔδραμον ἐξ ἀπάσης τῆς Μικρασίας στίφη ἡμιβαρβάρων Τσετῶν, οἵτινες κατεσκήνωσαν πρὸ τῆς Σμύρνης.

Οἱ Τσέται οὗτοι ἴσαν πολυπόθητοι ἀντάρται διὰ τὴν ἐκστρατείαν, ἦν ἠτοίμαζεν ἡ Τουρκία ἐν Σμύρνη κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Πελοποννήσου.

Τρισχίλιοι Τσέται ἐπιβαίνουσιν ἀμέσως ἐμπορικῶν πλοίων καὶ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἀλγερινοῦ πλοίου ἀποπλέουσιν ἐκ Σμύρνης. Δὲν εἶχον

ὅμως ἐξέλθει τοῦ λιμένος καί, πεισθέντες εἰς διάδοσιν ὅτι Ἕλληνες πειραταί, πλέοντες πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου τῆς Σμύρνης, θὰ πυρπολήσωσιν αὐτούς, ἠνάγκασαν τοὺς ἀρχηγούς των νὰ τοὺς ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν ξηράν. Ὅπερ καὶ ἐγένετο. Θὰ ἔσφαζον δὲ οἱ Τσέται οὗτοι ἀμέσως πάντας τοὺς ἐν Σμύρνη Ἕλληνας καὶ τὴν Καθολικὴν Κοινότητα, ἂν ὁ Γάλλος πλοίαρχος Λενορμὰν ντὲ Κεργκρίστ, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τὴν κορβέταν «Ἡχώ» καὶ τὴν ὀκάδα «Λέαιναν», καὶ ὁ φιλελληνικώτατος Γάλλος Πρόξενος Δαυὶδ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ναυτικῆς μοίρας δὲν ἤθελον ἐπιμείνει ἀκλονήτως ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν πλείστων Ἑλλήνων καὶ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν.

Τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1821 ἔφθασεν εἰς Σμύρνην ταχυδρόμος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, κομίζων γέρον φριμάνιον τοῦ σουλτάνου. Οἱ Ἕλληνες ἀμέσως κατελήφθησαν ὑπὸ ἀπογνώσεως καί, ἐνεκὰ τινων πυροβολισμῶν, φοβηθέντες ἐπὶ μᾶλλον, ἔσπευσαν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις πρὸς τὴν παραλίαν. Τοῦτο οἱ Τούρκοι ἐνόμισαν ὡς ἀποστασίαν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ πανικὸς τῶν Ἑλλήνων κατέλαβε καὶ τοὺς Εὐρωπαίους, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν κατέφευγον εἰς τὰ πλοῖα, ἄλλοι δ' ἐκλείοντο εἰς τὰς θολωτὰς ἀποθήκας των. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἄλλοι μὲν ἠθκαίρησαν νὰ ἐπιβιάσωσι τὰς οἰκογενεῖας των εἰς τὰ ξένα πλοῖα, ἄλλοι δ' ἀνήχθησαν εἰς τὸ πέλαγος ἐπὶ ἀκατίων, διὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐπανήλθον ἔπειτα εἰς τὸν λιμένα.

Ἐνεκα τούτων συνεκροτήθη ἀμέσως ἑκτακτον συμβούλιον τῶν ἀρχῶν τῆς Σμύρνης, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ μολλᾶς ἀπήτησεν ἵνα οἱ ῥαγιαδες ἐπανέλθωσιν ἐκ τῶν πλοίων. Τὴν γνώμην ταύτην ἀμέσως ἀπέδέχθησαν ὁ μουσελίμης, ὁ ἀγιάνπασης καὶ ὁ σερδάρ τῶν γενιτσέρων. Ἄλλ' ὁ Γάλλος Πρόξενος Δαυίδ, ὅστις κάλλιστα ἐγνώριζε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Τούρκων, ἀπεκρίθη ὅτι θὰ ἐπειθε μὲν τοὺς ῥαγιαδες νὰ καταλίπωσι τὰ πλοῖα καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο καὶ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτοὺς νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ προξενεῖα, ἐπειδὴ οἱ ἐν Κων)πόλει πρέσβεις ὑπεσχέθησαν μὲν εἰς τὸ διβάνιον νὰ μὴ διευκολύνωσι τὴν ἀποδημίαν τῶν ὑπηκόων τοῦ σουλτάνου, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπηλλάγησαν τοῦ πολιτιμοτάτου δικαίου τῆς φιλοξενίας.

Πράγμασι οἱ Ἕλληνες ἐπέισθησαν εἰς τὸν Δαυὶδ καὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν παραλίαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν, βλέποντες δὲ τοὺς ἐξηγριωμένους καὶ εἰς τὴν παραλίαν συνηθροισμένους ἐνόπλους στρατιώτας, κατέφυγον εἰς τὰς δύο καθολικὰς ἐκκλησίας, εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ἀγγλικοῦ προξενείου καὶ εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν Εὐρωπαίων. Ἄλλ' οἱ ἀπὸ τῶν πλοίων ἐπανελθόντες τσέται, οἱ γενίτσεροι καὶ οἱ κρητικοὶ δῆμιοι, ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ θηριωδестаτὴ καὶ φοβερωτάτη πασῶν τῶν τουρκικῶν φατριῶν καὶ πάντες οἱ διεφθαρμένοι καὶ οἱ κακοποιοὶ τῆς Σμύρνης, συναποτελοῦντες φύραμα φρικιαστικὸν καὶ αἰμοδιψοῦν, περιέζωσαν πανταχόθεν τοὺς περιτρόμους χριστιανούς καὶ ὕβριζον καὶ ὠρύνοντο καὶ δὲν ἠπέιλον ματαίως μὲ θάνατον τοὺς χει-

στιανούς, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐδολοφόνουν καὶ ἔσφαζον ἀναφανδὸν εἰς τὰ καθημαγμένας ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ δὲν ἐφείσθησαν φράγκου ἢ ραγιαῖ. Φρίκη καὶ τρόμος πανταχοῦ ἐβασίλευεν. Ἡ φρουρὰ τοῦ βενετικοῦ φρουρίου, τοῦ ἔξωκάστρου, ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν αὐτεξουσίαν καὶ ὅτι διὰ τῶν τηλεβόλων θὰ ἐμποδίσῃ πᾶσαν ἔξοδον Ἑλλήνων ἐκ τοῦ λιμένος καὶ πᾶσαν ἀποστολὴν ζωοτροφιῶν καὶ πολεμοφοδίων εἰς τοὺς ἐπαναστάτας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν ἐν Σμύρῃ Ἑλλήνων. Καὶ πράγματι κατὰ τὰ μέσα Μαΐου 150 Ἑλληνας τῆς Σμύρνης ἐπεβιβάσθησαν ἑλληνικοῦ πλοίου ὑπὸ ῥωσικὴν σημαίαν καὶ ἐξέφυγον διὰ τὴν Πελοπόννησον, ἀφ' οὗ προηγουμένως εἶχον δεκάσει διὰ χρημάτων τὸν πρόεδρον τοῦ δικαστηρίου, τὸν δήμαρχον καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ τελωνείου, οἱ ὅποιοι ἐπέτρεψαν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀναχώρησιν. Ἄλλ' ἀπὸ τὸ Ἐξώκαστρον ἐκανονιοβολήθησαν, οἱ δὲ φρουροὶ αὐτοῦ, μαθόντες τὰ γενόμενα, ἐφόνευσαν τὸν μολλᾶν, τὸν πρόεδρον, καὶ τὸν βασαγιάν, τὸν δήμαρχον, μὴ κατορθώσαντες νὰ συλλάβωσι καὶ τὸν διαφυγόντα ἀρχιτελώνην.

Οἱ φόνοι οὗτοι ἐπὶ μᾶλλον ἐξέκαιυσαν τὴν λύσσαν τῶν ἀτάκτων τούρκων καὶ ἐπετέθησαν οὗτοι μαινόμενοι κατὰ τοῦ Γαλλικοῦ Προξενείου, ὅπου ἐκρύπτοντο πολυάριθμοι Ἑλληνας. Ὁ διερχόμενος τοῦ Γαλλικοῦ Προξενίου Πέτρος Μαρατσίνης, ὁ γραμματεὺς Σομαρίας καὶ ὁ Πρόξενος Δαυὶδ ἀντέστησαν μετὰ πείσματος καὶ ὑψώσαντες μεσίσιον τὴν Γαλλικὴν σημαίαν, εἰς ἔνδειξιν μεγάλου κινδύνου, ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τὰ ἐλλιμενισμένα γαλλικὰ πολεμικὰ. Ἀμέσως ταῦτα ἀπεβίβασαν ἀγῆματα.

Οἱ τούρκοι, παρὰ τὴν σωτηρίων πολλῶν χριστιανῶν, καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν ἀρχῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν σφαγὴν καὶ τὴν λεηλασίαν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ γενίτσηροι ἐξέλεξαν νέας στρατιωτικὰς ἀρχὰς ἐν τῇ πόλει καὶ οἱ πρόξενοι ἐπεβιβάσθησαν τῶν πλοίων τῶν, σώσαντες πλείστους Χριστιανούς. Μόνος ὁ Δαυὶδ ἐπανῆλθεν εἰς Σμύρνην, ὡς καὶ ὁ Ἄγγλος Πρόξενος Οὐέρρως καὶ μετέβησαν εἰς συνάντησιν τοῦ Χασάν ἀγέρωχοι κι' ἀπαιτητικοί. Αἱ κακοβουλῖαι τοῦ πανούργου πασᾶ τῆς Καισαρείας ἐδημιούργησαν πολλὰς ἐμπαικτικὰς τῶν Φράγκων συναντήσεις μετὰ τοῦ Χασάν, ἠπειλήθη διὰ μετὰ τῶν σύρραξις ἐπὶ τῇ εἰδήσει ὅτι τὰ γαλλικὰ πολεμικὰ Nantaise, Lamproie, Chevrette, Truite, l' Estafette, Bonite καὶ Jeanne-d-Arc ἐπροστάτευσαν Σαρδηνιακὸν πλοῖον, τὸ ὅποιον ἀνεκάλυπεν ἀλγερινὴ γολέττα ὅτι παρελάμβανεν Ἑλληνας τῆς Σμύρνης πρὸς μεταβίβασιν τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἶχε συναφθῆ σύμβασις ἐν Κων)πόλει μετὰ τῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Τουρκίας ὅτι πᾶν Εὐρωπαϊκὸν πλοῖον, συλλαμβανόμενον ὅτι παραλαμβάνει ραγιαδες ἐκ Τουρκικοῦ λιμένος, ἔδει νὰ κατασχεθῆ ἀμέσως αὐτανδρον ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν.

Ὁ Δαυὶδ παρέδωκε τὸ Σαρδηνιακὸν πλοῖον εἰς τὸν Χασάν. Μετ' ὀλίγον ὁ πλοίαρχός του Τζίβιλι ἐν μέσῃ ἀγορᾷ ἀποκεφαλίζεται μετὰ

πάντων τῶν ναυτῶν, τὰ δὲ πτώματα παραδίδονται εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας οἵτινες μετὰ καγχοσμῶν ἐρρίψαν αὐτὰ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς ἂν ἦσαν κυνῶν. Οἱ ἐνενήκοντα Ἑλληνας, οἵτινες εἶχον ἐπιβιβάσθῃ ἐφρονεύθησαν κατὰ τὰς ἀποφράδας ἡμέρας 27 καὶ 28 Ἰουλίου. Τῇ 2 Αὐγούστου ἦσαν ἐν τῷ λιμένι τῆς Σμύρνης ἑπτὰ μεγάλα πλοῖα, οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἀνέπνευσαν, βλέποντες ὅτι δὲν ἐκινδύνεουν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πληρώσωσιν αὐτοὶ διὰ τῶν κεφαλῶν τῶν τὰς νίκας τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς κατὰ θάλασσαν θριμίμβους τῶν Ὑδραίων καὶ τῶν Ψαριανῶν.

Μετάφρασις

N. A.

FRANZ TOUSSAINT

Ο ΚΗΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΔΙΑ

Μ ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Θέλω νὰ χαρίζω τὴν ἀνάμνησιν αὐτῇ ἐν ὅσῳ ἀκόμα με σκέπτεσαι, ὄρισμένως.

Ἄφ' οὗ δὲν κατώρθωσα νὰ σοῦ μιλήσω, ἀφ' οὗ τὸ πλῆθος μᾶς ἐχώρισε, θέλω μ' αὐτοὺς τοὺς στίχους νὰ σ' εὐχαριστήσω γιὰ τὴν μεθυστικὴ ἀπόλαυσιν ποῦ μοῦ ἐπροξένησες, ἀγαπημένη ἄγνωστη.

Βεβίως δὲν θὰ σὲ ξαναἰδῶ. Σήμερα ἡ εὐτυχία εἶναι ἐδῶ, αὐριο ἀλλοῦ. Ἐκεῖνος ποῦ τὴν ζητᾷ δὲν τὴν εὕρισκει ποτέ. Αὐτὸ τὸ βράδι εἶχε σταθῆ στὸ Ἰρσάντ.

Ὅταν ἦρθα πεντακόσιοι ἄνθρωποι ἦσαν κίολας μαζεμένοι γύρω ἀπὸ τὸν διηγητὴ. Γιατὶ κάθησα στὸν ἥλιο ἀντὶ νὰ καθήσω στὴ σκιά; Γιατὶ ἦσουνα μπρὸς μου καὶ ὄχι πίσω.

Ὡς τὴ στιγμὴ ποῦ τὸ πόδι μου ἀκούμπησε στὸ μπράτσο σου, μπορῶ νὰ σοῦ ἐπαναλάβω τι εἶπεν ὁ διηγητής. Γιὰ μένα ἡ ἱστορία τοῦ Ἄντᾶρ τελείωσαν ὅταν ἡ πρώτη σου ἀνατριχίλα ἀπήνησε στὸ ντροπαλό μου χᾶδι.

Δὲν ἔχω μετὴς γυναῖκες τὸ θάρρος τοῦ Χαδίδ. Μήπως ἡ μέλισσα εἶναι ἀπότομη μετὰ τὸ γασεμί;

Μόλις τὸ πόδι μου ἀκούμπησε ἐλαφρὰ στὸ μπράτσο σου γύρισε σιγὰ καὶ εἶδα τὸ πρόσωπό σου. Τὰ μάτια σου ἦταν μέσα στὰ ματωτίνουρά σου ὡς ἓνα ρυάκι φωτιάς κάτω ἀπὸ κλαριά.

Λίγο, λίγο πῆρα θάρρος.

Κατάλαβες πῶς δὲν ἦταν μόνο ἡ ἐπιθυμία μου ποῦ συρνότανε κοντὰ στὸ σῶμά σου; Ἡ καρδιά μου χαϊδεύετο μετὰ τὴν καρδιά σου καὶ ἡ ψυχὴ μου μετὰ τὴν δική σου τὴν ἀνήσυχον ψυχὴ.

Ὅπως ὁ καβαλάρης συγκρατεῖ τὸ ζῶηρόν αὐτοῦ, συγκρατοῦσα

και ἐγὼ τῆς ἐπιθυμίας μου ποῦ μὲ φέρνανε πρὸς ἐσένα· ἐτέλειωνα εἰς αὐτοῦ ἐπαφὴ ὅ,τι εἶχα ἀρχίσει ὡς ζωηρὴ πρόσοψι.

Μεγάλες ἀνατριχίλες κάνανε τοὺς ὤμους σου νὰ κυματίζουν. Τὸ μυστήριον καὶ ὁ κίνδυνος αὐξαιναν τὴ λαγνεῖα σοῦ. Ἔδινες τὸν ἑαυτὸν σου δλόκληρον.

Καὶ λέω μέσα μου μὲ λύπη πῶς μοῦ ἔδωσες ὅλη αὐτὴ τὴ μέθη χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζης καὶ πῶς ἓνας ἄλλος θὰ μποροῦσε νὰ τὴν ἀπολάσῃ.

Ἡ ΛΗΣΜΟΣΥΝΗ

Τὴν ἐπομένη τῆς ἡμέρας αὐτῆς ποῦ ἐνόμισα ἀλησμόνητη, βάζοντας αὐτὴν τὴν ντζελαμπά μέσα στὴν ὁποῖαν εἶχες κρύψει τὸ πρόσωπό σου, ἐν ᾧ σ' ἔσφιγγα στὸ στήθος μου, τὴν ἐπομένη τῆς ἡμέρας αὐτῆς αἰσθάνθηκα τὸ ἄρωμά σου, καὶ μοῦ φάνηκε σὰν νὰ ἦσαν στὴ κάμαρά μου, σὰν νὰ ἀρκοῦσε νὰ σὲ φωνάξω μόνο καὶ νὰ πέσης πάλι στὴν ἀγκαλιά μου. Δὲν τολμοῦσα νὰ γυρίσω πίσω. Σ' ἔβλεπα νὰ κάθεσαι στὸ κρεβάτι μου καὶ νὰ μὲ περιμένης.

Τὴν ἐπομένη τῆς ἡμέρας αὐτῆς ποῦ τὸ ἄρωμά σου μοῦ εἶχε θυμίσει τὴν παρουσία σου τῆς προηγουμένης ἡμέρας, ἀντελήφθηκα, βάζοντας τὴν ντζελαμπά μου πῶς τὸ ἄρωμα αὐτὸ ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑπάρχῃ μόνο στῆς κρυφές πτυχές. Αὐτὴ τὴ φορὰ σὲ ἀναζητοῦσα στὴ κάμαρά μου.

Τὴν ἐπομένη ἀκόμα, τὸ ἄρωμά σου δὲν ἦταν πιά στὴ ντζελαμπά μου καὶ ἡ θύμησι τῆς ἡμέρας ποῦ φανταζόμουνα ἀλησμόνητη δὲν ἦταν πιά στὴ καρδιά μου.

Ὁ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΗΣ

Σταυρωμένος ἀπάνω στὸν τόρνο ὅπως σκύβει ἓνας ἔραστής ἀπάνω στὸ ταπέτο ποῦ ἀναπαύεται ἡ ἀγαπημένη του, ὁ ἀγγειοπλάστης κύταξε τὸν πηλὸ καὶ τὰ μάτια του ἔλαμψαν.

Σφίγγοντας λίγο λίγο τὸ ἀγκάλιασμά του χάριδεψε πρῶτα τὴ μάζα ἡ ὁποία ἐκάμφθη σὰν ἓνα στήθος τὸ ὁποῖον διατρέχει ἓνα παρατεταμένο φιλί.

Μὲ μιὰ τελευταία ἐπαφὴν, ἡ ἀργιλος ἀνέκυψε καὶ ἐθαύμασα τὴν ὑδροχόο ποῦ παρουσιάστηκε σὰν τὸ σῶμά σου, ὅταν σηκώναςαι ἀπάνω στὸ κρεβάτι μας ἐκσταστικὴ καὶ γυμνή.

Ὁ ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ

Ὅταν ἔβγαλες τὸ χέρι σου ἔξω ἀπὸ τὸ καφάσι τοῦ παραθυριοῦ σου γιὰ νὰ μ' ἀποχαιρετίσης, ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ σώματός μου σταμάτησε.

Ὅτε τὸ λουλούδι τῆς μανιόλας, οὔτε τὸ χιόνι τοῦ βουνοῦ, οὔτε τὸ μάγμαρο, οὔτε τὸ γασεμί δὲν εἶναι πῶς ἀπὸ τὰ δάχτυλά σου ὅπου λάμπανε τὰ νύχια σου σὰν φλόγες.

Στοὺς συντρόφους μου ποῦ πιραξενευόντουσαν γιὰ τὸ ἔξαφνικὸ καὶ μαγευτικὸ ἄρωμα τοῦ; εἶπα:

— Εἶναι τὸ μπράτσο τῆς ἀγαπημένης μου ποῦ πέρασε ἀπὸ τὸ καφάσι, εἶναι τὰ τριαντάφυλλα τῶν νυχιῶν τῆς ποῦ γέμισαν ἄρωμα τὸ σταυροδρόμι. Ἡ εὐλογία τοῦ θεοῦ νὰ φυλάῃ τὸ σπῖτι αὐτὸ ποῦ εἶναι φυλακισμένη ἡ ἀγαπημένη μου!

Καὶ οἱ σύντροφοί μου λυπηθήκανε, καὶ τὸ ἄλογό μου ἄρχισε νὰ χλιμιντράῃ, γιὰ τὸ ἄρωμα τῆς ἀγαπημένης μου τοῦ θύμιζε τὰ ἀρώματα τῶν μεγάλων κάμπων ποῦ εἶναι πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα.

ΤΟ ΦΟΡΕΜΑ

Μὲ τὰ βλέφαρα σηκωμένα, τὸ στόμα ἀνοιχτό, κύταζες νὰ φεύγῃ στὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸ φόρεμά σου ποῦ σοῦ ξέφυγε.

Περνοῦσα ἀπάνω στὴν ὄχθη καὶ σοῦ φώναξα «Χαῖρε, κόρη τῆς Βακιλῆς! ἡ εὐτυχία νὰναι μαζί σου».

Μοῦ ἀπήντησες: «Πῶς θὰ μποροῦσα νὰ εἶμαι εὐτυχῆς; Δὲν βλέπεις τὸ φόρεμά μου στὸ ρεῦμα...;»

Ὁ ποιητὴς ξέρει νὰ ἐπωφελητῆται τῶν περιστάσεων, καὶ σοῦ εἶπα! «Κόρη τῆς Βακιλῆς, ἡ εὐτυχία νὰναι μαζί σου! Τὰ νειᾶτα σου μοιάζουν μὲ τὸ φόρεμα αὐτὸ στὸ ρεῦμα: φεύγουν ἀπὸ σένα κάθε μέρα καὶ κανένα χέρι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὰ συγκρατήσῃ. Μὴν κάθεσαι αὐτοῦ νὰ τὸ κυττάζης ποῦ φεύγει. Ἐλα κάτω ἀπὸ τὰ φυλλώματα αὐτά· θὰ σοῦ κάμω ἓνα φόρεμα ἀπὸ χάρδια.

ΣΤΥΛΕΤΑ

Ἐκεῖνο ποῦ λάμπει στὸν χαρούμενο ἥλιο τῶν μαχῶν
Ἐκεῖνο ποῦ κρατᾷ ὁ δολοφόνος, σκουριασμένο στὸ αἷμα
Καὶ ἡ ματιὰ τῆς ἀγαπημένης

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΦΙΛΙ

Στεκότανε ὀρθὴ κοντά μου. Τὴν κύτταξα ὡς τὴν ψυχὴ, καὶ τῆς ἔπιασα τὰ χέρια.

Κλείνοντας τὰ μάτια, μοῦ ἔτεινε τὸ μάγουλό της.

Ὁ διψασμένος ταξειδιώτης μπορεῖ νὰ ἀρκεσθῆί στοὺς καρπούς ὅταν εἶναι κοντά του μιὰ πηγὴ;

Ἐπὶ τέλους τὰ χεῖλια μας συναντηθήκανε. Καὶ ὅλο της τὸ σῶμα κολλημένο στὸ δικό μου, δὲν ἦταν πρὶν ἀπαρὰ ἓνα στόμα.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

Μὴν ἀφήνης νὰ κοιμηθῇ τὸ γεράκι ποῦ θέλεις νὰ ἐξημερώσης.

Μὴν κἀνης τὸ ἀγόγιό σου νὰ καλπᾶσῃ πρὶν νὰ κἀνῃ πρῶτα τροχάδην.

Μὴν ἀφήνης τὴν γκαμίλα σου νὰ φάῃ παρὰ στὴν ἀκρὴ τῆς δάσεως.

Καὶ μὴν λὲς ποτὲ σὲ μιὰ γυναῖκα ὅτι τὴν ἀγαπᾶς.

OSCAR WILDE

Ο ΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ (*)

Καὶ σιγὴ ἦν ἐν τῷ Οἴκῳ τῆς Κρίσεως καὶ ὁ Ἄνθρωπος γυμνὸς ἔστη πρὸς τοῦ Κυρίου αὐτοῦ.

Καὶ ὁ Κύριος ἠνέωξε τὴν Βίβλον τῆς Ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου.

Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἀνθρώπῳ ὅτι, ἡ ζωὴ σου φαύλη ἦν καὶ ἠνέχθης σκληρῶς τοῖς ἀνάγκην συνδρομῆ: ἔχουσι καὶ τοῖς στερουμένοις βοήθειας ἐγένεσο πικρὸς καὶ σκληροκάριδος. Ὁ πένης ἔκραξέ σοι καὶ οὐκ ἐπήκουσας αὐτοῦ καὶ τὰ ὠτά σου ἦν κεκλεισμένα ἐπὶ τὸν θρῆνον τῶν τεθλιμμένων μου. Ἡ κληρονομία τοῦ ἀπάτορος ἐποίησας ἀφαιρεθῆναι ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐποίησας ἀισταλῆναι τὰς ἀλώπεκας εἰς τὴν ἀμπελον τοῦ λεμιῶνος τοῦ γείτονός σου. Ἐποίησας ἀφαιρεθῆναι τὸν ἄρτον τῶν παιδίων καὶ δοθῆναι τοῖς κυσίν, ἵνα φάγωσιν αὐτόν, καὶ οἱ ἔμοι λεπροὶ οἱ ζῶντες ἐπὶ τὰ ἔλη, οἱ ἐν εἰρήνῃ ὑπάρχοντες καὶ αἰνοῦντες Μοι, ἐποίησας διωχθῆναι ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ ἐπὶ τὴν γῆν Μου, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐποίησαμην σὲ τὸν χύνοντα αἷμα ἀδῶον.

Καὶ ὁ Ἄνθρωπος ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὕτω ποιῶ.

Καὶ αὐθις ὁ Κύριος ἠνέωξε τὴν Βίβλον τῆς Ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου.

Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἀνθρώπῳ ὅτι, ἡ ζωὴ σου φαύλη ἦν καὶ τὸ κάλλος ἔδειξα ὅτι ἐζήτησας καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀπέκρουσά σοι ἵνα εὐτύχησῃς αὐτῷ. Οἱ τοῖχοι τοῦ δώματός σου ἐξωγραφισμένοι ἦσαν μετ' εἰκόνων καὶ ἀπὸ τῆς κλίνης τῆς βδελυγμίας σου ζητεῖς ἐγερθῆναι ἐπὶ τὸν ἦχον τῶν αὐλῶν. Ἐποίησας ἐγερθῆναι ἐπὶ βωμοὺς ταῖς ἀμαρτίαις ἃς ἠνευχόμην, καὶ ἐποίησας ἐσθίεσθαι ἐκ τοῦ μὴ δυναμένου ἐσθίεσθαι

(*) ΣΗΜ. Μεταφρ. Μετὰ τὴν σκέψη πῶς στὸ βιβλικὸ ὕφος τοῦ πεζοῦ αὐτοῦ ποιήματος τοῦ Oscar Wilde θι ταίριαζε καὶ βιβλικὴ γλῶσσα, ἐπιχειρήσα αὐτὴ τὴ μεταφραστικὴ δοκιμὴ, χωρὶς αὐτὸ νάχη σχέση μετὰ τις δημοτικιστικὲς γλωσσικὲς μου ἀρχές. Φῶτος Γιοφύλλης.

καὶ ἡ πορφύρα σου ἦν ἐστιγμένη μετὰ τριῶν σημάτων κατασχύνης. Τὰ εἰδωλά σου οὐκ ἦν ἐκ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἀφθάρτου, ἀλλ' ἐκ σαρκὸς θνησκούσης. Ἐποίησας λιπανθῆναι τὴν κόμην σου μύροις καὶ τιθέναι ροιὰς ἐν ταῖς χερσί σου. Ἐποίησας λιπανθῆναι τῇ ἀντινομίᾳ τὰ βλέφαρά σου καὶ τὰ σώματά σου ἐποίησας ἀλειφθῆναι μύροις. Ἐποίησας κῦψαι σαυτὸν χαμαὶ ἐνώπιον αὐτῶν καὶ οἱ θρόνοι τῶν εἰδώλων σου ὑψοῦντο ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἐποίησας ἐκτίθεσθαι ὑπὸ τὸν ἥλιον τὴν κατασχύνην σου καὶ ὑπὸ τὴν σελήνην τὴν δαιμονιοπληξίαν σου.

Καὶ ὁ Ἄνθρωπος ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὕτω ποιῶ.

Καὶ ἔκ τρίτου ὁ Κύριος ἠνέωξε τὴν Βίβλον τῆς Ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου.

Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἀνθρώπῳ ὅτι, ἡ ζωὴ σου φαύλη ἦν καὶ φαύλω ἐκτίεις τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀδίκῳ τὴν ἀγαθοσύνην. Τὰς χεῖρας τὰς τρεφούσας σὲ ἐποίησας τραυματίζεσθαι, καὶ τὰ στήθη ἃ ἐθήλασας ἐποίησας καταφρονηθῆναι. Ὁ ἐρχόμενος πρὸς σὲ μεθ' ὕδατος ἀποχωρεῖ διψῶν καὶ οἱ προγεγραμμένοι ἄνθρωποι οἱ ἐκρυπτόν σε ἐν τῇ σκηνῇ αὐτῶν, ἐποίησας παραδοθῆναι πρὸ τῆς πρωίας. Τὸν ἐχθρόν σου τὸν εὐσπλαγισθέντα σε ἐποίησας πεσεῖν εἰς ἐνέδραν καὶ εἰς παγίδα, καὶ τὸν φίλον τὸν συμβαδίζοντά σοι ἐποίησας ἐπὶ τιμῇ πωληθῆναι, καὶ τῷ φέροντί σοι Ἀγάπην ἐποίησας δοθῆναι Λαγνσίαν ἐν τῷ ἐπιστρέψασθαι.

Καὶ ὁ Ἄνθρωπος ἀποκριθεὶς εἶπεν οὕτω ποιῶ.

Καὶ ὁ Κύριος ἔκλεισε τὴν Βίβλον τῆς Ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου, καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι εἰς τὸν Ἄδην πέμψω σε.

Καὶ ὁ Ἄνθρωπος ἔκραξεν ὅτι οὐ δύνασαι.

Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἀνθρώπῳ· οὐ δύναμαι οὖν εἰς τὸν Ἄδην πέμψαι σε, καὶ πρὸς τί;

Ὅτι εἰς τὸν Ἄδην πάντοτε ἐβίωσα, ἀπεκρίνατο ὁ Ἄνθρωπος.

Καὶ σιγὴ ἦν ἐν τῷ Οἴκῳ τῆς Κρίσεως.

Καὶ μετὰ βραχὺ ὁ Κύριος ὠμίλησε καὶ εἶπε τῷ Ἀνθρώπῳ· ὀρῶν ὅτι οὐ δύναμαι πέμψω σε εἰς τὸν Ἄδην, ἀμὴν λέγω σοι ὅτι εἰς τὸν Οὐρανὸν πέμψω σε· εἰς τὸν Οὐρανὸν γοῦν σε πέμψω.

Καὶ ὁ Ἄνθρωπος ἔκραξεν ὅτι οὐ δύνασαι.

Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἀνθρώπῳ· οὐ δύναμαι οὖν εἰς τὸν Οὐρανὸν πέμψαι σε, καὶ πρὸς τί;

Ὅτι οὐδεπώποτε, καὶ μὴ ἔχων θέσιν ἐκεῖ, οὐκ εἰμι ἱκανὸς φαντασθῆναι κἀν τοῦτο, ἀπεκρίνατο ὁ Ἄνθρωπος.

Καὶ σιγὴ ἦν ἐν τῷ Οἴκῳ τῆς Κρίσεως.

Μετέγραψεν Ἑλληνιστί: Φῶτος Γιοφύλλης

OSCAR WILDE

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗΣ

Τὴ Νύχτα ἢ Μέρα ἀπόδιωχνε πίσω ἀπ' τὰ κορφοβούνια
ὁ κάθε σκύλος τοῦ χωριοῦ τὴν γαύγιζε ἀπ' ὀπίσω,
τὴν κοροῦδεύαν τὰ πουλιὰ καὶ τὰ τρελλὰ σπουργίτια,
ἔσυνοῦσαν τάνθια, ποῦ ἔσκιαζε τὸ μαῦρο πέταγμά της
κι' ἐπλύθησαν μὲ τὴ δροσιὰ καὶ μὲ χαρὰ ἔχορευαν.
Οἱ δουλευτάδες χωρικοὶ μ' ἀξίνες καὶ δρεπάνια,
τρώγοντας κρέιθινο ψωμί κι' ἔληδες τὸ δρόμο δρόμο,
ἐβιάζονταν νὰ φθάσουνε ἔς τ' ἀμπέλια, ἔς τ' χωράφια.
Ἡ νιὲς ἢ λεβεντόκορμες μὲ στάμνες ἔς τὸ κεφάλι
κατέβαιναν ἔς τὸν πλάτανο νὰ νεροκουβαλήσουν.
Ἡ κόττες ἄκακαρίζανε, τὰ ζωντανὰ ἐγκαρούζαν
κι' ἓνα παιδί ἐκαβάλλησε τὴν ἡμερὴ γελᾶδα
καὶ ἔς τὴ βοσκὴ τὴν πήγαινε καὶ γιὰ νερὸ ἔς τὸ ὄμμα.
Τὰ πρόβατα παράβγαιναν ἔς τῶν κουνουριῶν τὸ γλέντι
κ' ἢ γίδες ἠψηλοκρέμουνταν νὰ φθάσουν ἔς τὰ ἀκροφύλλια.
Ῥόδιζεν ὁ ἥλιος τοῦ χωριοῦ τὰ χαμηλὰ σπιτάκια
κι' ἀντίλαμπε καὶ τὸ ἠψηλὸ παλάτι ἐκεῖ ἔς τὴν ἄκρη
ποῦ τό ἄλεγει τῆς εὐτυχίας σάν μέγα μοναστήρι,
κ' εἶχε παράθυρα ἠψηλὰ καὶ σιδερένια θύρα
καὶ ἔς τὸ μέγαλον κηπὸ του, ποῦ εἶχε ὅλα τὰ λουλούδια
κούρνιαζαν ὅλα τὰ πουλιὰ νὰ τραγουδοῦν τὴν Ὠρῆα,
τὴν Κόρη τὴν Πεντάμορφη μὲ τοὺς δεκάξη χρόνους.
Ὅταν ζε μαῦρα σύννεφα ἄκρυβόταν κάποτε ὁ ἥλιος
ὄλ' οἱ χωριάτες ἔλεγαν «τὸ κάνει ἀπὸ ντροπὴ του
πῶς τὰ μαλλιά του, ἢ ἀχτίνες του, δὲν λάμπουν σάν τῆς Κόρης;
κι' ὅτι μπροστὰ ἔς τὰ μάτια της ἠθαμπῶσαν τὰ δικά του».
Κ' ἦτανε τόσον ὤμορφη, ποῦ ἀπ' τὴν πολλὴ ὤμορφάδα
καθένας ἄμπρός της ἔκρυβε τὰ μάτια του ἔς τὰ χέρια.
Μέσ' ἔς τὸ παλάτι τὸ τρανὸ καὶ τὸ ξεχωριστό της
καθότουσαν ἢ Πεντάμορφη μὲ τὴν καλὴ τῆς μάννα.
Ἐκεῖνη τὴ γλυκειὰν αὐγὴν ἀξαφνα σκοτεινιάζει
καὶ μπόρα πέφτει ἀπάντεχη κι' ἀστροπελέκια μύρια,
σίφουνας δέρνει τὸ χωριὸ μέσ' ἔς τὴν καρδιὰ τοῦ Ἀπρίλη
κι' ὡς κ' ἢ καιμπάνα μόνη της ἄγρια βαρεῖ ἄν κλάμμα.
Ὅσες ἠγαῖναν ἔς τὸ νερὸ κι' ὅσοι πρὸς ἔς τὰ χωράφια
μὰ τὸ σταυρὸ τους ἔκαναν καὶ μὰ ἠπισωπατοῦσαν,
νὰ μὴν τους πνίξη ἢ τρικυμιὰ μακρὰ ἀπ' τὸ φτωχικὸ τους,
Καὶ μόλις πίσω ἐγύριζαν, νὰ ροβολᾷ θωροῦνε
κατὰ τὸ δύστυχο χωριὸ ἄποιος λιγνὸς μὲ μαῦρα,
σκέλεθρο, μ' ἄσπρα τὰ πλευρὰ καὶ καύκαλο κεφάλι.

— Κρυφτήτε! ὁ Χάρος ἔρχεται!

πνιχτὰ φωνάζουν ὄλοι.

Κι' ὁ Χάρος πγαίνει καὶ χτυπᾷ τὴ σιδερένια θύρα
τοῦ παλατιοῦ, ποῦ ἐκάθονταν ἐκεῖ ἢ Πεντάμορφη μας.

— Ποιὸς εἶναι; Ἀπ' τὸ παράθυρο σιγοπροβαίνει.

— Ὁ Χάρος!

ἦλθα γιὰ σέ!

— Μαννοῦλά μου, ἔς τὴν πόρτα μοῦ ἔλθε ὁ Χάρος.

— Πεντάμορφη μου, ἄρπαξε εὐθύς τὸ δυνατὸ ντορὴ μας
καὶ φύγε πίσω ἀπ' τὴ μικρὴ τοῦ κήπου μας πορτοῦλα.

Κ' ἢ μάννα βαίνει γρήγορη ἔς τὸ μαῦρο παρεθύρι.

— Τὶ θές ἐδῶ;

— Τὴν κόρη σου,

— Μὰ, κόρη ἐγὼ δὲν ἔχω,

ἂν θές κανέναν ἀπὸ δῶ, πάρε με ἐμένα, Χάρε.

— Τὴν κόρη σου ποῦ ἐπρόβαλε πιὸ πρὶν ἔς τὸ παρεθύρι.

Ἐστὸ σπῆτι τῆς Πεντάμορφης δὲν θέλω νάμπω ὀλάγριος.

— Ἐδῶ δὲν μένει!

— Ἐμὲ κανεὶς δὲν ἔγλασεν ὡς τώρα.

Ἐμπρός! γιὰ τὴν γκρέμισα τὴ σιδερένια θύρα!

Κ' ἢ μάννα, μὴν ἠξέροντας πῶς νά τον μαλακώση,
πέφτει ἀπὸ τὸ παράθυρο, ἔς τοῦ Χάρου τὰ ποδάρια.

— Δὲν θέλω σέ! καὶ τὴν κλωστῆ.

Καὶ μ' ἓνα φύσημά του

ἔσπασε ἢ πόρτα κι' ἔτρεξε ν' ἀρπάξη τὴν Πανώρηα
τρέχει κ' ἢ μάννα πίσω του γιὰ νά τον ἐπαλέψη
κ' ἢ Κόρη πέφτει ἀπ' τ' ἄλογο καταμεσῆς τοῦ κήπου.

— Χάρε μου, μιὰ μονάκριβη τὴν ἔχω πόνεσέ με.

— Χάρε μου, τὴ μαννοῦλά μου μονάχη πῶς θ' ἀφήσω;

Καί, μ' ὅλα τὰ παρακλητὰ καὶ τὰ καλὰ τὰ λόγια

ὁ Χάρος Χάρος ἔμενε κι' ὠχρὸς ἀπ' τὴ χολὴ του.

— Γρήγορα πιά! καὶ βιάζομαι νὰ πάρω ὅσοι εἶν' γραμμένοι

ἔς τ' ὀλόμαυρο τεφτέρι μου σήμερα νὰ πεθάνουν!

Ἐκεῖνη τὴν ὥρα, ὡς κάθε αὐγὴν, ἐπέρναγεν ἀπ' ἔξω

τ' ὤμορφο Βασιλόπουλο γοργὸ πᾶς ἔς τ' ἄλογό του,

μήμπως καὶ ὀδὴ τὴν Ὠμορφη καὶ τὴν καλημερίση.

— Νά το, τὸ Βασιλόπουλο!

μὲ κλάμμα σκούζει ἢ μάννα,

τὴ θέλει γιὰ γυναῖκά του, μὰ ἐγὼ δὲν τοῦ τη δίνω.

Χάρο μου, ἂν θές τὴν ὤμορφη γυναῖκά σου, νά, πάρ' τὴν

καὶ μόνον ἄσε τὴν νὰ ζῆ δὲν θέλω τίποτε ἄλλο.

Κι' ὁ Χάρος, ποῦ δὲν ἄκουσε ποτὲ γλυκειὰ κουβέντα

καὶ ποῦ δὲν ἐδοκίμασε καμμιά χαρὰ ἔς τὸν κόσμον,

— Ναί ! λέγει· πᾶμε σπίτι μας !

Τὴν Ὠμορφη σηκώνει
κι' ἀνέβηκε ἔς τὸ σπίτι της σὰν ἄντρας γκαρδιακός της.
Ἐπάσαν ἀμέσως οἱ ἄνεμοι, τ' ἀστροπελέκια, ἢ μπόρες
κι' ὁ ἥλιος ἐξαναπρόβαλε, μὰ κόκκινος ὡς αἷμα.
Σὲ λίγο, ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Χάρου κατεβαίνει
μὲ ροδαλά τὰ μάγουλα, γιὰτ' ἔζησε κι' ἐκεῖνος.
— Τοῦμᾶστε, λέγει, τὸ φαγεῖ, γιὰτὶ θάρθῶ τὸ βράδυ
νὰ φάω μὲ τὴ γυναῖκά μου καὶ γιὰ νὰ ξεποστᾶσω.
Τώρα θὰ πάγω παγαλιὰ νὰ πάρω τοὺς γραμμένους,
ὁποῦ τὸ βράδυ ὠρίσθησαν νὰ κοιμηθοῦν ἔς τὸ χῶμα.
— Σῦρε, καλέ μου, ἔς τὸ καλό !

φωνάζει ἡ γρηᾷ μητέρα
κι' ἡ δύστηχη ἡ Πεντάμορφη σωπαίνει κι' ὄλο κλαίγει.
Ὅλη τὴ ἡμέραν ἡ ἄμοιρη Πεντάμορφη ἐκοιμόταν
μήμπως ξεχάσει ποῦ ἔγινε τοῦ Γυιοῦ τῆς Γῆς γυναῖκα,
κι' ἡ μάννα της ἔτραγούδαγε πῶς προτιμότερο εἶναι
νὰ ζῆ κανεὶς μὰ καὶ ἄτιμος, ἢ τίμιος νὰ πεθαινεῖ.
Ὁ Χάρου ἐκουβάλλησε ἔς τὸν Ἄδην ὅσους ἐπῆρε,
μὰ πέρασε μ' αὐτοὺς κι' αὐτὸς τῆς Λήθης τὸ Ποτάμι
τὸν ποταμὸ τῆς Ἀρνησιᾶς, τῆς Ἄρνας τὸ γιοφύρι,
ποῦ ξεχωρίζουν ἀπ' τὴ ζωὴ τὸ μαῦρο κάτου κόσμον
κι' ὅσοι περάσουνε ξεχνοῦν τι κάμαν ἐδῶ κι' εἶδαν.
Γυρίζει πάλι ἐδῶ ἔς τὴ γῆν ὁ Χάρου γιὰ νὰ κάμῃ
τὴν ἀκατάπανστη δουλειὰ ποῦ τ' ὠρίσεν ἡ Μοῖρα
κι' ὅταν ἔπερνούσε γλήγορος τ' ὀλόμαυρο γιοφύρι
τοῦ ποταμοῦ τῆς Λησιμονιᾶς, ποῦ ἐνώνει τοὺς δυὸ κόσμους,
ἔτραύηξε τὸ τεφτέρι του νὰ δῆ ποιὸς ἔχει τώρα
γιὰ νὰ τοὺς πάγῃ ἔς τὸ μακρὸν κι' ἀτέλειωτο ταξίδι.
Βλέπει ὅτι τὴν Πεντάμορφη δὲν ἔπῃρε.—εἶχε ξεχάσει!,
γιὰτὶ κι' αὐτὸς ἐπέρασε τῆς Λήθης τὸ ποτάμι—
κι', ἀπ' τὸ θυμὸ του ἀφρίζοντας, ὀρμάει πρὸς τὸ παλάτι.
Ὡσὰν σεισμός το ἔτάραξε· γυμνὴ τὴ βρῖσκει ἀπάνω
ἔς τὸ νυφικὸ κρεβάτι τους καί, πρὶν προφθάσῃ ἡ μάννα
νὰ μπῆ μέσα ἔς τὴν κάμαρα μήμπως σκιαχτῆ ἢ Πανώρηα,
τὴν ἐπνιξε κι' ἀγρωπὸς τὴν σέρνει πρὸς τὸν Ἄδην.
Ἄγριε ποῦ ἔξεχασε πρὶν νὰ τὴν ἀρπάξῃ
κι' ἐσκιάζονταν μήμπως γι' αὐτὸ τὸν τιμωρήσῃ ἡ Μοῖρα.
— Γαμπρέ μου, τὴ γυναῖκά σου !

σκούζει ἡ φτωχὴ μητέρα
καὶ τρέχει τὸ κατόπι του, μήμπως καὶ τοὺς προφθάσῃ·
μὰ ἐκεῖνοι πᾶν σὰν ἄνεμος !

— Στάσου, καλέ μου, στάσου !

Τρέχει τὸ Βασιλόπουλο καβάλλα ἔς τ' ἄλογό του

καὶ μ' ὄλους τοὺς ἀνθρώπους του τὸ Χάρου νὰ νικήσῃ
καὶ νὰν τὴ φέρῃ σπίτι της κι' ἔτσι ἴσως τοῦ τὴν δώσουν.
— Τὰ ἔξεχασες ;

ξεμάλλιαστη φωνάζει ἡ γρηᾷ της μάννα,
μὰ πέφτει λαχανιάζοντας, ἀνήμερη νὰ τρέξῃ.
Τὰ κυνηγάρικα ἄλογα λυγοῦν τὰ γόνατά τους
κι' ἔτσι τὸ βασιλόπουλο κι' ὄλοι οἱ ὀδοί του πέφτουν·
— «Θυμῆσου, Χάρου μου, ἄντρα μου, τί τὴν αὐγούλα μου εἶπες
πῶς πάντοτε μέσα ἔς τὴ ζωὴ γυναῖκά σου μ' ἀφήνεις»
κλαίγει ἡ Πεντάμορφη πικρὰ καὶ λέει τοῦ μαύρου ἀντροῦ της.
— Ἐτσι ἔθρηνηνε γιὰ τὴ ζωὴν ὅσοι ἔς τὸν Ἄδην πγαίνουν·
θὰ τὴν ξεχάσῃς τὴ ζωὴ ἔς ὀλίγο, ὡς ἄν περάσῃς
τὸ ἀντικρινὸ μας τὸ ἰσκιερὸ τῆς Λήθης τὸ Ποτάμι.
Θὲ νὰ σε πάγω τώρα ἐκεῖ, κι' ὄλα θὰ τα ξεχάσῃς
καὶ δὲν θὰ κλάψῃς πιά ποτὲ γιὰ τὴ ψευτοζωὴ σας.
— Ἄχ, πέρασες καὶ σὺ πρὶν μ' ὅσους ὡς τώρα ἔπῃρες
τὸ θολοπόταμον αὐτὸ κι' ἐθόλωσ' τὸ μυαλό σου.
— Ἐς τὸν κόσμον ἀπ' οὗ ἐγεννήθηκες, χρωστᾷς καὶ νὰ πεθάνῃς
τὴ ἡμέρα ποῦ ὠρίσεν Αὐτὸς ποῦ σ' εἶχε ἐδῶ πλασμένην.
Αἴ ! χάσου πιά !

Μὲ μιὰ σπρωξιὰ τὴν πάγει ἀπ' τὴν μιὰν ἄκρην
ἔως ἔς τὴν ἄλλη τοῦ φρικτοῦ τοῦ γιοφυριοῦ τῆς Λήθης.
Ἐχάθηκε ἡ Πεντάμορφη ἔς τὰ μαῦρα δέντρα τοῦ Ἄδην
κι' ὁ Χάρου ἔγυρισε εἰς τὴ γῆ νὰ κάμῃ τὴ δουλειὰ του
καὶ κουρνιαχτὸς σηκώθηκεν ἀμέσως σύντροφός του
κι' ἀστροπελέκια καὶ βροχὲς καὶ σίφουνες καὶ θυέλλες.

ΒΙΚΤΩΡ ΠΡΑΤΑΝΟΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΚΟΪΝΤΟΣ ΚΙΚΕΡΩΝ

Τὴ βάρκα σου ἐμπιστεύσου την, καλέ μου,
ἔς τὰ νύχια τοῦ ἀδηφάγου πάντα ἀνέμου,
μὰ ὄχι καὶ τὴν ψυχὴ σου σὲ παιδίσκη
τὸ κῦμα ποῦ ἔσυχία ποτὲ δὲν βρῖσκει
εἶναι πρὶν σπαιθερὸ καὶ πρὶν ἀσφαλὲς
ἀπὸ τὴν πίστι τοῦ ἔχουσε κ' ἢ πρὶν καλὲς.

Μεταφραστὴς Ν. ΛΙΒΑΔΑΣ

Τὸ ποίημα τοῦτο ἐμιμήθη ὁ Σαίξπηρ ἐν τῷ « Ὀθέλλῳ », ὅστις ὀνομάζει
τὴν Δεσδαμόναν « ἀπιστον ὅπως τὸ κῦμα » καὶ ὁ ἡμέτερος Δημήτριος Παππαρη-
γόπουλος, ὅστις ἐν τῷ ποιήματί του « ἀρραβίων » θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ Χρόνη :
« ..εἶναι—ἐπιθύρσι μετὰ μελαγχολίας—πιστότερον τῆς γυναικὸς τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης. »

ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΚΑ ΟΝΕΙΡΑ

[*Από φίλον διαμένοντα εις Καλιφόρναν ελάβομεν εντυπώσεις εκ τῆς χώρας ἐκείνης, τῶν ὁποίων εὐχαρίστως δημοσιεύομεν τὰ ποιητικὰ μέρη].

Αἱ ἠνθισμένοι πορτοκαλέα καὶ λεμονέα καὶ κίτροι καὶ μηλέα διὰ τοῦ μεθυστικοῦ συμπύκνου ἀρώματός των μεταβάλλουν τὴν χημικὴν σύστασιν τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ἐνδύουσι τὴν γῆν διὰ τοῦ πέπλου τῶν μύρων καὶ διὰ τῆς λευκαζούσης περιβολῆς των ἐμφανίζουσιν εἰκόνα ζῶσαν τῆς πομπῆς τῶν Παναθηναίων, καθ' ἣν κανηφόροι καὶ λευχείμονες αἱ ὥραια παρθένοι τῶν Ἀθηναίων, ὀδεύουσι καὶ διὰ τῆς σειρᾶς των ἐνοῦσι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν θεόν.

Τὰ δένδρα αὐτὰ δίδουσι τὴν ἐντύπωσιν τοῦ δλολεύκου χοροῦ τῶν νυμφῶν (ἐντύπωσης ἀπὸ τῶν δένδρων, ἣτις ἐδημιούργησεν ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ἀρχαίων τὰς Νύμφας τὰς Ὀρειάδας καὶ τὰς Ἀμαθροάδας καὶ φέρουσι ταῦτα εἰς τὰ ὄμματα τοῦ παροδίου ἐξόχου καλλονῆς καὶ ὑγιλῆς ἔμπνεύσεως θέαμα· οἱ ἀείζωοι καὶ καλλίρρυτοι γιγαντιαῖοι καταρράκται κυλίνονται μὲν εἰς τὰ φαινόμενα πράσινα ἀχανῆ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ ὕδατος, ἕνεκα τῆς μεγάλης φορᾶς αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον τῆς φυγοκέντρου δυνάμεως, διαγράφουσιν ἀπόκεντρον λοξὴν τροχίαν πάλλευκα σταγονίδια καὶ σχηματίζουσιν ὄραμα λευκοτάτης διαβρόχου σινδόνης, ἣτις καταπίπτουσα ἀναλύεται εἰς ἐπάργυρον δρόσον ἐπὶ τῆς μεταξίνης χλόης τῆς πρασινωπῆς κοιλάδος.

Καὶ εἰσέρχεται ἔπειτα ὁ διαβάτης εἰς τὰ ἀχανῆ δάση, Πελώρια καὶ παμπάλαια ἐρυθρόδενδρα, ὁ φλοιὸς τῶν ὁποίων ἔχει παραδόξως τὸ αὐτὸ σχεδὸν χρῶμα πρὸς τοὺς ἐρυθροδέρμους περιόικους, αἰωνόβια, πολλῶν τῶν ὁποίων τὰ ἔτη δὲν εἶναι ὀλιγώτερα τῶν φύλλων των, ἔχοντα περιφέρειαν πολλῶν μέτρων, ἀποκρύπτουσι πρὸς στιγμὴν τὰ πανύψηλα ὄρη Σιέρα.

Εἰς τὴν Σιέραν εἶναι ἡ περίφημος καὶ ὑπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων σχηματιζομένη κοιλάς Yosemite· ὑπ' αὐτὴν ὀδεύουσι τὴν ὁδὸν τῶν αἰώνων οἱ οὐρανοπετεῖς καταρράκται καὶ κοιμῶνται ἀφρόντιδες εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ χρόνου αἱ πολυάριθμοι ἐκεῖναι λίμναι, τῶν ὁποίων τὰ κρυστάλλινα ὕδατα εἶναι τοσοῦτον διαυγῆ καὶ ἡρεμα, ὥστε μόνον ἐδῶ δύναται εἰς τὴν πιστεύσῃ τοὺς χαριεστάτους μύθους τῆς Σαλμακίδος καὶ τῆς Ἡχοῦς μὲ τὸν Νάρκισσον καὶ τοῦ Ἀδωνίδος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διὸς τοῦ Ἀρκαδικοῦ.

Τὰ πέριξ τῆς κοιλάδος ὀροπέδια καὶ ὑψώματα παρουσιάζουσι τύπους ἐξαιρετικοῦ ῥυθμοῦ, ῥυθμοῦ τὸν ὁποῖον δὲν ἐφεῦρον οἱ ἄνθρωποι, ὀδηγοῦμενοι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ποικιλανθίου καὶ ἀπηνοῦς, ἀλλ' ἐτεχνούργησεν ἡ φύσις μετὰ τῶν νόμων τῆς, τοὺς ὁποίους πάντας δὲν

δύναται νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ ἐφεύρῃ ἡ στενὴ ἀνθρωπίνη διάνοια· αἱ θόλοι, αἰτίνες παραδίδονται ἡμῖν ὑπὸ τῆς πολυᾶς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, αἱ Τιτάνιοι πυραμίδες τῆς Αἰγυπτιακῆς παραδόσεως καὶ οἱ κρεμάμενοι κῆποι τῆς Βαβυλωνος, τὰ κολοσσαῖα ἐκεῖνα καὶ κάλλιστα ἔργα τῆς τέχνης, αἴτινα γονυκλινῆς θαυμάζει ἡ ἀνθρωπότης, μετ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὰ Καλιφορνικὰ ὑψώματα, ἀποδείκνυνται κακότεχοι ἀπομιμήσεις βαναυσουργῶν ὄντων.

ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ

Σημ.—Ὁ ζωιτολόγος συντάκτης τῶν «Καλιφορνικῶν Ὀνειρῶν» ἐπιθυμεῖ νὰ κρύπτεται ὑπὸ τὸ ἑλληνικώτατον αὐτὸ ψευδώνυμον. Ἀποῦμεθα, διότι, σεβόμενοι τὴν ἀπαίτησίν του, δὲν ἀνακοινῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας τὸ ὄνοματεπώνυμόν του.

Η «ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΣ».

Σ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ὁ φίλος καὶ τακτικὸς συνεργάτης τῆς «Ἀνθρωπότητος» Ἰατρός κ. Σ. Σπεράντσας, τοῦ ὁποίου εἰς τὸ τεῦχος Δεκεμβρίου ἀγγεγγέλαμεν τὴν ἐκδοτὴν τοῦ νέου ποιητικοῦ τόμου ὑπὸ τὸ τίτλον «Ὅταν φεύγουν οἱ Ὄρες», ἐξέδωκε πρὸ ἡμερῶν τὸν τ' ἄρον τοῦτον πλουσιώτατον εἰς ἐμφάνισιν καλλιτεχνικῆν καὶ πολυτίμον εἰς περιεχόμενον. Ἐκ τοῦ τόμου τούτου ἡ «Ἀνθρωπότης» εὐχαρίστως ἀναδημοσιεύει δύο ποιήματα :

ΝΕΡΟΠΟΝΤΗ

Νεροποντή, δὲ φαίνεται τὸ μονοπάτι τόρᾳ
καὶ τοῦ βουνοῦ κατέβασε λιθάρια ἢ κατηφόρα.
Ὁ ξυλοκόπος χοίρεται στὴν κρύαν ἀνατριχίλα,
ἴτι θὰ τοῦ δώσει ἕνα σωρὸ τᾶστροπελέκι ξύλα.
Μὰ ἔμένα ὁ νοῦς μου λαχταρᾷ γιὰ τίς φτωχῆς φωλιᾶς
καὶ τίς ἀμυγδαλιᾶς,
κ' εἶν' ἡ χαρὰ μου νὰ ζητῶ, σὰν ὁ καιρὸς θάνοιξει,
πῶς θὰ στυλώσω ἕνα δενδρὶ, ποῦ ἡ μπόρα θάχει ρῆξει.

ΞΕΝΟΣ ΔΙΑΒΑΤΗΣ

- Κόρη, σὰν πᾶς στὴν ἐκκλησιά, στὴν προσευκὴ σου μέσα μελέτησε καὶ τὸνομα τοῦ ξένου τοῦ διαβάτη.
- Ξένε μου, τέτοια μὴ ζητᾶς, τ' εἶμ' ἀρραβωνιασμένη.
Κι' ἂν πάγω ἐγὼ στὴν ἐκκλησιά, πάγω γι' αὐτὸν ποῦ λείπει,
γι' αὐτὸν ποῦ πῆρε τὸ φιλὶ καὶ μᾶφησε καὶ πάει.
Χρόνους ἔφτά τὸν καρτερῶ κι' ἀκόμη νὰ γυρίσει·
σὰν τὸ φλουρὶ κιτρινίσει, μὲ γέρασε ἡ ἀγάπη.
- Κόρη, ἔχω πλοῦτη καὶ καρδιά· κ' ἂν θές, ἐγὼ σὲ παίρνω.
- Ξένε μου, δὲν παντρεύομαι, γιὰτ' εἶμαι φιλημένη.
- Κόρη, στή βρύση ἂν πῆγαινες, τὴ στάμνα νὰ γεμίσεις,
νὰ μοῦδινες λίγο νερὸ, νὰ πῶ, νὰ ξεδιψᾶσω.
- Δὲν εἶναι, ξένε μου, νὰ πιεῖς τέτοιο νερὸ ποῦ φέρνω.
Στάλα τὴ στάλα ἢ βρύση ἐκεῖ σταλάζει καὶ γεμίζουν.
Κι' ὅλοι γεμίζουν μὲ νερὸ κ' ἐγὼ γεμίζω δάκρυα.
- Κόρη, χαρὰ στὸ κέντημα, ποῦ τεχνικὰ ξομπλιάζεις,
νὰ τὸ φορέσεις νυφικὸ στὴν μπόλια, στὴν ποδιά σου.
Ἔτσι κεντᾶς καὶ μιὰ καρδιά καὶ τήνε βασανίζεις.
- Ξένε μου, διάβαινε κ' ἐγὼ κεντῶ τὰ σάβανα μου.

ΔΕΙΛΙΝΑ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Χιόνια στους δρόμους, στα μαλλιά,
κρούσταλλα μέσα στην καρδιά μου...
πάνε κι' αγάπες και φιλιές,
ζω μοναχός στην ξρημιά μου.

Κανείς δε γνοιάζεται για μέ
και γώ δεν αγαπώ κανένα
μαράζι—άνειπωτε καημέ—
μώχεις τὰ στήθια νεκρωμένα.

Παίρνει τὸ δρόμο, τὸ στρατί
ἢ θύμησή μου τώρα ἢ λάμια,
πὸν τίποτε, δὲν τὴν κρατεῖ,
οὔτε βουνά κι οὔτε ποτάμια.

Τότε σὲ κάποια ἀκρογιαλιά
—ἔρημα νειάτα πῶς περνάτε—
κόρης ξανθούλας τὰ μαλλιά
μὲ πόθο τὰ ξαναθυμάται.

Πότε μιάς χήρας τὸ φιλί,
φωτιά και φλόγα στὸ κορμί μου
τὸ νοιώθω νὰ μοῦ καταλυῇ
κι αὐτὴ τὴν αὔλη τὴν ψυχὴ μου.

Πότε κάποι' ὄνειρο γλυκὸ
σὰ συγνεφάκι μεταξένιο

ΑΠ' ΤΙΣ ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΠΟΝΕΜΕΝΩΝ

Οἱ γυναῖκες ἐνόμιζα τὴ χαρὰ πὼς σκορποῦνε
στοὺς φτωχοὺς και δλόχλωμους, τῆς χλωμῆς γῆς, ἀνθρώπους...

Προσωπάκια χαρούμενα πὸν σὲ σὰς βασιλεύει
μυροβόλα ἢ ἀνοιξη, φωτερή, κρινομάνα
ὦ ! τὸν πόνο, πὼς σ' ὄλους μας τὴ χαρὰ πὸν ζητοῦμε
ἀπὸ σὰς, παιχιδιάρικα, χωρὶς τύψη, κερνάτε.
Ὡς κι' αὐτὲς οἱ τρελλούτσικες οἱ πτυχὲς πὸν ἢ αὔρα,
σάν φυσάει,, στὰ ροῦχα σας τὰ λεπτά σχηματίζει,
ὡς κι' αὐτὲς γιὰ μᾶς κρύβουνε, γιὰ μᾶς κρύβουν τὸν πόνο,
ὦ ! γυναῖκες πὸν ἐνόμιζα τὴ χαρὰ πὼς σκορπάτε
στοὺς φτωχοὺς και δλόχλωμους, τῆς χλωμῆς γῆς, ἀνθρώπους.

Δεκέμβριος 1922

B. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΗΣ

σάν τραγουδάκι ἀγγελικ
μοῦ ξαναφέρνει λουλουδένιο.

Και σὺ, γοργέ μου λογισμέ,
βουνά πὸν σκίζεις και πελάγη,
τοῦ νοῦ μου σὺ τραγὲ σεισιμέ
πὸν δὲ σὲ καταλυοῦνε πάγοι,

Ἄνησυχος σὺ περπατεῖς
και δέρονεσαι και τρικ μίεσαι
στὸν Ἐλικῶνα μιὰ πατεῖς
και μιὰ στὸν Παρνασσὸ πετιέσαι,

Ν' ἀκοῦς τοῦ Φοῖβου τὸ σκοπό,
μὲ συντροφιά γύρω τὶς Μοῦσες
νὰ ψάλλουν ὕμνο Θεϊκό,
πὸν πάντο σὺ τὸν λαχταροῦσες.

Στῆς Κασταλίας τὰ νερά
λουίξεσαι κεῖ και ξαναγιάνεις
και μ' ὄρμη νέα και φτερά
μακρυνά στὰ πέρατα ξαπλώνεις.

Ὅλο ποθεῖς και πὸν μακρυνά
πέρ' ἀπὸ τὸν κόσμον νὰ περάσης,
σὲ μιὰν ἀνύχτωτη μεριά
τ' Ἄγνωστο, τ' Ἄπειρο, νὰ φτάσης!

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ

ΘΛΙΜΕΝΑ ΛΟΓΙΑ

*Ο ἐκδοτικός ἐν Χίρ οἶκος τοῦ κ. Π. Ἰατροῖδου
ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς εἰς κομψὸν τομίδιον
σειρὰν ποιημάτων τοῦ φίλου κ. Α. Λοῦζου
ὑπὸ τὸν τίτλον «Θλιμένα Λόγια» ἐκ τοῦ
τόμου τούτου ἐκχαρίστως ἀναδημοσιεύο-
μεν μερικὸς στίχους.

Ὁ λογισμὸς μου εἶναι πικρὸς, κ' αἰῶνια πρὸς ἐσένα
πετᾶ και μπρὸς στὴν ὄψη σου χλωμὴ μου γονατῆ.
Τὰ ὄνειρα πὸν πλέκαμε μαζὶ τὰγαπημένα
ἄλλο δὲν εἶτανε φοιχτὴ και πὸν σκληρὴ φεντιῶ...

Τὰ ὄνειρα πὸν πλέκαμε μπροστὶ σου ἐγὼ τὰ φέρνω.
—Χαρογελά ἢ ψυχούλα σου κερένια παναγιά;—
Ὅμως, φύλλα στὸν ἄνεμο, σκληρὸς ἐγὼ τὰ σπέρνω,
ἐγὼ πὸν τὰ κρυφόλουσα μὲ τῆς καρδιάς ὀροσιά.

Στὸ οὐσίμὸ τους μοῖρομαι και κλαίγω και σπαράζω,
και λαχταρῶ νὰ ξαναβρῶ τὴν πρωτὴν χαρὰ,
νὰ ξαναδῶ στὰ μάτια σου λιμάνι πὸν νὰ ραῖζω,
νὰ ξαναβρῶ τὸ στόμα σου, λουλούδι πὸν γελᾶ...

ΠΕΡΙΛΥΠΟΣ ΕΣΤΙΝ Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ

ΧΩΡΙΑΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εἰς τὸ χωριὸ τὸ ἡρεμο, πὸν ἀναροχᾶται εἰς τὴν ῥάχι τοῦ ἀπαλοῦ
βουνοῦ και μοιάζει μὲ τ' ἄσπρα σπιτάκια του, σάν τὰ κάτασπρα δόν-
τια, πὸν ὄλα κρατιῶνται ἀπειράχτα 'ς τὸ παλαιὸν κορμί, τὸ μαυρι-
σμένο ἀπ' τὰ χρόνια, ἀλλ' ἀνέγγιχτο ἀπ' τὴν ζαρωματιὰ τοῦ ψευτοπο-
λιτισμοῦ, μὲ τοὺς φίλους, πὸν ἀντικαθιστοῦν μέσα εἰς τὴν ψυχὴ μου
ὄλους τοὺς ἄλλους, πὸν μοῦ ὄωκεν ἢ ἀπρόβλεπτη γιὰ μὲ συνήθεια
ἀνέβηκα γιὰ νὰ πᾶω 'ς τὴν ἐκκλησιὰ.

Κάτω 'ς τὴν πόλι δὲν πηγαίνω 'ς τὴν ἐκκλησιὰ, γιὰ νὰ μὴ συγκρου-
σθῶ ἐκεῖ μέσα μὲ τὴν Παραξενιά, τὴν Ἐπιτήδευσι, τὴ Βλακεία, τὸ
Ψέμμα, τὴν Ἀναίδεια, τὴν Ἀνευλάβεια, τὴ Συνήθεια, τὴν Κουτσομ-
πολιά, τὴ Μόδα, πὸν παραουνε'ουν ἐκεῖ μέσα, γιὰ νὰ γδύσουν τὸν
ἄνθρωπον, ἀπὸ κάθε ἄρμονία, κάθε καλαισθητικότητα, κάθε ἡρεμίαν
ὀποῦ ἔχει ἢ ἐκαλλιέργησε νὰ ἔχη.

Οἱ χωριάτικοι τύποι τῆς ἐκκλησιᾶς, ὁ παππᾶς, πὸν, θυμιατίζοντας
ἐπάνω εἰς τὸ γυναικωνίτη, εἶπε τὸ «εὐλόγητός ὁ Θεός» ἐκεῖ, ἀφοῦ δὲν
ἐπρόφθασε νὰ ξαναγυρίσῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἁγία Πύλην, ἢ ἀγορεμάρα
τοῦ ἀριστεροῦ ψάλλη πρὸς τὸν δεξιόν, ἢ ἐπιβολὴ τοῦ δεξιοῦ μὲ μιὰ μα-
τιὰ λοξὴ πρὸς τὸν ἀριστερό, τὰ «καλλίτερα» παιδιὰ, πὸν κρατοῦν τὸν
ἴσον εἰς τὸν δεξιόν και τ' ἄλλα, ποῦ βοηθοῦν κι' αὐτὰ τὸν ἀριστερόν,
τὰ εὐτελῆ—και γι' αὐτὸ πὸν ἀρεστά—φελόνια τοῦ ξεμάλλιαστου παππᾶ,
ἢ ὠρισμένες θυμιατιστὲς τοῦ παππαδοπαιδιοῦ ἐμπρὸς εἰς τὸν παππᾶ
του, τὰ σοβαροφανῆ κρυφομουρμουρίσματα τοῦ γέρο παππᾶ, ἢ ἀδέ-

ξίες ζωγραφίες του Παναγάρχου Θεού αγριεμένου, ή στριγγή μορφή του Γαληνίου Χριστού, ή Ξανθιά Παναγία, που ήταν μελαχροινότατη, ή σπασμωδική στάσις του Αγίου Ιωάννου, οι διπλοχρηματοί πολυέλαιοι, ή γεροντικές κορφές, που κάθονται εις τὰ ὀρισμένα τους στασιδία, που είναι ἀπ' ὀπίσω ἀπὸ κάθε ψάλλη, τὸ συμμάζεμα τῶν γυναικῶν, ἐπηρεασμένων καὶ αὐτῶν μόνο γιὰ τὴν Κυριακὴν ἀπὸ τὴν περιγελάστρα Μόδα, συμμορφωμένων ὅμως καὶ μετὰ τὴ χωριάτικην ἀντίληψιν, μ' ἔκαμαν νὰ ποθήσω νὰ μείνω μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνη, ποῦ μοῦ ἐθύμιζε τὴν ἐκκλησιά τοῦ χωριοῦ μου μετὸν Παπᾶ Γεώργη, τὸν καλὸ μου θεῖο, μετὰ τοὺς ἀπλοῦς συγχωρινοὺς μου τοὺς ἀδελφούς, μετὰ τὴς προσπάθειές μου νὰ ἐξυπηρετῶ, ὅταν ἤμουν παιδί, τὸν Παπᾶ μέσα ἔς τὸ Ἱερό, βράζοντας τὸ «ζέο» καὶ πηγαίνοντας νὰ φέρω κάρβουνα γιὰ τὸ θυμιατὸ τρίβοντας πολὺ λιβάνι γι' αὐτό, καὶ λέγοντας τὸ «Κύριε ἐλέησον» καὶ τὸ «Σὺ Κύριε» καὶ τὸ «Πιστεύω» καὶ τὸ «Πάτερ ἡμῶν», ἂν δὲν ἐπρόφθανε νὰ τοῦ πῆ κά-νεῖς ἄλλος δυνατώτερός μου.

Κι' ἐν ᾧ ἐκύνταξα, μετὰ τὴ μάταιη νοσταλγία τῶν περασμένων χρόνων, νὰ ξαναρωθῶ πάλι τὴν ἀγαλλίασι, ποῦ εὗρισσα ἄλλοτε εἰς αὐτὰ τὰ μικροπράγματα, ἐν ᾧ ἐγύρευα, μετὰ τὸν ἀνεκπλήρωτο πόθο, ν' ἀναπαύσω καὶ πάλι τὸ μάτι μου, εὐχαριστημένο, εἰς αὐτὰ, ποῦ ἄλλοτε ἦσαν τὸ πᾶν γιὰ μένα, ἀλλὰ τώρα, ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια, τίποτε, ἐν ᾧ ἐποθοῦσα νὰ ξαναδιαβάσω πάλι μέσα εἰς τὸν ἑαυτὸ μου τὴ σπινθηρόβολη χαρὰ, ποῦ εἶχα ἄλλοτε ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιβάλλον, ἔστρεψα κι' εἶδα ὄλων τῶν ἀδελφῶν χωρικῶν τὰ μάτια περιέρχοντα γιὰ τὸν ξένο τους. Ἐνοιώσα ὅτι ὁ ἀνθρώπος τῆς πόλεως, ἐγώ, ἤμουν ἀνορθογραφία μέσα εἰς τὴν—ἀναρμόνια γιὰ με—ἀρμονία τῆς ἐκκλησιαστικῆς τοῦ χωριοῦ κι' ἐσύρθηκα ἔξω βλαστημῶντας τὸν ψευτοπολιτισμὸ καὶ μὴν οἰκτείροντας καθόλου τὸ σημερινὸν ἑαυτὸ μου, ἀφ' οὗ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ξαναγεύσῃ εἰς τὰ παλαιά, καὶ ἔφυγα μετὰ τὴν πεποιθήσιν ὅτι καὶ ὁ Θεὸς—γιατί: φωνὴ λαοῦ, φωνὴ Θεοῦ,—δὲν δέχεται πάλιν εὐχάριστα ἐκείνους, ποῦ, ἔστω καὶ νοσταλγικοί, ξαναγεύονται καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀπλότητα τῆς γραμμῆς τῆς χωριάτικης γαλήνης.

Κι' ὅταν ἐξαπλώθηκα εἰς τὸ γρασίδι τῆς ἐκκλησιαστικῆς, ποῦ εἶναι εἰς τὸ πῶς ἡμεῖς τὸ μέρος τοῦ χωριοῦ, γιὰ νὰ καμωρῶσω τὴ φύσιν τὴν παιγνιδίστρα, ποῦ δὲν τὴν ταρασσούν ἢ φωνές τῶν μεγάλων ἀγορῶν ἢ τῶν ἐργοστασίων ἢ τῶν σιδηροδρόμων—ὅσον κι' ἂν τῆς εἶπαν αὐτές: φωνές τοῦ πολιτισμοῦ—οἱ χωριῶτες εἶχαν δίκην, ποῦ μ' ἐνόμισαν ὡς ἂν κάτι ἀξιοπεριέργο, τρελλὸν ἴσως, ἢ καὶ γοηροῦνι. Πιθανὸν νὰ μὴν εἶχαν ἄδικο.

Μικρολόγι Ἀχαΐας 19—3—1917

ΒΙΚΤΩΡ ΠΡΑΤΑΝΟΣ

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ 1922

Ὁ περασμένος χρόνος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογικὴν παραγωγὴν δὲν παρουσίασε τόση ἀφθονήν ποσότητα ὡς ἄλλα χρόνια, μὰ σὲ ποιότητα δὲν εἶχε σημαντικὴ πτώση. Κι' αὐτὸ εἶναι κάτι ποῦ μπορεῖ νὰ σημειωθῇ γιὰ εὐχάριστο, ἂν σκεφτοῦμε τί περιπέτειες ἐπέρασε τὸ ἔθνος μας μέσα στὸ 1922.

Τὴ μεγαλύτερη ζωνὴ παρουσίασε μέσα στὸν περασμένον χρόνον ἢ περὶ λογοτεχνία. Αὐτὴ ἔρχεται πρώτη καὶ σὲ ποιότητα καὶ σὲ ποσὸ-

τητα. Μέσα στὸ 1922 παρουσιάστηκαν: «Οἱ σκλάβοι στὰ δεσμά τους» τὸ λαμπρότερον μυθιστόρημα τοῦ κ. Κ. Θεοτόκη μετὰ τοὺς τραγικούς χαρακτήρες του καὶ μετὰ τὴν ἀξιοπαρατήρητη καὶ ἀξιολογώμενη «Τέξ». «Ὁ κακὸς δρόμος» καὶ «Ἡ Ἀφροδίτη» τὰ δύο ἀπὸ τὰ καλλίτερα διηγήματα τοῦ κορυφαίου μας πεζογράφου κ. Γρ. Ξενοπούλου. «Τὸ γκρέμισμα τῶν θεῶν» σειρά ἀπὸ διαλεκτὰ διηγήματα τοῦ γιομάτου ἀπὸ οὐμίχλες καὶ τρομεροῦ στη φαντασία κ. Δημοσθ. Βουτυρά. «Τὸ Ἄμοιρο τὸ Λολάκι» μυθιστόρημα ἢ ἂν θέλετε διήγημα, τοῦ ὑποφαινομένου κ. Φώτου Γιοφύλλη, «Πεζοὶ ριθμοὶ» περὶ περιφάνεια πεζογραφία τοῦ κ. Ζαχ. Παπαντωνίου, στερημένα ὅμως ἀπὸ τὰ φιλοσοφικά καὶ τὰ ἄλλα καταπληκτικὰ προτερήματα ποῦ εἶχαν μερικοὶ μας λογοτέχνες ὡς αὐτὰ. «Ἡ Κοινοβουλευτικὴ γοητευτικὴ διήγημα τοῦ κ. Α. Τραυλιαντώνη, γεμάτο ἀπὸ μίαν ὁρατὴν μορφή ζωῆς. «Ἐρση» διήγημα τοῦ κ. Γ. Δροσίνη μετὰ τὴν παλαιὰ σφραγίδα τοῦ γηραιοῦ συγγραφέα του, «Ἀγαπώντας καὶ ἄλλα διηγήματα» τοῦ κ. Δ. Π. Ταγκόπουλου. «Γιὰ τὴν πατρίδα» διηγήματα τοῦ κ. Δ. Ι. Καλογερόπουλου καὶ «τί σκέπτομαι» γνωμικά καὶ καλαμπούρια τοῦ ἴδιου. «Ἐκλεκτὰ: σελίδες», δηλαδὴ συλλογὴ ἀπὸ ἔργα τοῦ κ. Παύλου Νιρβάνη. «Σφυρίγματα» σειρά ἀπὸ χρονογραφικὰς ἐντυπώσεις τοῦ ἄλλοτε θεατρικοῦ συγγραφέως κ. Σπύρου Μελά, ποῦ τώρα περιοδεύει εἰς τὴν Αἴγυπτον γιὰ τὴν διάδοσιν τοῦ βιβλίου αὐτοῦ... «Ἀτιμασμένη καὶ ἄλλα διηγήματα» τοῦ κ. Ἰωάν. Ζήρα, «σὰ ζωὴ καὶ σὰν παραμῦθον» τῆς δίδος Κάκκας Ματιάτου. «Ἡ γόητσα τῶν Ἀθηνῶν» μυθιστόρημα τοῦ κ. Τυμφορητοῦ. Καὶ μερικὰ ἄλλα ἀκόμα...

Ἡ ποιήσιν μας μέσα στὸ 1922 ἔδειξε κάποια δειλία. Μάλιστα οἱ παλιοὶ ποιητὲς δὲν ἔβγαλαν κανένα βιβλίον τους νέο. Οὔτε τοῦ κ. Κ. Παλαμά, οὔτε τοῦ κ. Ι. Γρυπάρη, οὔτε τοῦ κ. Α. Πορφύρα, οὔτε τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, οὔτε τοῦ κ. Ἀρ. Προβεγγίου εἰδαμε νέα βιβλία. Μόνον ἀνατυπωμένα τοῦ κ. Παλαμά καὶ μετάφραση τῶν καλλιτέρων ποιημάτων του σὲ δύο τόμους Γαλλικὸς ἀπὸ τὸν κ. Ε. Κλεμάν.

Ἀπὸ τοὺς ἄλλους παλιούς μόνος ὁ κ. Ι. Πολέμης ἐφάνηκε μετὰ τὸν «Ἐσπερινὸν», τόμον γιομάτον ἀπὸ μέτρα καὶ ἀνευρα ποιήματα, ἀπὸ τὰ πῶς ἀνάξια λόγου ποιήματα τοῦ κ. Πολέμη.

Ἀνάμεσα στὰ ποιητικὰ ἔργα τῶν νεωτέρων ποῦ βγήκανε στὸ 1922 ξεχωρίζει «τὸ πῶς ποῦ καίει...» τοῦ κ. Δ. Τανάλια (Κ. Βάρναλη) γιὰ τὴν πρωτοτυπία του καὶ τὴν μεγάλη πνοή του.

Ἐβγήκαν ἀκόμη τόμοι ποιημάτων τοῦ κ. Γερ. Σπαταλά «Ἰτιές καὶ δάφνες», τοῦ κ. Ἰωάννη Ἄρη «Ἰωνικά καὶ Ἀνοιξιὰτικες ἀγάπες» τῆς κυρίας Κλεαρένης Μαλάμου «Στὸ διάβα μου», τοῦ κ. Κλ. Παράσχου «28 ποιήματα καὶ 32 τοῦ Μπώντελαϊρ», τοῦ κ. Γ. Ἀθάνη «Καιρὸς Πολέμου», τοῦ κ. Στ. Σπεράντσα «Ὅταν φεύγουν οἱ ὄρες», τοῦ κ. Θ. Κυριαζή «Ἡ καρδιά μετὰ τὰ φείδια», τοῦ κ. Δ. Ν. Οἰκονόμου ἀπὸ τὴν Πόλιν «Καταλόγια», τοῦ κ. Τίμου Μαλάνα ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια «Λυρικὰ ταξείδια», τοῦ κ. Β. Μεσολογγίτη «Σπορδικὰ», τοῦ κ. Α. Λουίζου «Θλιμένα Λόγια» κτλ.

Ἐξω ἀπὸ τὰ καθαρὰ δημιουργικὰ ἔργα τὰ ἀποκατεστημένα μέσα σὲ τόμους, καὶ τὰ σημειώσαμε παραπάνω, δὲν μποροῦμε νὰ μὴ σημειώσουμε καὶ τὰ ἔργα ἐκεῖνα ποῦ ἔξω ἀπὸ αὐτὰ ἔχουνε κάποια σχέση ἢ ἐπίδραση εἰς τὴν φιλολογία μας.

Καὶ βέβαια τὸ περίφημον «Ἀνοιχτὸ ὑπόμνημα» τοῦ Ἀγγέλου Σικε-

λιανού είναι ένα λογοτεχνικό έργο ανεξάρτητο από την πολιτική του σημασία και από την ανάλυση της θεωρίας πώς η 'Ανατολή πρέπει ν' αφοσιωθεί στην 'Ανατολή και να μη προσκυνάει πιά το Δυτικό πολιτισμό. Μά κ' η «Αίσθητική» του κ. Θ. Μουσοξούδη είναι βιβλίο και σχετικό και χρήσιμο στη λογοτεχνία μας. Μια μεγάλη εργασία της δίδας Μαριέττας Γκινοπούλου από τη Ζύκυνθο' σε δυο τόμους επάνω στο έργο του Ορατίου «Ποιητική Τέχνη» είναι μία λογοτεχνική εργασία άξια πολλής προσοχής. Μά και τὰ «Φιλολογικά Πορτραίτα» του κ. Δ. Π. Ταγκοπούλου για λογοτεχνικό έργο μπορούν κ' αυτά να λογαριαστούν. Και οι «Επιλόγοι» του κ. Σ. Σκίπη είναι ένα χαρακτηριστικό κριτικό έργο. Και η ανάπτυξη της «'Ανθολογίας» του ίδιου (ποιήματα που υπάρχουν σε παλιά έργα του, ποιήματα όμως βραβευμένα από τη Γαλλική 'Ακαδημία) είναι μία έκδοση αξιοσημείωτη.

'Από τὰ φιλολογικά περιοδικά πρέπει να σημειωθεί τὸ ξαναρχίνισμα τῆς «'Ανθρωπότητος» με νέα σοβαρότερα και διαλεχτότερα σε ύλη και μορφή. Με τὸ τέλος τοῦ χρόνου ὁ «Νουμᾶς» ἐγιόρτασε τὸ κλείσιμο τῶν 20 χρόνων του.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ χρόνο ἄρχισε πάλι τὴν ἐκδόσή του και τὰ διαλεχτὰ περιοδικὰ «Νέα Ζωή» τῆς 'Αλεξανδρείας κ' ἔπαψαν ὁ «Βωμός» τοῦ Παρισιοῦ, ὁ «Λόγος» τῆς Πόλης και μερικά ἄλλα ἀκόμα λιγώτερο φιλολογικά.

Φιλολογικά ἡμερολόγια ἀξιοσημείωτα μονάχα δύο ἐβγῆκαν ἐφέτος: «'Η Πανδώρα» με διευθύνσιν του κ. Κ. Πασαγιάννη και «Τῆς Μεγάλης 'Ελλάδος» με διευθύνση τοῦ κ. Γ. Δροσίνη. Ἀκόμα στη Σμύρνη ἐβγῆκε ἕνας τόμος σὰν ἡμερολόγιο ἢ σὰν ἀνθολογία με τίτλο: «Τὸ Βιβλίο τῶν Νέων τῆς Σμύρνης», βιβλίο γιομάτο διαλεχτὰ φιλολογικὴ ἐργασία Σμυρναίων. Θλιβερὲς ἀναμνήσεις...

Εἴχαμε και τρεῖς ἀνθολογίες Νεοελληνικῆς ποιήσεως μέσα στὸ 1922. Ἡ πρώτη ἦταν ἡ «'Ανθολογία τῶν νέων ποιητῶν μας (1900—1920)» ('Εκδοσι περσοδικῶν «Πολιτισμός», ἡ δεύτερη ἦταν «Οἱ Νέοι» ἐκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο τῶν νέων ποιητῶν μας ἐπιμελεῖα Τέλου 'Αγίου ἢ τρίτη ἡ πολύτομη ἀνθολογία τοῦ κ. Σκόκου—Ζηκάκη. Ἡ τελευταία αὐτὴ ἀνθολογία δὲν μπορούμε νὰ καταλάβουμε γιατί βγαίνει τόσο σαλατοποιημένη, χωρὶς σύστημα, χωρὶς σειρά, χωρὶς τίποτε.

Στὸ φιλολογικὸ μας θέατρο ἐφέτος τὴν πρώτη θέσι εἶχε τὸ δράμα «Τὸ 'Ανθρώπινο» τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου, ἔργο με δύναμη, τέχνη και γερά φιλοσοφημένο. Ἀκόμα ἀξιοσημείωτα εἶναι «'Η μητέρα» τοῦ κ. Δ. Α. Ταγκοπούλου, «Τὸ Κριτήριο» τοῦ Πολ. Δημητρακοπούλου, «'Η Σταχοπούτα» τοῦ κ. Π. Χόρον, «Γιατὶ ἔκλειψε» τοῦ κ. Β. 'Ηλιάδη και Ν. Λάσκαρη, καθὼς και τὰ μονόπρακτα τῶν κ. 'Αλ. Δράκου και Α. Κροντηρά.

'Απὸ τὰ δραματικά ἔργα ποῦ βγῆκαν σὲ βιβλίο κατὰ τὸ 1922 πρέπει νὰ σημειωθῇ τὸ «Μοντέλο» δράμα τοῦ νέου συγγραφέα κ. Κωστή Μπαστηνοπούλου.

Μέσα στὸ 1922 εἴχαμε και μιὰ εὐχάριστη καταστροφή. Ἡ 'Επιθεώρηση ἐπέθανε και ἐτάφη! Τὶ δυστυχία ἀλήθεια!

Πρέπει νὰ σημειώσουμε κάτι και γιὰ τῆς μεταφράσεις. Μέσα στὸ 1922 οἱ διάφοροι ἐκδότες μᾶς ἔδωκαν ἀρκετὰ πολυάριθμα καλά και

μέτρια ἔργα μεταφρασμένα. Μᾶς ἔδωσαν μεταφρασμένα ἔργα τῶν Γάλλων Β. Οὐγκώ, Αἰμ. Ζολᾶ, 'Ανατόλ Φράνς, Μπαρές, Ρισπέν, τῶν Ρώσων Τολστόη, Γκόρκυ, Δοστογιέφσκι, Αντρέγιεφσκη, Κορολέγκο, τοῦ 'Ιταλοῦ Ντ' Αννούντσιο, τοῦ Οὐάιλντ, τοῦ Μ. Τουαίν, τοῦ 'Ιψεν, τοῦ Στριμπεργκ, τοῦ Ταγκόρ, τοῦ 'Ομάρ Καγιάμ, τοῦ Μιρ 'Αλῆ Χαντίτ. Και πολλῶν ἄλλων, συμπεριλαμβανομένου και τοῦ περιφήμου συγγραφέως και... ἀντεροβᾶγλου Λαντρώ!

Γιὰ τὴν ἐπιμέλεια ἢ ὄχι κάθε μετάφρασης βέβαια δὲν πρέπει νὰ μιλήσουμε, γιατί, κάθε φορὰ ποῦ μπορεῖ νὰ γίνῃ τέτοιο πρᾶμμα, οἱ μεταφραστὲς συνηθίζουν νὰ δείχνουν τὴν κοιλία τους και νὰ ρίχνουν τὸ βάρος στὸς ἐκδότες... Βέβαια τὸ πρᾶμμα δὲν εἶναι και πολὺ κολακευτικὸ γιὰ τὴ φιλολογία.

Δυὸ πένθη εἴχαμε αὐτὸ τὸ χρόνο. Ἐχάσαμε τὸν Α. Καρκαβίτσα, ποῦ πολλὰ χρόνια πρὶν εἶχε πάψη νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὰ διηγήματα ἐκείνα με τὶς γοητευτικὲς περιγραφὲς και τὴ δροσερὴ γλῶσσα, και τὸν πολυγύφο και ποιητολόγο Πολύβιο Δημητρακόπουλο. Μά τὸ μεγαλύτερο πένθος ἦταν οἱ ἐθνικὲς συμφορὲς, ποῦ χωρὶς αὐτὲς βέβαια ἢ παραγωγή τῆς φιλολογίας μας θάταν ἀσύγκριτα ἀνώτερη.

ΦΩΓΙΟΣ ΓΙΟΦΥΛΗΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

I. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ

Κλινικὴ Συμβολὴ εἰς τὴν Μελέτην τοῦ 'Εξανθηματικοῦ Τύφου.

'Υπὸ τοῦ διακεκριμένου 'Επιτρόπου τοῦ 'Ελληνικοῦ Στρατοῦ κ. Ι. 'Αραβαντινοῦ ἐξεδόθη ἐσχάτως εἰς κομψὸν φυλλάδιον μελέτη ὑπὸ τοῦ τίτλου «Κλινικὴ Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἐξανθηματικοῦ Τύφου».

Ὁ κιλίστος οὗτος ἐπιστήμων ὅστις τὰς ἐπιμέλιδας του ὀφείλει εἰς τὰς πολλαπλὰς του πρὸς τὸ στράτευμα ὑπηρεσίας ἐπισκόμενος ἀπὸ τοῦ 1913 κλησίων παντοτε τοῦ μοχλομένου στρατοῦ, διότι—διὰ πρώτην φορὰν τον εἶδον αἱ 'Αθῆναι—ὑπενθυμίζει διὰ τοῦ πονήματος του αὐτοῦ εἰς τοὺς συναδέλφους του παρατηρήσεις τινὰς κινικὰς ἃς ἔκαμε κατὰ καιροὺς και δὴ κατὰ τὸ 1915 ἐν Καβίλλια καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ ἐξανθηματικὸς εἶχε ὡς θύματά του τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Βασιλείου, τὸν 'Αρχίατρον Κρασάνον και ἄλλους.

Ὁ κ. 'Αραβαντινὸς εἰς τὴν σύντομον αὐτὴν μελέτην του, φύσει θεϊκὸς και ὀξὺς ὡς εἶναι, δὲν κοιράζει τὸν ἀναγνώστην του. Πρόχειρος ἀλλὰ σαφής, χάρις εἰς τὰς μελέτας του, μᾶς δίδει, εἰς ὅλους ἐπιστήμονας και μὴ, τὴν εἰκόνα τῆς φοβερᾶς νόσου και μᾶς ὑποδεικνύει τὰ προφυλακτικά μέσα και μέτρα.

Ἡ «'Ανθρωπότης» νομίζουσα ὅτι ἀντιπροσωπεύει και τὴν γνῶμην ὅλου τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ ἀπευθύνει εἰς τὸν συμπαθῆ 'Ιατρὸν θερμὰ συγχαρητήρια.

ΔΕΙΛΙΝΑ

Ὁ γνωστὸς λόγιος και ποιητὴς ὅστις τόσοσιν συμπαθῆς ἐγένετο εἰς τὸν αἰσθηματικὸν κόσμον διὰ τῶν τελευταίων ἐργων του «'Ωραία τοῦ Πέραν», ἢ «Γόησσα τῶν 'Αθηνῶν» ἐξέδωκε νέον τόμον ποιημάτων

ὑπὸ τὸν τίτλον «Δελινά». Εἰς ἄλλην στήλην ἀναδημοσιεύομεν ἓν ἐξ αὐτῶν.

ISIS

Ἐκ Παρισίων μᾶς ἀπεστάλη τὸ τελευταῖον τεύχος τῆς φιλολογικῆς καὶ κριτικῆς Ἐπιθεωρήσεως ISIS. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἀρκετὰ ἀξιόλογον δύνασθε νὰ τὸ προμηθευθῆτε γράφοντες ὃ Rue Servandoni Paris.

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΖΕΥΓΟΥΣ ΝΙΟΥΛΑΝΤ

Τὴν 15 Μαρτίου ὁ γνωστὸς καὶ συμπαθὴς καθηγητὴς τοῦ χοροῦ κ. Νιούλαντ θέλων νὰ γνωσθῆ τόσον ἐνταῦθα ὅσον καὶ εἰς τὸ ἔξωτερικὸν ποῖοι ἐκ τῶν ἡμετέρων διαπρέπουσιν εἰς τὸν χορόν. (ἢ μᾶλλον ποῖοι προσεβλήθησαν ἐντονώτερον ἀπὸ τὴν παραφροσύνην τῶν κάτω ἀκρῶν), διωργάνωσε χορευτικὴν ἐσπερίδα κατὰ τὴν ὁποίαν δύο ἑλλανόδικαι ἐπιτροπαὶ ἐβράβευσαν τοὺς πρωτεῖς καὶ εἰς τὰ δύο Jury, τὸ Φῶξ Τρότ, καὶ τὸ Ταγκό. Καὶ εἰς μὲν τὸ Gery τοῦ Φῶξ Τρότ, εἰς τὸ ὁποῖον ἔλαβον μέρος πολλὰ μέλη, ἢ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν καὶ τὴν κ. Νιούλαντ, τὸν κ. Βαλαμακίην, τὸν κ. Ναοῦμ καὶ τὸν κ. Baron de Bosson ἐβράβευσε διὰ τοῦ Α'. Χρ. μεταλλίου τὸν κ. Vandegeer ὅστις ἐχόρευσε τὴν ὠραίαν Δα Καμπάνην. Εἰς δὲ τὸ Jury τοῦ Ταγκό ἢ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Γκούμα, Βαλαμακίη, Baron de Bosson, Καρ Νιούλαντ καὶ τῆς Καρ Fontaine, ἐβράβευσε διὰ τοῦ Α'. Βρ. Χρ. μεταλλίου τὸν συμπαθῆ μὲ τὴν μελαψὴν ἐκείνην καὶ ὠραίαν αἰλουέταν του κ. Ναοῦμ, ὅστις εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ χορεύσῃ καὶ νὰ βραβευθῆ μὲ τὴν χαριτόβουτον Καν Von Baligand, τὴν ὠραίαν καὶ ξανθὴν ἐκείνην Γερμανίδα, τὴν ὁποίαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὅλων τῶν παρευρεθέντων εἰς τὸν χορὸν ἀνίχνευον ὡς ἀνήσυχοι προβολεῖς.

Τὸ Βον Βραβεῖον εἰς τὸ Ταγκό ἐξ ἀργυροῦ μεταλλίου ἐδόθη εἰς ἐπίλεκτον τῆς Ἀθηναϊκῆς Κοινωνίας νέον τὸν ξανθὸν καὶ ὠραῖον ἔφηβον Ἀλ. Μανούσην ὅστις παιδὶ γνήσιο καὶ χάρις στὸ εὐγενικὸν παράστημά του) τῆς καλῆς μοίρας, ἐχόρευσε μὲ τὴν ὠραιότατην τῆς Κ)πόλεως Δα Φραγκιά ἢ ὁποία μὲ τὴν ἑλληνικὴν κατατομὴν τῆς, τὸ ἀπολλώνειον παράστημά της καὶ τὸ χλωρωτικὸν χρῶμά της—τὸ χρῶμα τῆς αἰσθητικῆς—κατεμάγευσε τοὺς θεατὰς.

Διὰ τὸ ζεῦγος Νιούλαντ τὸ ὁποῖον διέπρεψεν χορεύσαν δύο χοροὺς μὲ πολλὴν τέχνην καὶ θαυμαστὴν ἐπιτυχίαν δὲν ἔχομεν τινὰ προσθέσωμεν παρὰ θερμὰ συγχαρητήρια.

ΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΜΑΣ

Λόγω τῆς μεταβολῆς τοῦ Ἡμερολογίου οἱ διαγωνισμοὶ τῆς «Ἀνθρωπότητος» ἀναβάλλονται καὶ ὡς τελευταία ἡμέρα ὑποβολῆς ἔργων ὀρίζεται ἡ 30 Ἀπριλίου. Εἰς τὸ προσεχὲς τεύχος θ' ἀναγγελθῆ ἡ περαιτέρω πορεία τῶν διαγωνισμῶν.

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ Κ.Τ.Λ.

Περὶ τῆς ἰδρύσεως Ἀκαδημίας κ.τ.λ. καὶ ἐπὶ τῆς διεξαγομένης ἐν τῷ Τύπῳ σχετικῆς συζητήσεως, ἢ «Ἀνθρωπότης» δηλοῖ ὅτι δὲν ἔχει νὰ εἴπῃ λέξιν.

ΓΕΝΙΚΗ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΠΡΩΤΗΝ ΖΗΤΗΣΙΝ

4 %.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΑΔΕΛΦΩΝ ΝΙΚΑ

Κάτωθεν Ἀγγλικῆς Πρεσβείας

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙ . Δ ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΑΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ Ι. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1893

BANK OF ATHENS

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ καταβεβλημένον
ἐξ ολοκλήρου 4,000,000

Κ. Δ. ΚΑΜΠΑΝΗ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 7—ΑΘΗΝΑΙ

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΑ

Ἄγοραπωλησίαι Συναλλάγματος—Τίτλων

Ναυτιλιακαὶ ἐργασίαι

Ναυλώσεις — Ἀσφάλειαι κλπ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ

ΤΗΛ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: **GABANIS**